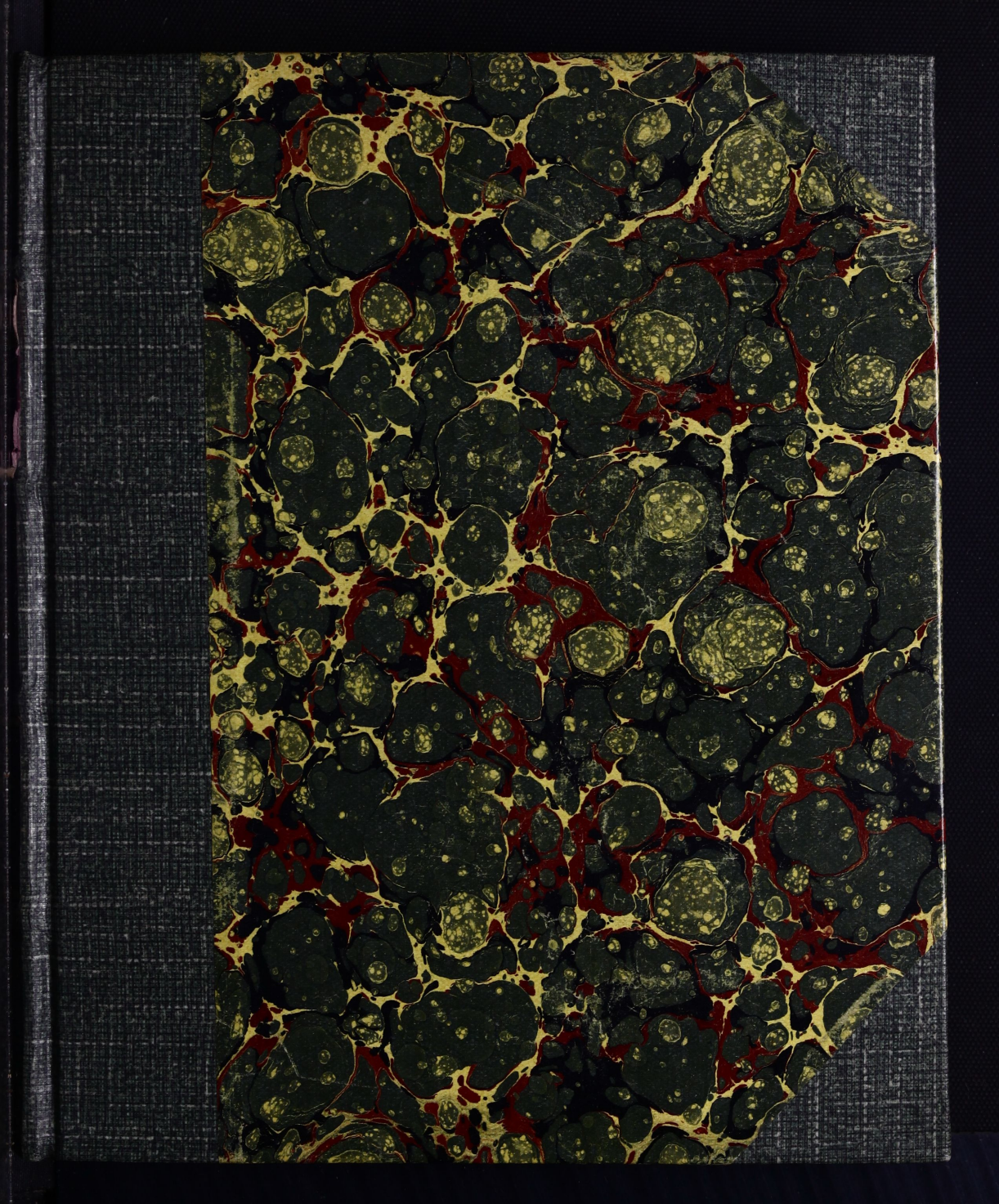

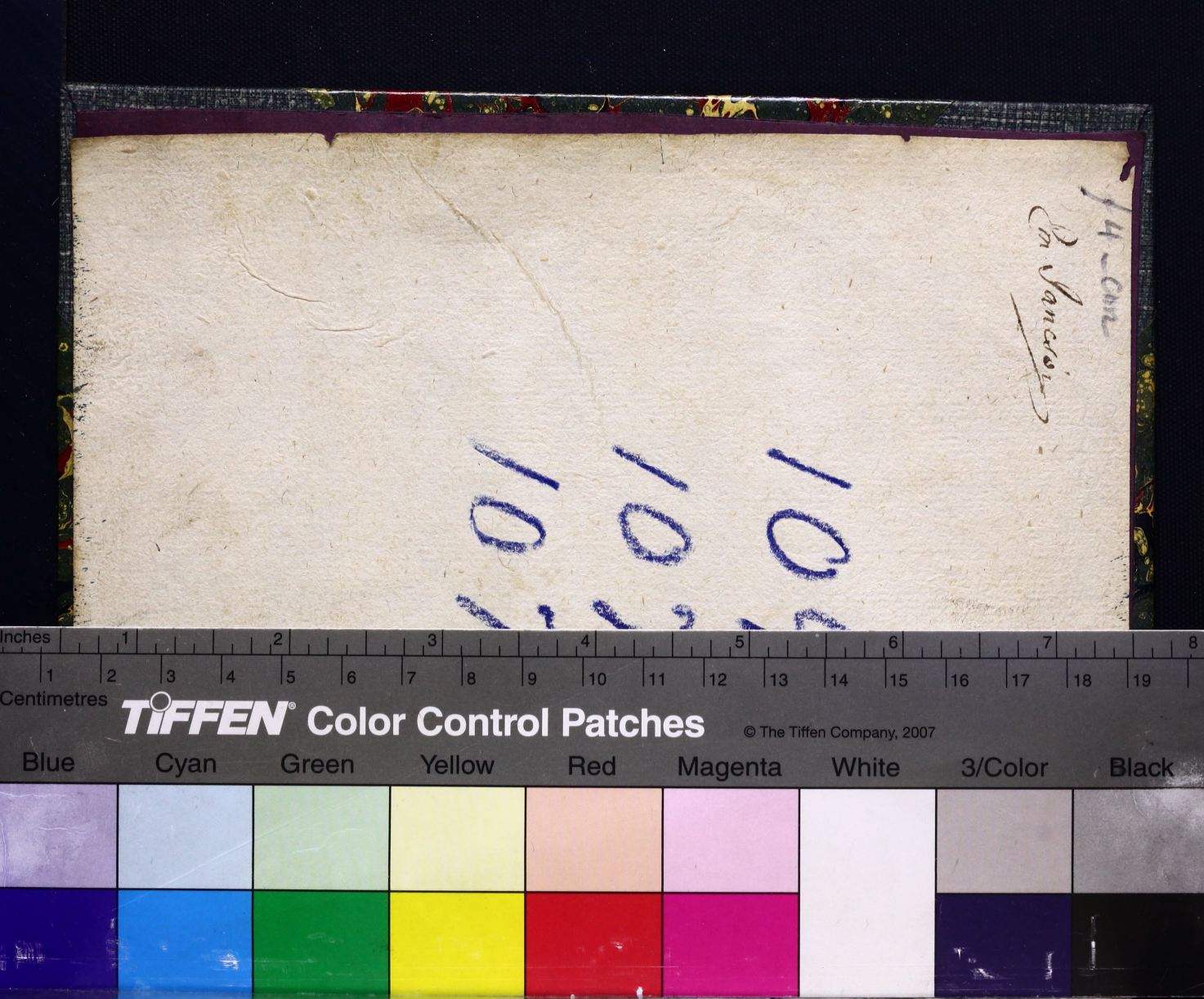
Inches
Centimetres
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

77
1

ENOCH-NAK, ISTENNEL VALO, MINDEN-NAP-I JÁRÁSA.

Az az:

Ama' ritka példáju, Fejedelmi Embernek; Méltóságos GROF, RHEDEI FERENCZ Uramnak, MARAMAROS örökös Urának; s-néha-i, hires BIHOR Vármegyének, Fő-ISPAN-nyának; Halál által meg-hidegedett teste; minek előtte, szomorú, s gyászban bé-borult *Udvará*tul, meg-indittatnék, az *Huszthi Vár*-ban való el-takaritásra; szép fényes, mind az által bánatos, UR-i, s-UR-ASZONY-i; és, más Tekintetes személyek, s- *Egyházi Rend*-ekelőt; az *Udvarházná*l elől-beszélgetet; de, annak utánna, sokkal meg-jobbitott; és a' keresztyén léleknek, lelki szükségére ajánlot, s-ki-adott.

CEGLEDI ISTVAN.

Az Helvetica Confessio-t, tisztán valló CASSA-i Szent Gyülekezetben; a' Christus *Evangeliumá*-nak, méltatlan *Sáfár*-a.

PATACHINI, Anno:

VraM IesVs ChrIstVs, vedD hozzád az én Lelkemet! mert, Io Istenem vagy.

f 4 - con

Em Jancsó

1093
1075
1074

77
1

ENOCHNAK, ISTENNEL VALO, MINDEN-NAP-I JÁRÁSA.

Az az:

Ama' ritka példáju, Fejedelmi Embernek; Méltóságos GROF, RHEDEI FERENCZ Uramnak, MARAMAROS örökös Urának; s-néha-i, híres BIHOR Vármegyének, Fő-ISPAN-nyának; Halál által meg-hidegedett teste; minek előtte, szomorú, s gyászban bé-borult *Udvará*tul, meg-indittatnék, az *Huszthi Vár*-ban való el-takaritásra; szép fényes, mind az által bánatos, UR-i, s-UR-ASZONY-i; és, más Tekintetes személyek, s- *Egyházi Rend*-ekelőt; az *Udvarház*nál elől-beszélgetet; de, annak utánna, sokkal meg-jobbitott; és a' keresztyén léleknek, lelki szükségére ajánlot, s-ki-adott.

CEGLEDI ISTVAN.

Az Helvetica Confessio-t, tisztán valló CASSA-i Szent Gyülekezetben; a' Christus *Evangeliumá*-nak, méltatlan *Sáfár*-a.

PATACHINI, Anno:

VraM IesVs ChrIstVs, vedD hozzád az én Lelkemet! mert, Io Istenem vagy.

R 2005-2006

Solt. 16. 6.

Az én nyilasom, esett énnékem kies hellyen; nyilván, szép örökség jutot énnékem!

Solt. 69. 9.

A' te Házad-hoz való buzgó szerelem, meg-emesztet engemet.

Phil. 3. 8.

Bizony mindeneket kárnak alitok lenni, az en Uram Jesus Christusnak ismeretinek nagy voltá-ért: kiért, mind ezektül magamat meg-fosztottam, és ganénak alitok lenni, hogy a' Christus-t meg-nyerjem.

1. Cor. 11. 1.

Legyetek én követöim; mikeppen, én-is követője vagyok a' Christusnak.

2. Tim. 1. 12.

Tudom én kinek hittem! és, bizonyos vagyok benne: hogy az ű nála le-tött kinczemet, meg-tarthattya amá' napra.

M. ACADEMIA' KÖNYVTÁRA

A' Néhai Tekintetes, s-Méltoság-os GROF UR-nak; RHEDEI FERENCZ Uram, meg-hagyatott, siralmas özvegy-gyének, Tekint. s-Méltóságos, BETHLEN DRUSINA Aszonynak; nékem Kegyelm. Aszonyomnak; az (a) *özvegyek Istenének* kegyelmét; a' (b) *külsö Embernek erötelenségé*-ben, a' *belsö*-nek *fel-épüléſ*-ét, és az (c) *egy szem-pillantás-ni ideig tartó nyomoruság* után, *ama' dicsöſség-nek, örökké tartó állandoság*-át, kivánom a' dicsöſség-es Isten-tül!

(a) Ki-jöv. 22. 22. 23. 24.
(b) 2. Cor. 4. 16.
(c) v. 17.

KEgyelm. Aszonyom! Mikor, amaz Isten *Prophetájá*nak, *özvegy gyé*maradot Feleség-e, ily keservessen panaszolkodnék *Elisæus*-nak: (d) *A' te szolgád, azén Férjem, meg-holt: te pénig tudod, hogy a' te Szolgád, Istent félö Ember vala. Imé el-jöt, a' kinek adós vagyok, hogy el-vigye, mind két Gyermekim-et, hogy néki szolgai legyenek!* ily szomoruság-át, meg-szánván a' *Prophéta*; meg-kérdi tüle: *micsoda volna azü Házában?* Az A-

(d) 2. Kir. 4. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

ſzony, egy korsó olajt mond lenni. Monda' *Prophéta: Meny el a ſzomſzédban; kérj ſok üres edényeket; s. zárkozzál be fiaid-val egygyűt; azolaj-búl, tőlcs mindenik edény-ben; és a' mely edény meg-telik, tétesd el onnet.* Meg-fogadgya az *Aſzony* ezt; s-mi leſz? *ű maga, csak tölti az olajt; fia-i penig, viſzik néki az edényeket.* Egykor, csak azon veſzi eſzében; hogy *mind meg-tőltenek az edények*, s-*nincsen immár több*; az *olaj-ú meg-állot.* Oh mely nagy haſznát vévé, ſzegény *özvegy* ennek! mert *el-adá az olajt, s-meg-fizete adoſsának; maga penig, fiai-val egygyűt, éle annak maradécjával.*

Tudom: (s-én-is elég-gé meg-könyvéztem) hogy a' *Nagyságod*, Iſtentűl mutatott; jámbor életű; igyenes erkőlcsű; mind Iſtennec, s-mind Embernec tetztzet, s-kellett, Méltoság-os *Férje meg-holt.* Iſmérem azt-is: hogy a' *Nagyſágod*, ſzerelmes élete ſegéde, s-*Feje Coronája, Iſtentfélő* Nagy Ur vólt. De, oh ſzabados eſelekedetű Iſten! Nem kűlső *adós* jőve *el-vinni*, a' Nagy *két* Grof Urak-att; a' *Nagyságod*, kegyes életű ſzerelmes Férjét; s-ama nagy emlekezetű, Grof Redei Laszló, egygyetlen egy, Hazája ſzerető Fiat, *s-életének iſtáp-*

ját;

ját; hanem: amaz, ſenkin könyörűlni nem tudós-ſok ſziveket keſerűséggel meg-rakó, ſzomoritó *Halál*. Melynek minnyájan *adoſſak* vagyunk; mivel: (e) *a' bűnnek ſóldgya, az Halál*. (e) Rom. 6. 23.

De tudom; hogy *maradott* még, a' *Nagyságod* ſzomorú *Házában*, s gyáſzos *Udvarában*, ha ſok nem-is, ámbár csak, *edgy korsó olaj*. Ama drága Iſteni ſzép *vigaſztaláſ*oknac, lelkét éleſztő, ſok ſzáz *cseppek*-bűl álló *Narduſſa*. Mely ollyan a' bús léleknek: (f) *Mint az Áron Pap fejére öntetett drága kenet*. (f) Sole. 133. 2.

Ha hol penig, *Nagyságod vigaſztalására* ez, nem leſz elég séges; kelz vagyoc én-is, a' *ſzomſzédság*-bűl, *lelki olajt* fogó *edényeket* küldeni; mellyec, ha egygyűgyű-ek-is; s-többire, én tűlem, méltatlantúl ſzármazot, csak nem *üreſſek*-is; mind az által (g) *Iſten adgya azoknak nevelkedéſeket*. (g) 1. Cor. 3. 6.

Im el-kéſzitettem azért; a' *Nagyságod lelke vigaſztalására*; s a' Magyar Kereſztyénség lelki javára, a' meg-jobbitot *Prédikatiom*-at, s *vigaſztaláſimat*; mellyekben, ha *Nagyságod*, Udvarában való ſzive ſzomoruſág-ir, *t lt*; drága *lelki olajjal* tellyes *edényeket*, ſzemlélhet *Házában*. Es,

mikor az *aaoſság meg-kerésere*, el-küldi Iſten *mennyei követeit*; mind a' *maga lelke*, élhet ezekkel akkor, s-mind a' Kereſztyén lelkeknec, nagy *lelki haſznot* ſzerzet *Holta* után-nis.

Engem, ezek az *okok* vittenec arra; hogy a' *Nagyságod* akarattyából, e' gyenge elmélkedéſim, világ-ot láſſanac:

I.

(h) Eſa. 50. 4. Hogy hivatalom ſzerént, *alkalmatos időben*, (h) *tudgyam ſzolgáltatni az Igit, a' meg-fáradtaknak*. Hogy a' *Nagyságod*, buban, s-ſiralomban el fáradt lelkenec, illendő *vigaſztaláſokat* nyujtſac; és, hogy az (i) *halált nemz világi bánatrúl, amaz Iſten ſzerent való bánatra fordicsam, a Nagyságod elmëjet*. Mert ebben a' kár-valláſban, olvasható öreg betűkvel, olvaſtattya *Nagyſágoddal*-is Iſten, Emberi fogyatkozáſitt; s-ezt mondattya *Nagyságoddal*: (k) *Jaj ennékem, mert vétkeztem!*

(i) 2. Cor. 7. 10.

(k) Siral. 5. v. 16.

Hogy a' *Nagyságod*, Szerelmes, Elete-könnyebbitő *Férjenek*; Iſteneihez, s-*Religio*-jához való buzgoságának; és *Enochval, Igaz hit által, Iſten-vel, minden napon való járásának*, emlekezeti; a' ſirban tételekor, vélle egygyűt, el ne temetteſsék; hanem: (l) *légyen örök emlekezetben az Igaz*.

(l) Solt. 111. v. 7.

Hogy

Hogy a' mi Kereſztyén Vallásunk-on valókat, az *Igaz Idvezitő Hit-ben*, meg-erősicsem, mellyet; ha csak egy lelkecskében munkálkodik-is, az Istennec lengedező szellője; el-értem én, a' mire czéloztam. III.

Meg-akartam ezt-is mutatni, Hogy vadnak Istennec, a' mi *Eccléſiánk*-ban oly *Szentei*; kiknec, fegyhetetlen kegyes életeknec *Példá-i*, az *igaz Hitnec igaſság-át*, mellyel ők *hiſznek*; világos *Commentariuſ*-sal magyarázzák, s-bizonyittyák. Mert: A' melly *Igaz Hitt*, a' ſzoros, s-kegyes *Evangelium*-i életet, olly ſzorgalmatoſſan kivánnya, mint a' mi *Eccléſiánk*-ban, az Igaz-Hivek-é; bizony Istentűl vagyon az, s-nem a' *Satán*-tűl; holot ez (m) *teſtnek munkáitt*; amaz *leleknek gyümölcseit*, kiván az ű követőitűl. IV. (m) Gal. 5. 19. 20. 21. 22.

Az az Isten, a' ki *Nagyságod*-at, meg (n) *ſebeſitette köttözze* bé, ugyan azon Mindenható! s-tanitsa-meg, erre az haſznos *Regulá*ra: Hogy *Schola crucis, Schola lucis.* (o) *Sok nyomoruságok által, kell vőlt bé-menni, az Isten országában!* Amen. (n) Hoſ. 6. 1. (o) Csel. 14. 14. 22.

KESZITŐ BESZED.

Készitő Beszed.

TEkintetes, s= Méltoságos Uri Nagy Rendek! A' Magyar Haza, utólsó szűkségére tartatott, né= hány igaz Haza-Fiak! Tiszteſség-gel ekesittetett, Tekintetes, s= Nagyságos Ur=i Aſzonyok! Az Isten *Anya=szent-egy=há=zában*, serényen munkálkodó lelki *Sáfá=rok!* Egy szóval: minden Rendek! kik e' szomorú Pompának látó=i vadtok!

Illyen véres betűkkel iratot Fenyege= tés=t, izene egykor Isten, a' Sidó *Politiá*-nak, *Amós Prophéta* által: (p) *A' Napon, azt mondgya az Vr Isten, azt mivelem; hogy à Nap, el=nyugodgyék délben, és bé=setéti= tem à földet fényes nappal. Es siralomra fordítom à ti Innep=napotok=at, és minden e= nekléſtek-et, keserűségre. Gyáſzruhát a= dok mindennek derekára, és mindennek fejé-*

Amos Pro= phetából

(p) Amos. 8. 9. 10.

re, ko-

re, kopaſzság-ot. Es jutatom Izraël-t oly keſerűség-re, minémű keſerűség ſzokott lenni, az egygyetlen egy ſzűlőttön; hogy annak vége légyen, ugy mint keſerűséges nap.

A' *Magyarok*-ra való ſzabáſa ennek.

Valoban kezdé, az igaz itéletű Iſten, e' nehány eſztendők alatt, a' Magyar-Ország-i *Politiá*val-is éreztetni, e' Fenyegetés-nek súllyát! Mert, *fényes Nap* gyanánt ſzemeink előtt *tündöklő*, Fejedelmi, Tudós, s-Vitéz Emberink-et, életek *délyé-ben*, virágzo idejékben, *el-nyugotá*; és, mikor más Nemzeteknek, à bóldog állapatnak; *fényes nappal*-a vagyon-is; à ſzegény Magyarok, akkor-is, à bóldogtalanságnak *ſetét éſzakájá*-ban botorkáznak. *Innepé-sünk* et-is Iſten, *ſiralomra fordította* ſok hellyeken; mert az Iſtent-tiſztelőknek ſerege, el fogyott, és *Templomink*-nak, csak à kű-fala-i állanak fenn. Sok Iſtenes *Házaſ*-ok, egy-máſtól való meg-váláſok-ért,

dere-

derekokra gyáſz ruhát vettek. Sok édes *Attyák s-Anyák, egygyetlen egy* ſzűlött magzattyokat ſirattyák, s-ſirván akarnak menni à koporsóban. Egy ſzoval: Valoban *keserűséges napra* jutatta Iſten, à *Magyar Hazát!*

Tekintetes *Bethlen Druſina* özvegy-is, érzi ez jajt.

De, à kőzönſéges *Haza keserűségében*, avagy nincsené, kivált-képpen való réſzed néked-is; Tekintetes, s-Méltoſágos GROF UR-ASZONY, BETHLEN DRUSINA Aſzonyom? Elégh vagyon bizony! s-még kelleténél-is tőb talám! Mert életednek *fényeskedő Napját*; meg-élemedet állapatodnak, egyedűl való kűlső gyámolát, s-Iſtápját; ama' Nagyemlekezetű, *Fejedelmi* Nagy UR-at; Néhai Tekintetes, s-Méltóſágos, GROF RHEDEI FERENTZ Uram-at, Iſten az Halál által, el-nyugotá. Ugy hogy, mikor máſoknak, őrvendetes *Napjok* vagyō,

te néked, akkor-is, bánatnak *étzakajában*, kel borittatnod. Melyre nézve, mind magad, s-mind Udvarod népe *derekára, gyasz ruhát* kellet *fel-öltöznöd*. Ollyan *keserűségre*-is jutatot Isten, mint à ki *egygyetlen egy szülöttyét sirattya*. Mert ez előtt, egy néhány esztendőkkel; nagy reménség-ű, *egygyetlen egy ßülöttöd*-et; szép javaidnak örökös-sét; à Néhai Tekintetes, GROF RHEDEI LASZLOT, takaritád-el; mostan penig; à veled, mind jó s-mind gonosz szerencsét, *harmincznégy* esztendők alatt, egygyűt viselt, GROF RHEDEI FERENTZ édes Uradat temetéd-el.

Valóban vagyon hát részed, è jajos fenyegetés-ben! Mert (q) *A' mely félelemtűl félsz vala, à jöve reád; és à mitől tartasz vala, az esék rajtad.* Meg-foztot Isten, mind Eleted-segitő *Társától*, s-mind

(q) Jób. 3. 24.

örökös

örökös *Fiad*-túl. Maradtál egyedül, (r) *mint à meg-szedett szőlőben valo kunyhó, és mint à dinnyés kertben valo hajlék.* Méltán, igy kiálthatz fel à *Iob Patriarchá*-val: (s) *Oh ti én Barátim, könyörüllyetek rajtam! mert az Istennek keze, illete meg engemet.*

(r) Esa. 1. 8.

(s) Jób 19. 21.

Nyilván, fájhat ez *seb*, néked-is MARAMAROS! mert, è te édes Attyád helyet valo Attyád-at, s= (t) *Eliakiomod*=at, tőtte valá Isten, *erős szeg*=*gé*ki, te kőzőtted. *E szegre függ geszteték vala, még csak à Fiak, s*=*Unokák is, leg*=*kisseb Házi-eszközök-et*, s-gongyokat. De mi lűn, jó nagy Isten? *El*=*vágattaték à szég, s-a reá rakatott tereh-is, le-esék.*

MARAMAROS-is, fajlalhattya è sebet.

(t) Esa. 22. 20 s-több következendő versekben.

De metztzűnk, s=mit mivellyűnk, ily bokros keserűségűnk=ben? Szemben szállyunk=é az Istennel? Távul légyen az! Mert: (u) *Iaj annak, à ki az ű Terétő jével perel, és à cserepnek, à mely à több cserepekhez*

A' Halottakon valo *keserűség. Vigasztalás* vétellel orvoslatik meg.

(u) Esai. 45. v. 9.

hez hasonló. Nem kel hát el-csüggedni, à

(x) 2. Cor. 5. 1. keserűség szenvedésnek terhe alatt! Mert: (x) *holot à szenvedések bűvölködnek, ot az Isten vigasztalási, magassan nőnek.* Sőt inkáb, igy könyörögjünk, az szabadossan

Halot felet való könyörgés. ítélő Mennyei Nagy Felség-nek:

(y) Titk. 1. v. 18. O *Hszadados Hatalmu Isten!* (y) *ki a Pokolnak, s-Halálnak, kulcsaival birsz!*

(z) Jer. 18. v. 6. (z) *Mint sár à Fazakas kezében, ugy vagyunk mi à tiéd ben!*

(a) Solt. 139. v. 16. (a) *Könyvedben vagyon, életünknek száma fel-irva.*

(b) Törv. 32. v. 39. (b) *Senki-is à te kezedből; ki nem ragadhatt. Mivel;*

(c) Job. 14. v. 5. (c) *határt rendeltél minékünk, mellyet,*

(d) Solt. 119. 75. *által nem hághatunk.* (d) *Igaz vagy Vrám! s-igazak à te itiletid! De egyszer s-mind*

(e) Solt. 87. v. 5. *irgalmas-is; ki* (e) *el-rejted à Tiéidet* (f)

(f) Esa. 27. v. 20. Es. 57. 1. 2. *azű Agyas házok-ban; s-bé-takaritod űket, mig à te haragod el-mulik, hogy semmi veszély, ne érje űket. Isővelő édes Vram! s-* (g)

(g) Matth. 24. v. 22. *rövi-*

rövidics-meg à Választottak-ért, è nyomoruság-os napokat! (h) Készics-el minket, à Báránynak menyegzőjére! (i) Hogy amà kéz nélkül épittetett (k) mennyei Ieruſálemben, (l) melynec fundáloja, csak egyedül az Isten; (m) nagy örömmel bé-meheſsünk! Halálunc óráján penig; (n) veſd à Iésus kinos kereſzt-fáját, gyötrödő kinunk-nak, keserves Márá-já-ban, s-keserű vizében! Hogy mikor veritékünk hideglic, ſemünk, pók-háló modra bé-vonatik; ſzájunk penig többire, csak szomoru Halált jelentő tajtékot túr; törőllye-el akkor, hideg veritékünket, à Christus Iesus meleg vére! (o) Moſes-i, meſszze látó ſemeket adgy Uram akkor; hogy még Idvezitőnket-is, nem csak ůlni; hanem ſegedelmünkre, az Atya Isten Fobja felől, láſſuk fen állani. Emberek ſzavokat nem halható fůleinkben penig,

(h) Tit. 1. 9. 7.
(i) 2. Cor. 5. 1.
(k) Gal. 4. 26.
(l) Sid. 11. 10.
(m) Matt. 25. 21.
(n) Ki-jöv. 15. 25.
(o) Törv. 34. 1. 2. 3. 4.

é ſzó-

(p) Matth. 9. V. 2. *é' ſzókat bocsáſſad: (p) Bizzál jó Fiam! (leányom!) mert meg-bocsáttatak néked à te bűneid! oh Uram Jeſus! ſegély minket, mind ezekre; s-ne vegyed, è fohászkodáſok nélkűl, ſzegény lelkeinket, teſteinkből ki! Amen! Mi Atyánk. &c.*



M. T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

Fel_vött Leczke:

Sid. 11. v. 5.

Hit által vitetet által Enoch, hogy ne látna halált: és meg-nem találtatot, mivel hogy, által-vitte vala ötet Isten; mert minek előtte által vitetnék; bizonságot vőt vala, hogy kedves vólt vólna Isten előtt.

KEt szárnya vagyon a' jó léleknec e' világon, mellyekkel ű az Eg-felé repül. *Hit* az egyik: (a) *Hitemet meg-tartottam*; a' másik, *reménség*: *Várom ama dicsőséges el-jövetelt.* A' *reménség*, (b) *lelek vas-macskája.* Mert, miképpen a' *vas-macska*, erőssen meg-tartya, a'tengeren, ide s-tova hányatot Hajótt. Igy, e' világi sok ezer akadékok közőtt való evezkélésünkben, *à reménség* támazkodik, a' következendő örők élethez. Mint az *Esztrag*, hogy mérges kigyóval él, s-az *Hal*, à Sós tergerben hizik; igy eleveníti ez à lelket, sok háburuiban. Az *Hit* penigh *lelki szem*, mert, miképpen szemei által lát Ember valamit; igy *hitnek* szemével nézélli à jó lelek meg, (c) *Idvezitő Christusát*, meg (d) *gyujtott* *Kezdés*

(a) 2. Tim. 4. v. 7. 8.

(b) Sid. 6. v. 19.

(c) Csel. 7 v. 56.

(d) Luc. 12 v. 35

szóvétnek ez, melly meg-szokta világsítani, à lé-
leknec Házát, E *kulcsal* nyittyuk-fel Christus-
(e) Col. 2. ỳ. 3. nak *kincses ládáját*, mellyben vagyon à lelki (*e*)
bölcseségnec, s-idvességes *ismèretnek tellyes kèn-*
(f) Ter. 18 v. 12. *cse el-rejtve.* E'(*f*) *Jákób lajtorjáján* megyünk
az Egben s-ugy hozunk drága áldásokat alá. Ez
(g) Philip. 3. 9. 12. amaz áldot kèz, mellyel (*g*) *Christust meg-fógjuk*
s-az ù *igasságát magunkè-vá* tesszük.

Ez áldott *idvezitò hitben*, vòt vala részt, ama
(h) Ter. 5. 18. 21. 27. (*h*) *Jared Fiá*; Ki *Kilencz száz, hatvan-kilencz*
esztendòket számlált, *Matusael* nevù Fiát, szár-
(i) ỳ. 22. maztatta vala világra. Ki (*i*) *miden nap Istennel*
(k) Judás ỳ. 14. *jár vala*; ugy tündökölvén; (*k*) *Abel, Seth,*
Enos, Cenan, Mahalael, Iared, régi szent Attyák
seregében, mint az Hajnal csillag, à tòb csil-
(l) ibid. lagok felet. Ki (*l*) *Adámtul, hetedik lèvén*, à go-
(m) ỳ. 15. nosz világnac, meg-profetálá ezt. (*m*) *El-jö*
az Ursok ezer Szenteivel, s-itiletet tèszen mindenek
ellen. Kicsoda vala az? *Enoc.* Ki felòl, ezeket
beszélli à szent Apostol.

Részei az Igiknek. 1. *Enoch* è földrùl, el-költözòt: *által vitte*
Isten. 2. Földi életében, jó maga viselése, ez: *mi-*
nek elòtte által vitetnèk bizonyságot vòt volt, hogy
kedves volna Istennèl. 3. Igaz *idvezitò Hitt-vel*,

csele-

cselekedte azt: *Hit által.* 4. Az ű által vitetése, ez volt: *Nem látot halált,* s- Az ű halálát, è kővette: *Nem találtatott-meg.* Magyarázzuk igy ezeket:

Által-vitettetet.] Nem è *földi paradicsomban*; mint nem okosan állattatik, némelly igy értő, kereszтyén nevet viselőktűl: (n) *Hogy Enoch s- Illyes minden etel ital nélkűl, tartatnak e-földi Paradicsomban, s-világ vege felé jűnek el mind ketten, az Antichristusnak meg-ölésére; s- azután mennek osztán fel az Egben.* De nem helyes ez; mert annak az *Illyés*-nec, à Christus el-jővetele előtt való meg-jelenése, nem az itilet napja, hanem Christusnac *testben való első el-jövese.* Az az *Illyes* azért (o) *Keresztelő János.* Oda vagyon, az *Adam földi paradicsoma*-is, az ő ön-viz miat, melly (p) *minden embereket meg-ölt; s- tizen- ött singel-is volt minden hegyeknél magasab.* Nem vitetet hát által oda *Enoch*-is hané, az ő rök boldogságbã talált helyetis, kiknekis meg-kel vala ugyã (q) *rend szerént halni*; de ezt, à *rendszerint* való utat, a' szabados Isten változtatta meg.

Az Igiknek magyarázza tya.

(n) Bellar. libr. 3. de Pont. Rõ. cap. 6.

(o) Matthæi 11. 14.

(p) Ter. 7. 20. 21. 22.

(q) Sid. 27.

Ne látna halált.] (1) ollyant, (tudni illik) mint egyéb Emberek: *à léleknek à testűl való el-valasát.* (2) *ne látná Halált, az az:* az első Világnak

tőménteni vétkét; melly akképpen vétkezők, meg-szoktak (r) *halni a bűnben.* (3) Ne látná, vizözön által való veszedelmet is melly vala valoban nagy halál.

(r) Mat. 8. v. 22

(s) 2. Kir. 2. 16. 17.

Nem találtatot meg.] Miképpen amaz (s) *ötven férfiak harmad napig keresek hegyeken völgyeken az Illyést, de meg nem találák.* Hihető, illyen-képpen keresik vala *Eonchot*-is, *Patriarcha* Társa-i, Felesége, s-*Mathusael* Fia; de nem akadának reája, s-csak magokat fáraszták.

Bizonyságot vőt volt, hogy kedves volna Istennél.] Ebből tudta edgyikből meg azt.

1. Mert, *Istennel járt*; melly, jele volt az ű Isten-előtt való *kedvességének*, Ugyan-is. (t) *Nem járhatnak ketten egygyűt, ha meg nem egyegyeznek egy-mással.*

(t) Am. 3. 3.

2. Vagy hihető; hogy ha valami-modon még akkor-is, *áldozatot* tőt Istennek; (u) *áldozattyára* fogot *a mennyei tűzle esni*; s-innen tudta meg, hogy Isten kedvelli, mind *áldozattyát*, s-mind magat.

(u) 1. Kir. 18. 28.

Hitnek általa] (x) *Egy* volna ugyan *az Hit*, de, nem minden *hit, jo hit.* Az *Idvezitő Hitett* azért, hogy a többitől meg-választ-hasd, ezek-

(x) Eph. 4. 5.

re vi-

re vigyázz. Mikor à Chriſtusban akarſz *hinni*:

1. Ugy meny *hited* általi *Chriſtuſodhoz*; hogy meg tudgyad, Urad *erkőlcsét*, kit ſzegény lelked ſohajt. Nézd meg, mennyi ſok ezeren akarják Chriſtuſt venni; de nem gondollyák azt meg hogy (y) *Urok ſzent*, tűlők-is (z) *ſzent életet kiván*. Hogy kik útet kővetik, (a) *gyűlőli azokat è világ*; s-végre-is csak à (b) *Chriſtus Vallás áért való üldőzteté*s, helyek, mellyet, ô ki nehéz volt fel venni! Kik ezeket eſzekben nem veſzik; nem jo *kéz fogáſok* vagyon à Chriſtuſsal.

(y) Sid. v. 26.
(z) Sid. 12. v. 14.
(a) Ján. 15. v. 19.
(b) 2 Tim. 3. v. 12.

2. Még à Chriſtushoz ragaſzkodot, *Igaz hit formájának-is jonak* kel itt lenni. Valamely gonoſz dolgot, ugy *ſzerettünk* az előt, mint (c) *ſzemünket* vagy *job kezünket*, *vajjuk ki s-meſsük-el* azt hogy annak ſzeretéſe ne vigyen őrőkké való kinra. Mi haſzon volna itt ha valaki, (d) *è világot*; menten muló (e) *győnyörűſeget*; (f) *roſda, s-lopok meg-emésztéſek alá vettetett kénesét*; ſok elme töreſsel (g) *egyben köttetet bőlcseségét*, (h) *Hámánnak, Mardochéuſtul való tiſzteſseg-kivánását*; kedves (i) *életé társát, s-Feleségét*; ſőt à (k) *Szülék vénségek elől gyamolitó Iſtapját*, s-édes Gyermeket Chriſtusban való *igaz hitelért* el

(c) Matt. 5. v. 29. v. 30.
(d) Matt. 16. v. 26.
(e) 1. Cor. 7. v. 29. 30. &. 31.
(f) Mat. 6. v. 20.
(g) Pred. 2. v. 1.
(h) Eſt. 3. v. 2.
(i) Luc. 14. v. 26.
(k) Teré. 5. 29.

nem hadná? Mert, csak illyen kisſebségh-e vólna, Chriſtus Urunk elŏt, annak: (*l*) *Mi modón hihettek ti, holot, egyik á máſtoktúl vár dicsŏséget?*

(l) Ján. 5. v. 44.

3. Kivántatik it az-is: hogy magadat, minden (*m*) *magad igaſſághátúl* megh-ŭreſsics, s-csak egyedŭl az (*n*) *Iſtennel elegedgyél megh.* Ugy hogy ha te, az Iſten igijében való igiretekben mindenképpen megh csalatkoznál, bár csak veſzet Embernek tartanád magadat. Mint *Nagy-Sándor* egykor: ki, egy Orvos-Doctor Barátyának, felette ighen hiſzen vala. Mely *Sándor*, mikor beteghségben esnék, levelet adának bé néki, hogy megh-oltalmazza magát Barátyától, mert mérghet fogh néki innya bé adni kezében tartván azért a' levelet *Nagy Sándor* azonban, a' Doctor-is hozván néki a' mérghes-italt, eggyik kezével, szájához vivé az italt, maſikkal penigh, Barátyának nyujtá a' vadólo levelet. Ugy hiſzen vala ám Barátyának e' *Nagy Sándor* hogy ha ŭtet, ahoz való *bizodalma* megh csalta vólna, el kellet vólna veſzni. Találtatot más Király is, ki, pecsétes levéllel küldŏtte el Fŭ *Generályát*, birodalmában

(m) Phil. 3. v. 9.
(n) Solt. 3. v. 25.

mában való némů-némů Városnak *megh-óltal-mazására.* Azonban, hogy megh próbállya a' Király *GENERALIS sa* hűséghét' alattomban való más levelet kűld utánna, hogy a' Várost *el-roncsa.* Nyavalyás *GENERAL!* minden felé habozz. De a' Királytul néki adatot utólsó levele, csak el rontattya a' várost. Job vólt ám itt *Nagy Sándor*, a' *Generálnál!* Eszedben jütattyák efféle dolgok, micsoda légyen *Istenben bizni.* Ugy mint: Ha Ember, oly vég, ső szorulásra jut-is, hogy vagy maga veszedelmével enged Istennek, Szent igiretihez tamászkodván; vagy, ha meg-rontya áldot Istene parancsolatyát; világ-i elől-menetelt szerez, het magának. Az elsőt választya az *igazhit*, nem ezt. Mivel ű, ollyan természetű, hogy ha minden támaszokat elvon is Isten alólla, de megis *hiszen.* (o) *Nagy halálbúl meg-szabaditot Isten, s-ez után-nis meg-szabaditt.* Ugy tetzik it, azért esék az *Apostol* nagy veszedelemben, hogy ez utánis, tanúlna *hinni* Istenben. Maga mondgya Isten: (p) *hogy meg nyomorodot szegény népet maraszt meg e' földön*; de, mind ennyi szorongatásokban-nis, *biznak az Istenben.* Az az: valamen-

Micsoda az igazhit?

Igy szól. (o) 2. Cor. v. 10.

(p) Soph. 3. v. 12.

lamennyi ezkőzőkben *bizhattak* vólna, mind el-veſzi, de meg-is *hiſznek Iſtenben.* Micſoda lehet nagyob ſzorulás, mint mikor az Aſzonyi-állat, *özvegyen marad, -s egyedül vagyon?* (mivel affélének, ha arany-is a' kapúja, de csak ugyan *özvegy*) de még-is, e' ki adot mondásban vagyon az ő *igaz hiti* akkor: (q) *A' melly Aszonyi-állat egyedül vagyon, bizik az Iſtenben s-foglalatos à könyörgésegben éjjel és nappal.* Effélé váratlan ſzomoru ſors-ban tetzik ám meg az *igaz hit*! Ugy annyira, hogy ha az illyenkor magát ki mutattya, Iſten jelen való ſegitſégét láttya az *igaz Hittű* Ember. Nézd meg *Asa Királyt*! Réa megyen à (r) *Szerecsen Király, tiz ſzáz-ezer Emberrel; Asának* penig *húſz hiján, hatſzáz ezer népe* vagyon. De, mivel ezt mondá: *Szegély meg Uram: mert te benned vagyon minden bizodalmunk!* valóban jól jára; mert, *egy ſem marada eleven* à Szerecſenek-ben, ugy le vágatának. Bóldogtalan-ab ſorſa vala Máſutt; mert, mikor à (s) *Syria-i* Pogángyokot hivta volna ſegitſégre, *Bahaſa, az Izrael Királlya ellen*; igy pirongattaték, *Anáni Prophetától meg: Nem lűn* (*hiszem*) *bizodalmad, az te Urad-*

(q) 1 Tim. 5. v. 5.

(r) 2. Krő. 14. 8. 9. 11

(s) 2. Krő. 16. 2. 7. 9.

Uradban Istenedben, (mint régen, á Szerecsenek réad jövetelekor) *hanem, á Syria-i Királyban; bolondúl cselekedtél, s hadak leszned ez után ellened.* Effele szoros igyekben bajokban, szokta ám magát ki mutatni az *igaz hit*! Szintén az (t) *hegy tetejere* viszi *Abrahám*-ot egyetlen egy Fia öldökléséré. Ezt kell *Dávidnak*, á sűrű üldözésekben mondani: (u) *El kell vesznem á Saul keze miatt. Esau*-túl való szörnyű felelemnek miatta, igy kell szóllani *Jakob*-nak: (x) *Szabadics meg engemet*, (én Istenem!) *azén Batyámnak, Esau-nak kezébül! mert félek tűle, fiaimmal, s azok Annyával együt.* Effele példákban, mikor minket á test *bal kéz felől* izgat, *jobb kéz* felől az *igaz-hit*, erősit, s bátorit. Vajki ritka ám az illyen *igaz hit*! ugy annyira, hogy még á (y) *Christus Attya fiai sem hisznek Christusban.* Ennek azért, illy *fundamentum*-ot kel vetnünk:

(t) Teréti 22. ý. 14.

(u) 1. Sám. 27. ý. 1.

(x) Terét. 32. v. 11.

(y) Ján. 7. ý. 5.

A' kit Isten, igaz idvezitő-Hittel meg ajándékozott; az az Ember, minden nap Istennel jár, s kedveben is vagyon Istennek Erre a' bizonság, az *Adám-tól, 7-dik Enoch.* Kinek: Tanuság.

1. *Igaz idvezitő Hitt* vala. Mert: ű is, (a' több szent Atyakkal egygyűt) (z) *a' Jesus*

(z) Ceel. 15. ý. 11.

Christus kegyelme által, hitte meg-tartattatását. (2.) *Tetczék* Istennek. Mely dolog, másképpen nem lehet, hanem ha (a) *valakinek hiti vagy yon.*

(a) Sid. 11. v. 6.

II. 2. *Istennél-is járt minden-nap.* Mely dolog, valóban hasznos fáradság-is! mert, effélé vigasztalás, szokot az ollyanból ki-jüni: (b) *Az Úr előtt jártam; azért meg szerencsésíti minden én utámat.* Ha csak (c) *földi Király el-t-állani-is*, nagy külső *bóldogság*; hát a' (d) *Királyok királya* elő.! Illyen vólt az áldot *Enoch.*

(b) Terét. 24. v. 40.

(c) 1. Kir. 10. v. 8.

(d) 1. Tim. 6. v. 15.

III. 3. Valóban, nagy *kedvében*-is vala Istennek! Mert: (1.) Oly kegyelmét nyújtá Isten néki, mely által, (e) *szüntelen járna Istennel.* Oh mely drága dolog ez! mellyet a' Próphéta *Dávid*-is, igy sohajt vala: (f) *Vajha, à te parancsolatid meg őrizésére, igazgattathatnának az én utaim! nyilván úgy, meg-nem szégyenülnek.* (2.) *Nem láta halált*-is. Mely által, gyakorta, még az *igaz* Ember-is: (g) *keserű szivel mulik ki e' világbul s-nemelhet è világ javaival.* Es (h) *árvát, Attyának nevezi, s-árvérgek-et penig, Annyának, s-nennyének.* Meg óltalmazá Isten *Enoch*-ot, mind ezektűl. (3) Drága *hittel*-is meg ajándékozá Isten; mellyet, ki meg nyerhet; elenne állhat az à lélek,

(e) Terét. 5. v. 22.

(f) Solt. 118. 5. 6.

(g) Job. 21 v. 25.

(h) Job. 17 v. 13.

lek, az (i) *ördög tüzes nyilainak.* (k) *Meg gyözi az e'világ*-ot. *l Isten Fia* az (m) *Christussal egyg yesül* az az, az által kedvelli Isten, (n) *az mi jó cselekedetinket.* A' szerez bennünk, (o) *jó dólgokat.* A' (p) *tisztitya meg sziveinket.* A' szerez (q) *jo lelki ismeretet.* Az (r) *hivattya Istent* velünk, *segitsé gül*, -s-à tétet *vallást igaz religionkról.* Ez aláz igy meg, Isten elöt: (s) *Nem vag yok arra méltó hogy az en házamban jüj.* E' teszi à Szent (t) *igit, hathatóvá.* Ez (u) *várattya békességes türéssel*, Istē kegyelmes igiretit. E' teszen minket (x) *bizonyosok*-ká, *el-választásunk* felöl. Végre nyér Istentül nékünk, (y) *lelki testi* kegyelmeket (Oh Isten adta áldot *Hit*, *be* Bóldog Ember az ki te benned részt vehet!) E' dolgokat penig az *Hit*, mind *ezköz-képpen* viszi véghben, nem ugy, mint ezeket *érdemlö ok.* *Kéz* ü it csak, melly, nem *érdemmel*, hanem el-fogja az ajandékot. Merö *Kóldus*, ki, szerez ugyan élete táplálására valót, de az ü *keze* akkor, csak *eszköz.* Ugyan-is nem az orvosságot el vöt *Kéz*, gazdagit meg, hanem maga az *orvosság* A' drága arany gyürü-is, nem magá ért csak kedves, hanem à benne való gyöngyért. Illyen drága *ked-*

(i) 1. Petr. 5. v. 9. Eph. 6 16.
(k) 1. Ján. 5. v. 4.
(l) Ján. 1. v. 12.
(m) Eph. 3 v. 17.
(n) Terét. 4. v. 4. 5. Sid. 11. 4.
(o) Gal. 5. v. 6.
(p) Csel. 15. v. 9.
(q) 1. Tim 1. v. 5.
(r) Soltár 116. v. 10.
(s) Matth. 8. v. 8. 10.
(t) Sid. 4. v. 2.
(u) Sid. 6. v. 12.
(x) Gal. 5. v. 5.
(y) Matth 9. 29.

vessége vala Isten előt, á mi *Dicsőséges* Enoch-
unknak-is: (4) Ki tovabbá, igy is vala, Isté
(z) Terét. 5. v. 24. kegyelmes *grátiajában*, (z) Mert *nem találtaték*
è *földön többé, mivel fel véve Isten.* Nem lűn
(a) Ruth. 1. v. 20. többé (a) *Mára*,-s-nem győtré őtet è világ-i
keserűség, hanem, oda mene, hol minden lé-
(b) Ter. 5. v. 23. lek *Naomi*,s-tellyes szépség-gel. (b) *Három*
(c) Terét. 35. v. 18. *száz hatvan-őt esztendők allat*, elég (c) *Benoni* ne-
vet hordoz à-s-*fajdalomnak fia* vala; de az ű
Mennyei *Attya*, *Beniamin-nak*,-s- *job kéz fiá-
nak* nevezé. Oh mely nagy bóldogság ez, kit
Isten, igy viszen altal mennyei Hazájában!
mertazt, meg tisztitya minden bűnőktűl,-s
mikor osztán le farag rúla minden szemetett,
(d) 1. Kir. 6. v. 7. mint (d) *Salomon meg faragtatta* az hegyekben
à Templum kőveit, ugy hogy, mikor osztán azt
fel rakatta, *semmi vasnak zőrgése* nem hallatott;
(e) Titk. 7. 15. 16. 17. ekképen, (e) *el t r lvén Isten minden kőny-hulla-
tásokat à szemekrűl, nem hallatik* ot többé sem-
mi *jaj*, hanem, csak *az Isten Templomában va-
gyon*, az unadalom nélkűl való *szolgálát.* (5) De
tőb *kegyelme-is*, volt még Istennek *Enoch*-hoz.
Mert à *Prophétálás* ajándéka által, igy inti vala
(f) Judás. ỳ. 14. az Embereket: (*Térjetek meg*) mert, (f) *imé el*

jű az

jű az Ur, ſok ezer ſzenteivel, hogy itiletet tegyen. Oh !-s-melly kedves dolog Iſtennél, ki à (g) *bűnös Embert, tévelygő utárúl meg-teriti, s-annak lelket, az őrők halaltúl meg-tartya!* Bizony (h) *ſenkik* Iſten előt *affélé, mint az Egnek fenyeſsége, őrőkkőn őrőkké.* Im mint ki teczék, csak, ez egy áldot *Enoch* példájábul-is, e' ſzent *Tanuſág* igaz volta! láſsuk tzikkelykéit.

(g) Jak. 5. v. 20.

(h) Dan. 12. v. 3.

Igaz Hitet emlegeték; (hogy è ſzoval vigaſztallyam-meg à *Gyenge hitűek*-et-is, kik az ű *hitecske*-jeket, nem tartyák igaz *hit nek*) Mivel vagyon, illyen dicsirtetet *nagy hit* (i) *Bizony mondom, meg Izraelben ſem találtam illyen nagy hitet.* Mellyet, nem ugy kel venni, mint ha ennek *nagyob hiti* volt volna, a' (k) *hivőknek Attyánál Abrahámnál*, hanem: *pogány* Ember lévén e' *Szazados*, a' Chriſtus *gyenge iſmeretibűl*, ily *nagy hitet* ſzerzet magának: (l) *Ha csak ſzoval parancsolſz is Uram, távul letedben, de még-is hiſzem, hogy meggyogyul az en ſzolgám.* Sok Sidoknál nem találtatot ám ez! kiknél mind az által, nagyob vala à *Chriſtus iſmereti*, Urunk è mondáſa ſzerént: (m) *Engemet is iſmértek honnan való legyek, azt-is tudgyatok, hogy en magámtúl nem jöttem.* Járúl vala

I. Vagyon *Nagy Hit*, vagyon *Kiſsiny-is.*

(i) Matth. 8. 10.

(k) Rom. 4 v. 16.

(l) v. 8.

(m) Ján. 7. v. 28.

ez-is hozzá: Mert à *Sidók* mindenkor inkáb, (n) *valami jelt, s-csudát kivánnak vala à Christustul*, hogy az után, *ugy hidgyenek néki*. De e' *pogány szárazdos*, csak à Chriſtus *egy szavával*-is meg-éri. *Nagy Hit* ám ez! Vagyon más illyen-is: (o) *Oh Aſſzonyi Allat, nagy à te hited*! Ezért penig, mert (p) *magát Pogány* lévén, csak *kölyöknek ismére*, elégségesnek itélvén à Chriſtus hozzá nyujtandó kegyelmeſségének, csak *egy morſalekját*-is Vagyõ azért *nagy hit* de à kicsint-is itt kereſd. (q) ô *kicsiny hitüek*! melly *kicsiny-hit* annyéra jut néha, hogy ugyan illy keſerves panaſzt tegyen. (r) *Hiszek Uram! de, legy segitségül azén hitetetlenségemnek*! hol azért, mind à *nagy* s mind a' *kicsiny hit*! Ugy-iskel annak lenni.

(n) Matth. 12. v. 39.

(o) Matth. 15. v. 28.

(p) v. 27.

(q) Matth. 6. v. 30. és 8. 26. és 14. 31. és 16. 8

(r) Mark. 9 v. 24.

I. 1. Mert, mint a' gyümölcsös kertben, se magaſsággal, se terméſsel, nem egyenlő fák vadnak. Az Emberek között-is, ki öreghjeb, s-ki Iffjab; ki magaſsab s-ki alacsonab. Illyen *gradics* vagyon az *Hitben*-nis.

II. 2. Oſztán; Iſten sem oſztogattya mind egy módon kegyelmét. Mert némelynec, ugyan azõ *egy üdőben* ád, mind *Hitet*, s-mind annac *megérzéset*; mint amà (s) *bársony áros Aſzonynak*, kinec, à

(s) Tsel. 16. 14. 34.

nek, à mely időben Isten *meg nyittotta szivét*; s-hitt; ugyan azon orában, *örvendezet háza népével egyben, hogy hitt volna Istennek.* Némellyek penig, sokat munkálkodnac azért, s-mint a' *nehezen szülő* Aszonyoc, ily nehéz munkával nyerik azt meg: (t) *Fiacskáim! kiket ujjonnan szülők, miglen à Christus ti bennetek meg-abrázoltassék.* (t) Gal. 4. v. 19.

3. Hozzá adom ezt-is: Nem *nevelkedik* rend szerént kűlőmben az *Hit*, hanem, à szent *ezközökkel* valo élés által. Kik azért, csak most *ternek*-meg; szintén oly *erőtelenek* még az *Hitben*, mint à kis gyermek, járásra adatot lóbaiban; avagy, à *Scholában* tanulni kezdet, *Principista* Gyermec, à Deáki tudományban. Annyival-is inkáb penig; ha az *hitet* nyert Ember, *sorgalmatossan* nem él az *ezközökkel*. Hanem, csak ollyan, mint à Rest-Kalmár, ki, othon heverése miat, nem gazdagodhatik meg. Avagy, à sovány földben, által plántáltatot csemete, mely, nem nő ugy; mint à jó siros földben való. III.

4. Az *ismeret szük volta*-is forog it fenn. Mivel az Ember felette *tudatlan* néha, à Christus tudományában. (u) *Oly rest à hallásban, hogy à kinek azid-hőz képest, Doctornak kellene lenni, csak* (u) Sid. 5. 12. 11. IV.

az Isten

az Isten igije betűjére tanittassék, s-téjjel táplálttassék. Vajki nagy ártalmára vagyon effele à *vastag-hitnek!*

V.

5. Az *igireteknek el nem hihetése*-is, egy nagy akadékit. Mikor igy szol valaki: (x) *Ha az Isten, ablakokat csinálna-is az Egen, még sem lehetne meg az ozócsóság Samariában*; Es: (y) *Ha à tengernek, minden halai, öszve gyüjtetnenek-is, még sem lenne elég, ez hat száz Ezer embernek.*

(x) 2. Kir. 7. v. 2.

(y) Száml. 11. 12. 22.

VI.

6. Ne maradgyon-el, az Isten *kegyelméhez* való *gyenge támaszkodás*-is melly szerzi; è *kicsiny hitet.* Mivel; è miatt (z) *Sillyedez* sok ember Sz: *Péterrel*, à veszedelemnek *tengerében*, mert nem jut eszében, hogy *jelen vagyon* az útet meg-oltalmazó *Jesus.* Nem mondgya ezt *Jakobbal* (a) *Nem bocsátlak-el tégedet valameddig meg-nem áldasz.* Ollyan ám it à *gyenge hit*, mint a maz erötelen kőszvényes *kéz*, melly, nem támaszkodhatik à *vastag fához*, mivel bé szorúltaz à nyavalya miat s-igen reszket. Mig tóváb mennénk, è kerdésekre it, nagy szükségünk vagyon:

(z) Matth. 14. 30. 31.

(a) Terét. 32. v. 26.

Kérdés.

1. Kérdés. Hogy hogy tudgyam meg, mellyik à *Nagy*s- mellyik à *kicsiny Hit*?

Nagy Hitnek jelei.

Felelet. Né utolsó jelei ezek, à *Nagy Hitnek:*

1. A'

(1) A' nagy *lelki örömmel*, s-*bátorsággál* való járulás, Isten eleiben. Ugy hogy (*b*) *Bizodalommal való menetelünk légyen ollyankor, à Christusban való hit által, Istenhez.* Ezt tévé, amá csintalan el-vetemedet, de az után, Istenhez meg-tért, Fiu: (*c*) *Majd-fel kelek Atyámhoz megyek, s-igy szollok: Attyam! vetkeztem az Egh ellen* (hol a' te (*d*) *ülö szeked* vagyon) *és te ellened.* Ez ám amáz *Abba* kiáltás: (*e*) *Szerelmes Atyám!* Nem talál ám ita' *Nagy Hit*, job s-nagyob *Attyát* Istennél. Igy gondolkodik· Ur Isten! Gyakorta (*f*) *árvákká maradunk* Világi *Attyainktúl*; de te engé, (*g*) *nẽ hácz árvá-úl.* Meg-törtinhetik az hogy (*h*) *ne bocsássa az edes Attya eleiben, gonoß-fiát*, bár *sohajcsa-is* Attyát, de te Felséged, ha (*i*) *hozzad meg yek, ki nem üsz sz elöled.* Mert nem ollyan vagy mint az *Assuerus*, kinek, (*k*) *meg csak kapujánis nem szabad vala bé menni gyász ruhában*; te Felséged penig, à (*l*) *meg-rong yollot, s-igen meg-keseredet szivet kedvelli:* Hiszem nagy *bátorsággal* való menések ez, à *Nagy hitü, Isten Fiainak*, mennyei *Attyokhoz!* Mivelük i (*m*) *örvendeztetik* szent *Attyok-at.* Ugy fügnek szavátúl; hogy ha mondgya: (*n*) *Keressétek* fiaim

(b) Eph. 3. v. 12.
(c) Luk 15. v. 18.
(d) Es. 66. v. 1.
(e) Rö. 8. v. 15.
(f) Solt. 2. v. 10.
(g) Iã. 14. v. 18.
(h) 2 Sàm 14. 24.
(i) Jan. 7 v. 37.
(k) Est. 47 v. 2.
(l) Solt 51. v. 19.
(m) Peld. 10. v. 1.

az én szent ortzámat! menten illyen lelki *Echo-t* zengedeztetnek viszsza: *A' te ortzádat keresem* édes Attyám! Ugy követik édes lelki *Attyok* nyomdokát, hogy, még csak *intését*-is tudgyác mit tészen. Ha penig *Lelki-Attyok* ûkôt igy inti:

(o) Levit. 19. v. 2. (o) *Szentek legyetek, mert én-is szent vagyok*; világi gyarló életekben, magokat ahoz szabjác. Ugy mérséklic *Attyok* elôt való életeket, hogy

(p) Szám. 32. v. 14. ha ûket (p) *vétkekért meg-pôki, meg-szégyenlik magokat.* Sôt oly dolgot viszsnec, è Mennyei *Attyá*-ért végben; hogy

(q) Solt. 139. v. 22. (q) *mindôk is gyûlôlik azt, kiket az ô edes Attyok gyûlôl.* Valóban *nagy-hit* ám ez, keresztyén lélek!

II. 2. *Nagy Hit* vagyon ott-is, hol mind Istés-mind *Felebarátinknak* ha-nem *tökeletes*-is, mind az által, *derekas szeretett*, találtatik. Szemlélhetze amazt, è *Moses*-ben: Hogy sem mint tégedet Isten! az *Egyptumiak*, à *Sidok* el-veszté-

(r) Ki-jövet. 32. v. 12. 32. sek-ért (r) *káromlyanak, tôrôly ki inkáb engemet á te Könyvedbûl á mellyet irtál.* Ez utolsót penig, è buzgo lelkû *Szent-Pál*-ban:

(s) Ró. 9. 3 (s) *Atokká kivannék én lenni*, (ha Istennek ugy tetzenék) *az én Sidó Attyám fiai-ért.* Mit gondolsz Ember ezek felôl? A' vagy jobbé magát *Embernek*

pokolra

pokolra vetni, -s-Isten *örökké való átkában* esni; hogy nem valami szikrány-i *csorba*, *Isten dicsőségében* talaltassek, vagy, vallassunk-on való Keresztyén *Attyánk fia-i meg vetteſſenek?* Bezzeg: (s) *jobb egy Embernek meg halni!* Itt sem találhatz egyebet *Nagy hitnél!*

(s) Ia n. 11. v. 50.

3. Nem marad azonban el, ez-is: Hol *a vallás ki-sirgetésének* idején, *vegig álhátatos hit* találtatik, *nagy hit* vagyon ott. Urunk adta billyeg ez: Hogy a (t) *kősziklára esett*, *s-gyökeret* magának nem-verhető *mag*, csak *ideig való*, s-Embert, *a Kisirtetnek idején*, *Istentül el-szakaszto*. Csak *ideig* való *Hit ám* efféle! Nem ollyan a *Nagy-Hit*. Hanem ez; meg-vét mindé világ-i Uraság-ot, maga (u) *igaz Vallás*-aért; s-még-ha *Királyságra hinak-is a fák*, *az olaj*, *figefákkal*, *-s-szőlő tővel ütet*; *csak igy felel*: Isten óltalmazzon attül, hogy *el-hadyam lelki kő-versegemet*, *edességemet*, *-s-még az Isteneket-is meg-vidamitó mustomat*, *-s-Királyságra mennyek!* Bizony nem cselekeszem. Ezt-is beszéli: Hogy vallásomat meg változtassam, (x) *nem leszek a kincsért*, *Pharao Király leánya*; *meg-elégedyen én*, *a Christusért való gyalázat szenvedéssel*, *-s-az Isten nepével egy-*

III.

(t) Luk. 8. v. 13.

(u) Birak. 9. 9. 10. 11 12. 13.

(x) Sid. 11 24. 25. 26.

vel eg yűt ſzenvedendő nyomorúság viſeléſél; hogy ſem mint valláſom-at meg váltoſztatván, *illyek á bűnek, ideig-való haſznával.* Nem mindennél találtatik ám, az illyen *Nagy Hit* fel! Mivel tudya ezt: Bár *ſokan* kőveſſenek-is, valamelly *hellytelen vallaſt*; de: (y) *Nem jó á ſokaſág-ót á gonoſzban követni.* Ha penig ő, ſzélélne-is effélét: hogy még a' *Nagy Rendek* közzűl-is, ſokſzor *el-állanak az igaz Vallás* mellől; akkor, csak igy ſzóll: (z) *Mi közzűlünk menteneknek ugyan ki, de, nem mi közzűlünk valók vóltanak. Mert ha mi-közzűlünk valók vóltak vóna, meg maradtak volna mi velünk. De,* meg mutatták, *hogy nem mindenek mi közzűlünk való k.*

(y) Ki-jövet. 22. v. 2.

(z) 1. Jan. 2. v. 19.

IV. 4. Az Iſten adta *nagy Hit*, nem indúl meg, az *Ember-i okoſkodáſon-is*, ha *Iſten-i ígireteket* kaphat á Szent Könyv-ben. Ugy hogy; ám bár ezt parancſollya-is Iſten: (a) *Vegyed á te eggyetlen egy Fiadat az Iſákot, -s-áldozd meg.* De, ű még is igy gondolkodik: Meg cſelekeſzem, mivel Iſten parancſolta. Mivel, jol tudom azt, ha az én *Iſákom meg-hal-is*; (b) *de még-ſámlálhatatlan ſzapora porhoz haſonlóvá teheti Iſten az én magomat*, ſzent igireti ſzerint. Bezzeg illyen ſors-

(a) Ter. 22 v. 2.

(b) Ter 25. 16.

ban, à *Nagy hitű* Ember, csak ezt mondgya: (c) *Ha semmit sem terem, se mező, se szőlő-is, de még-is vigadok, (-s- nagyon hiszek) azén meg szabadító Istenemben.* (c) Habak. 3. 17. 18.

V.

5 A' lelki dologban, kű-szikla természetűnek-is hidgyed, a' *Nagy hitű* Embert. Mikor é vilag, (d) *csak nem fenékkel fordúl fel;* akkor ő igy bátoritya magát: El-jű még az az idő, mellyben; *megsegiti Isten azŏ Városát, ha csak hájnal felé is.* Igy szól az előtte való veszedelemben *Jonathán*-nál: (e) *Jere mennyünk á környűl metéletlen Philistensők táborára!* (jó inasom) *mert, velünk leszen Isten. Mivel nem nehéz néki, sők, avagy keves által megszabaditani.* Vallyon-s-vóltal-é, è szőrnyű száraz gallyá valaha, lelkedet Istennek tarto Ember? it kivántatik ám, à Néhaj *Nagy hitű David!* Hogy: (f) *meg erősitse magát az Ur Istenben, az űtet meg-kővezni igyekezŏ szólgainak szándékok idején.* (d) Solt. 46. 3. 4. 5. 6. (e) 1 Sam. 14. v. 6. (f) 1. Sam. 30. 4. 5. 6.

VI.

6 Mikor, szivét fonyaszto szoruláfokban vagyon-is à *Nagy hitű* Ember, mind csak tűr; valameddig Isten meg nem mutattya néki, a' szabadulásra való *rendes* ezkőzőket. Egyik-en, David-on telék è bé, ki, hogy meg-meneked-

hessék *Saul-túl, meg ólheti* vala ugyan; de, még-is
(g) 1 Sam. 24. v. 7. is igy szólla: (g) *Oltalmazzon Isten engem attúl, hogy én az én kezemet, az Urnak fel-kenetet Ki-*
(h) 1 Sam. 26. v. 10. *rályára vessem!* (h) *Az Ur, meg-veri ötet, vagy az ő órája el jű, -s-meg hal; avagy hadba megyen, -s- ot vész.* Ellenben cselekedék *Saul*; ki
(i) 1 Sam 28. 6. 7. vévén eszében, hogy el hadta Isten ötet; és (i) *sem álom latás, se Urim, sem Prophetak által*, (mi-
(k) Számk. 12. 6. vel, (k) *igy szokot vala Isten abban az időben* az Emberekkel *beszélni*) meg nem felel Isten néki; az *ördöngös Asszony*-hoz folyamodék, -s-el-vesztè, rontá magát, nem lévén csak mi *Hiti*-is.

VII. 7. Sőt, ezt-is cselekeszi, à *Nagy Hitű* Ember: Hogy ha ő, *külsö ezközöket* nem lat-is, meg-szabadulására; de, csak *Isten igireti*-hez tá-
(l) Solt. 27 v. 3. mázkodik. Igy szól még akkor-is: (l) *Ha had támad ellenemis, még-is Istenben bizom.* Ezt mond-
(m) 2. Kir. 6. 16. 17. gya *Elíseus-sal*: (m) *ne fély* (Szólga!) *mert többen vadnak mi velünk*, (Isten szent *Angyali, tüzes szekérnek, -s-lovagoknak* képekben) *hogy sem a mi Pogány ellenségink-el.* Ezt forgattya elméjébe
(n) 2 Kron 14. 11. *Asa*-val: (n) *Nem nehéz Uram néked, meg-segelleni azokat, kiknek erejek nincsen.* Nyilván *Nagy-Hit* kivántatik ám, effele szorongatások-

ban,

ban, méllyekben, ez Isten szentei voltak!

VIII

8. De, vagyó még többis ehez. Mert à *Nagy-hitű* Ember, még mikor *halálarul*, vagy az utólsó rettenetes *itiletrűl* gondolkodik-is, *retteges* nélkűl elmélkedik azokrùl. Tudvan azt, hogy hogy már, (o) *nincsen abban fulák*; hanem azt; szintén ugy meg-foghattya, mint (p) *à kigyóva vált*, -s-*mereg nélkűl* való, *Moses veszszejét*. Sőt siet arra, mint Kalmár à Sokadalomra; erős reménséggel fel tévén azt, hogy néki abban, (q) *nyeresége leszen*. Az itiletet felől-is igy szol: Maid (r) *fel emelem fejemet*, -s-*meg nézem*, az itiletre székit le-tőt Jesusom-at, *mert el-közelgetet már, azén valtságomnak napja*! Istennek *nagy* kegyelme adgya ám, effele *nagy hitet* az övéinek! Mely *nagy hit*; az Istennek, Emberhez való *nagy* szerelmének, sok izben való meg kostolása usán, szokot ennyire nevelkedni. Ez Isten *fája*, sok (s) *északi kemény szél fuvása* által, (Isteni próbák által) szokot ily mélyen à földben, gyökeret verni. (t) *A' Christus titkainak* kel elsőben *meg értetni*; s-az után adatik à *Nagy-Hitnek tellyes gazdagság-a*. Sok (u) *békéséges türés, s-irások vigasztalása által, kel* à nagy *reménségnek meg-*

(o) 1 Cor. 15. 55.
(p) Kij. 4. 4.
(q) Phil. 3 v. 21.
(r) Luk. 21 v. 28.
(s) Enékek 4. 16.
(t) Col. 2. v. 2.
(u) Rom. 15. 4.

(x) Colos. 1. v. 23 meg lenni. Nem kel annak (x) el távozni, az Evangelium reménségetűl, ki mely fundamentum-ot akar vetni, az erős hitnek. Sokszor (y) dicsőséget kel Istennek annak adni, ki az ű hitiben, erős akar lenni. Még a' parancsoltatot (z) bűjtőléſt-is el kel annak venni, ki nagy hiti által, à mennyei királyhoz akar menni. Meg-szűnés nélkűl kel, Isten régi jo akarattyát emlegetni, s-abbul osztán igy beszélleni: (a) *Meg-szabaditott Isten engemet, halálhoz hasonló nagy veszedelembűl; azért* el-hiszem *hogy ezután-is meg-szabaditt.* Bezzeg immár igy, a' mely Ember, gyakorollya magat a' lelki kegyelmekben, tudom, hogy *Nagy hitet* nyér Isten tűl! de mivel ez, nem *mindennek* adatik; lássuk, az ennél *kisseb Hitett*-is. Mellynek illy *tapasztalása* vagyon:

(y) Ró. 4. v. 20.

(z) Esth. 4. v. 16.

(a) 2. Cor. 1. v. 10.

Kicsiny Hitnek ki jelentése.

1. Mikor a' dolog felette *nehéz, nehezen* hiszen akkor a' *gyenge Hit.* Nem könyű vala ám ez (b) *Menten fel támad a te Attyad fia, Lázár.* Azért, továb veti azt à *fel-támadáſt Maria*, s-mód: (c) *Tudom hogy fel-támad az utolsó fel támadás napján.* Nagyob vala az *Abraham Hiti* ennel mert ő, mind (d) *meg-Ite Fiát* szándékával, *s*-mind *fel támaztotta az halálbúl.*

(b) Jan. 11 v. à 3.

(c) ℣ 24.

(d) Sid. 11 17. 19.

Meg

2. Meg-ûtkôzik abban-nis à *Gyenge-hitû*, ha csak *kûlsô érzékenségéhez bizik*. Nézd *Thamást*: (e) *Ha à szegeknek hellyeit, nem látom Christus kezein, s-ujiaimmal meg nem tapogatom; nem hiszem.* Nem ugy *Hûn* ám *Nathanael*; hanem, mikor igy szóllana Christus néki: (f) *Mikor à Fige-fa alat volnál*, távul-is, *látlak vala tegedet*; menten *el hive* ezt, s-igy szólla: *Te vagy az Istennek amà Fia, s-Izraelnek Királya!* II.

(e) Ján. 20 v. 25.

(f) Jan. 1. 49. 50.

3. Akkor sem igen *hibet* Ember, a' mikor az *hijendô* dolog *homályos*. Ollyan vala az *Apostolok* elôt à (g) *Christus fel-támadása*, melynek, Urunktul való meg-jôvendôlését, *nem értek*. Hanè mikor osztán *Urunk fel-támadot* vólna; ez ù Felsége szavait: (h) *Roncsátokel à Templomot, és harmad napra fel-éppitem azt; fel-támadása után értek meg*, hogy nem à *Salamon*, hanem hogy à Christus, *testének Templomárúl szóllot vólna; s-ugy hittenek annak utánna nagyob-hittel.* III.

(g) Luk. 11 v. 34.

(h) Jan. 2. 19. 20. 21. 22.

4. Ki csak abban-is (i) *meg-ûtkôzik, mikor az à Felebaráttya húst eszik, vagy bort iszik; erôtelen hitî* vagyon annac. Holott: (k) *Nem ál ételben, s-italban az Isten országa, hanem* egy mással való *békességben.* IV.

(i) Rom. 14. 21.

(k) v. 17

V. 5. A' *gyenge tudomány*-is, *gyenge hitet nemz.* Mert affele Ember, nem tudgya az *Isten igiretit*; s-csak ollyan, mint à kisded *Samuel* ki (*l*) *gyermek korában, nem szokot vala még az Ur szavához, s-nem tudgya vala, az ű beszédet.*

(l) 1 Sam. 3. v. 7.

VI. 6. Nyilván, az *othon való, könyörgéshez nem szokás is gyenge hitre* mutat. Mert effele *könyörgéssel* kel *nagy-hitet nyerni*: (m) *Uram! nevellyed à mi Hitünket!* Illyen (n) *magános hellyet* választot vala ám az *Isák à könyörgésre*, mikor félre vőta vala magát à *mezőn*, hogy nagyob lelki melegséggel *imádkozhassék*. O ki ritka ez! s-ezért szűk à *Nagy-hit-is.*

(m) Luk. 17. v. 5.
(n) Terét. 24. v. 63.

VII. 7. Igen keveset szokot affele Ember élni, à *Lelki-Tanitók* szolgálatyokkal, à *Templom*-on kivül, kinek *gyenge hiti* vagyon. Nem kivánnya ű azt, hogy *meg-erősitessék* az ű *Hiti*. Nem (o) *ülteti Philepet mellé à szekérben*, mint à *Szerecsén komornik*, s-nem tudakozzik igy tűle: *Vallyon s-é szókat: Mint à juh, ugy viteték à meh-szarszékre, csak meg-némula à nyiró előt, s-nem nyitá meg száját; magárúl mondgya é à Prophéta, vagy másrul?* mert ha ugy cselekednék csak nagy hamar illyen *erős-hit-i* lenne: (p) *Tellyes szivbúl mondom ezt: Hiszem à Jesus Christust, Isten Fiának lenn*

(o) Csel. 8. 31. 32. 34.
(p) v. 37.

Tanu

Tanullyon it minden, ki előt, csak à *Templum* ban *kedves* (a' sem mindenkor) a' lelki-Tanitó!

8. A' melly Ember, mindenkor, csak *vétkeit* forgattya; az Isten *irgalmát* azonban, ingyen sem emliti; *gyenge-hitű* Embernek tugyad azt-lenni. Mert, valamiképpen: (q) *A' ki a' maga orrát keményen fujja ki, vért hoz abbúl ki*; szintén igy: ha csak vétkeink ocsmánság-i forognak előtünk s-fellyeb annál nem nézünk, csac egy *kétségben való esés* fog követni bennünket. En azért à Tanacs assele *gyenge-hitű* Embernek, (r) *magát meg ne őllye, s-el ne veszesse.* VIII. (q) Péld. 30. ỳ 33. (r) Cselek 16. ỳ. 18.

9. *Gyenge-hitű* Emberhez illik, a' *vétek alkalmatosságának* is el nem távoztatása, hanem, a' *gonosz társaságnak* szeretése. Am meg eséc *szent Péternek* affele; Ki (s) *tűzhőz űlvén à Cajaphás szolgaival*, hol *esküvéssel*, hol *magát átkozassal*, *tagadá*-meg, Urunkat. *Meg fagya* ám az *Hit* akkor *szájaban!* IX. (s) Mark. 14. 67.

10. Igen *gyenge-hitet* mutat ez-is, mikor Ember, nem *szabhattya magára, bűne bocsánattyára* tartozó, Isten *igiretit*, hanem csak nyőg, s-ugy *várja sohajtva az Isten kegyelmét.* Csak igy szol: (t) *Eredgy el Uram én tűlem, mert bűnős Em-* X. (t) Luk 5. ỳ. 8.

(u) Luk. 15 ℣. 18. *Igaz Hit-é a' Gyenge-Hitt?* I.

ber-vágyok. Nem mondigya penig ezt: (*u*) *Majd fel-kelék, s-el-megyék az en Atyamhoz.*

2. *Keres:* Effele *Gyenge-Hitt*, vallyon s-*Igaz Hit-é?*

Felelet: Az. 1. Egy mák-ſzem-ni *igaz pésma*, nálánál, nagyobbat, jó illatuvá tehet; igy, egy *kicsiny-hitt*, csak légyen *igaz*, mind lelkét teſtét jó-ſzaguvá teheti embernec. Ez illyen (*x*) *fűſtőlgő gyertya-belt*-is, nem ſzokta ám Iſten *el-oltani*; hanem ugyan *azzal-is bizhatnak a' népek.*

(x) Matt. 12. 20. 21.

II.

2. Az Elő fák ágacská-i, ſzintén ugy veſznek nedveſséget à győkértűl, mint à nagy-gallyak; igy kik bé vadnak a' Chriſtusban *Hitt* által *oltatva*, *lelki elétet* veſznec ű tűle, mind à *Nagy*, s-mind a' *Gyenge-Hitűek.* Mert még à (*y*) *Vad olaj-ág-at*-is (válaſztott pogányokat) *bé-oltott*, Chriſtus *ű magában*, *hogy az ű győkere ſirjának*, *réſzeſi legyenek.*

(y) Rom. 11. ℣. 17

III.

(z) Solt. 84 11.

3. Ki à *Templom* on belől, (*z*) *Kapun álló*-is ugyan à *Templum*ban vagyon; igy, ha csak a' *Menyorſzág ajtaján*, *belől* mehetz-is, *gyenge-hited* által; ugyan ot léſz affelől.

IV.

(1) Solt. 103. 13. 14.

4. Ollyan az Iſten, mint az (*a*) *édes Attya*; ki, még az ű *gyenge* gyermekének-is ſzokot ked-

ve

vezni. *Hát à gyenge hitet*, nem tekintenė-é meg?

V.

5. (b) *Azért kedves Ember, à mi-e vagyon; nem azért à mije nincsen.* Ha azért nem lehet *erős Hit*-re szert tenned; ű à *gyengét* sem veti meg. (b) 2 Cor. 8. v. 12.

VI.

6. Ollyan természetű à mi *Pásztor* Jésus Christus-unc, ki az ű (c) *gyenge Bárány-it ölében hordozza, s-meg azellyket-is gyengédeden viseli ölében.* Hová lehet vallyon nagyob vigasztalása ennél, s szegény *Gyenge-hitű* kereszтyénnec? Annál-is inkább (d) *Hogy ki Christushoz megyen, ki nem űzi elöle.* Ha csak *sántikalva*-is, de ugyan *oda megyen* azért à *gyenge hitű* Ember-is s-irgalmat nyér tűle! (c) Esa 40 v. 11. (d) Jan. 6. v. 37.

VII.

7. Mikor az *Apostol* igy szóll: (e) *Az Hit győzi meg è világ ot*; nem tészen it válaszтást, a' *Nagy* s-*kicsiny Hit* közöt, hanem, szintén ugy érti à *kicsinyt*, mint à *nagy*-ot. Nagy *erő*, s-jó vagyon hát à *kicsiny-Hitben* nis, hogy è *világgal* birkozóban eshetic, s-le-veri! E' penig nem maga *erejétül* vagyon è *gyenge-hitnek*, (mint az *nagynak* is) hanem attul, kit az *hit meg-fog*, az Jesus Christustul. Mivel: (f) *Elsöben fogja az Hivő-Embert meg Christus; az után à Hit, űtet.* Mint à *kis gyermek*, ki csak *el-esnék*, ha à *Dajka*, (e) 1. Jan. 5. v. 4. (f) Phil. 3. v. 12.

vagy édes *Annya*, nem *fogná kezét*. Nem-is merne addig utra indulni, valameddig édes *Annya* meg nem igirné néki, hogy utazásában, mindenůt *kezénél fogva* hordozza. Igy gondolkodgyál az *Hitrůl*!

VIII. 8. Nagyob a' mit most mondoc. Mert, mivel némely *gyenge-hitt*, nem lehet mindenkor *bizonyos*, Istennec *ů hozzá való szerelmérůl*; azért, csak *szomjuhozza* azt, s-nem érez nagyob *kegyelmet* benne. De Isten, még annak-is, olly *kegyelem*ben való *végig meg-maradást igirt*, mellyet, *el-fogyás nélkůl*, fen tart *ŏrŏkké*. Halhatztza:
(g) Jan. 7. 37. 38. (g) *A' ki szomjúhozik, s-hiszen, élŏ vize lészen annak*. A' *szomjuhozó* itt, az Isten *kegyelmet nem erzŏ*, de mind az által azt *szomjúhozó Gyenge-Hitů* szegény Ember; kit-is, ugy meg-áld Isten, hogy annak adot *kegyelme, mind ŏrŏkké meg-tarcson*, mint az *élŏ forrás, hogy ki nem szárad*. Miért vallyon?
(h) Rō. 11 v. 29. Azért: mert (h) *Isten az ů ajándékit, soha meg nem bánnya*. Eled-tzé jó lélek, mikor ezeket hallod?

IX. 9. Eszedben vegyed ezt-is, ki még à *Gyenge Hit Classisá*ban vagy; hogy à te Istened, nem engedi azt meg, az ů *lelki oskolájában*, hogy téged,

fellyeb

fellyeb fellyeb ne *promoveallyon*. Ihol menten, (i) *à kicsiny hitből, nagy hitben megly!* Itt osztán nem ugy szemléled ám Istened *hozzád* való *szeretetit*, mint amà, lassan lassan, Christustúl (k) *sémeiben meg-gyogyittatot vak*, ki csak ugy láttya vala *elsőben az Embereket, mint valami fákat*; az után mikor *ujjobban meg-illettetet* volna, *mindeneket világossan, s meszsze lát* vala. Te-is, ha à *gyenge hit*-ben valamit vakoskodtál, s-*Isten igiretit, nem minderekben* szemlélhetted; ihol jű, ama' *Nagy-hitet* adó, Isten kegyelme ideje, melyben, *világossan s-nagy meszsze meg-isméred*, Istened néked nyujtott *kegyelmes igiretit*! Vallyon osztán illyenkor, nem *sutnál-é, Hited nevelő Christusodhoz?* Mint megént egy *vak*; kit midőn Christushoz à kik *hivatnak* vala, igy *biztattyák* vala: (l) *Légy jó-Hitben, mert teged hivat à Christus.* A' *vak ezen meg-őrűlven, el-veti felső ruhaját, s-hiti altal, sémé világ-ái veszi.* Illyen *lelki-őrömöd* lehet ám néked-is akkor! ugy hogy, te reád-is bizony ez illic: (m) *nem látod ugyan* testi szemeiddel *á Christust, mind azáltal, hogy ű benne bizol, dicsőséges, s-meg-mondhatatlan örömmel ö-*. Adgya-is Isten!

(i) Rom. 6. v. 17.

(k) Mark. 8 v. 23. 24. 26.

(l) Márk. 10. 49. 50. 51. 52.

(m) 1. Pet. 1. v. 8.

10. Mi

X. 10. Mi nem azért adatic à *Nagy-Hitt* az Embereknec, hogy csak ezzel biróc, *idvezůllyenek, s-à kicsiny-hitůek* penig, *mid el-kárhozzanak.* Más véget tőtt Isten fel, à *Nagy-Hit*-adásban. Ugy-mint: 1. Ha valakit arra hiv, hogy az *igaz vallásért* szenvedgyen, (*n*) *s-ketté vágattassek; nagy-hitet* ád annac. 2. Ha valakit arra hiv, hogy (*o*) *másoknak példa legyen a' tůndőklő jocselekedetekben; nagy hitet* ád anac. Ollyankor *nagyob erőt* ád ám Isten, à *lábaknac*, (kik az egész testet hordozzák) *s-csontoknak*, hogy nem, à te puszta, *csont-nélkůl való testednek.* Nem azért, hogy à *labak s-csontok*, à test el fogyása után-nis csak el-száradgyanak; hanem, hogy az egész testet *támogassak.* Gondolkodyál igy, à *Nag-Hit* ajándékozásának, *vége* felől is!

(n) Sid. 11 v. 37.

(o) 1. Tim. 1. v. 16.

Ellenvetés Szűkséges-é *Nagyob Hitre* szert tenni, à *kicsiny hitnel?*

Ellenvetés: Nyilván hát, ha ez ugy vagyon, hogy à *kicsiny-Hit-is igaz Hit*; nem kivántatik *nagyob hitre szert tenni!*

Felelet. Igen-is szűkséges, *nagyob-Hitet* szerezni: (1) Mert noha Isten, meg nem veti à *kicsiny-Hitet* ugyan; de, feddés nélkůl nem-is hadgya, hanem, igy dorgállya meg: (*p*) *Mit feltek? o kicsiny-Hitů-ek!* Ismét. (*q*) *O kicsiny Hitů! miert*

(p) Matth. 8. v. 26.

(q) Matth. 14. 31.

tű! *miért esel kétségben?* Méltán-is; mert, nem dicsíretes dolog, *gyengé*-nek lenni az *Hit*-ben; holot ennyi idvességes *ezközöket*, szolgáltat Isten ki. A'vagy illyenkor, nem panaszolkodhatiké igy Urunc: (r) *Sok drága dolgokat mutattã néked; s- azok közzül, mellyikért kövesz engem meg?* Sok szép *igireteket* tőttem néked, ô *gyenge-Hitű*! miért hogy meg-is, *erőtelennek*-ké akarod azokat tenni? (r) Jan. 32. 10.

2. Noha à *Gyenge Hit*-is, éppen az Egben emel fel; mind az által, felette nagy bajjal, s- gondval. Nem külömben, mint ha, két féle Emberek, akarnának fel menni, egy nagy magas Hegyre. Eggyik vólna, vastag egésség-ű, másik el-sorvadot, s beteges. Az első, kevés fáradsággal, hamar el-ér-i az Hegy-tetejét; de à beteges, ottan ottan le-úl, sokat sohajt, s-csak nyögve ballag. A'vagy: Ha két-féle Hajók indulnak el a' tengeren; mellyec közzül eggyic jo készülettel vagyon, de a' másikon, soc hasadékoc, vadnac. Az első, énekelve, s-kedvére mendegel; de ez, fél az haboktúl, s-ottan ottan hánnya, a' bé ment vizet Hajojábul. Igy gondolkozzál ám, è *kétféle Hit* felől-is. Mert it à *Gyen-*

ge-Hit, gyakorta vigaſztalás nélkül vagyon; nem tudgya, mikor érkezik réa, a' gonoſz tudomány nak ſzele; el-hányatik a' kiſirtetekben; fel az Haláltúl; reſzeket az haragos Iſtentúl; nem *hiheti* azt el, hogy az ű *Hit*-i, *igaz*; ha úldözés, vagy igaz Vallásaért, *Martyr*-ság követi, ô melly ſzörnyen irtózic attul! jo idején kellene ám erről gondolkodnunk is ezt, igen előttünk viselnünk: (s) *Ime meg mondottam nektek.* Lám mikor utra indulunc, ha tiſzta-is az idő, de mégis, tartván az eſőtúl, köpenyeg-et viſzünk magunkkal. Tarcs te-is mindenkor, a' reád következhetendő gonoſztúl. Mert, (t) *nem tudod, mit hozzon* e' *reád az hólnapi* nap. Ollyankor penig: (*Non eſt Sapientis dicere: Non putaram*) nem igen okos Ember az, ki igy ſzól: *Bezzeg e' gonoſz dologtul, ingyen ſem tartok vala.* Ezeket, mind az *erős-Hit ſzerzés* orvoſolhattya ám meg!

(s) Mátth. 24. v. 25.

(t) Péld. 27 v. 1.

III. (u) Luk. 22. v. 32.

3. (u) *Könyörög* ugyan *Chriſtuſunk*, a' mi *Gyenge hitünk ért, hogy az, el ne fogyg yon.* Mind az által, vajki nagy dolgot vihet it, Iſten engedelméből végben a' *Sátan*! Nem *olthattya* ugyan tellyeſſéggel el, a' *Gyenge igaz-Hitet-is*; mind az által, ugy el-borittya azt ezerni-ezer kiſirtetivel, hogy

vel, hogy az, ne mutassa ki *világát*, s-ne vehessen à szegény lélek, *gyakor vigaszta-lást*. Igaz ugyan az: (x) *Nem kisírt Isten fellyeb, csak amint el-szenvedhettyük*; de azt à *terhet*, nem az ű tűle adot *Gyenge Hit-ért* rakja reánk; hanem, ezt nézi à *sanyargatás*ban: hogy te, nem elsz azokkal az *ezközökkel*, mellyek néked, *nagyob Hitet* szerezhetnének. Micsodák vallyon, azok az *ezközök*?

(x) 1. Cor. 10. v. 14.

I. A *Nagy hit* szerzésnek *Ezköze* 1. (y) Az *Isten igéje* egy-gyik; mellyet ugy-is kellene *kivánnunk mint à kis gyermek à tejet*, mivel, ez által *nevelkedhetnénk Hitünkben*.

(y) 1 Petr. v. 2

II. (z) Csel. 8 v. 32.

2. Ugyan annak à Szent *Igének olvasása* à másik; melly szent *könyvnek*, szivesen való (z) *olvasása* által, szerze *Nagy Hitett* magának, amaz iménti emlitet *Szerecsen Komornyik*.

III. (a) Mat. 26 v. 28.

3. Az *Ur-Vacsoraja Sacramentum*-a, sem marad innen ki; mert az azzal való jól-élessel, *erősited* azt meg, hogy Isten (a) *néked bűneidet meg-bocsátotta*. Mennel mi-is lehet, *nagyob hitet erősit* szent *ezköz*?

IV. (b) Luk. 11 v. 13. (c) 2. Cor. 4. 13. 14.

4. Nem utolsó ide számlálni, a' buzgo *könyörgést*-is. Mert affele (b) *reménkedesek által, adatik Sz. Lélek*; A' (c) *Szent Lélek* penig, a' *Nagy-Hitnek Szerzője*.

1. Cor 12. v. 3. 1. Pet. 1. v. 21. 22.

5. Ide való, az *Isten igiretinek*, illyenképpen való meg-fogási-is: (d) *Meg emlekezzem, eleitül fogván való csudálatos dolgaidrul*; *hogy nem mind örökké vetz el, hanem, jo akaróm-is leſz.*

(d) Solt. 77. 8. 12.

6. Haſznos it, az azokkal való *lelki társalkodás* is; kik az Iſten Hivei közzül, vagy nagy betegſég-bûl, tömlöczbûl s. többire fél halálbûl, meg ſzabadultanak. Mivel; a' miképpen hogy, à gonoſságot Iſtén ellé cselekedet Embereknec (e) *meg-büntetések, a' mi intetésünkre irattak meg*; igy az Iſtentûl (f) *irgalmaſságot* nyert Emberekneс *peldájok*, az *ûket követésre*, s. haſonló *Nagy Hitre*, inditanak bennünket.

(e) 1 Cor 10 v. 11.

(f) 1 Tim. 1 v. 16.

7. Meg ne ſzûnyél csak, a' *jo cſelekedet*-ben is; meg fogod tapaſztalni *Hited nevelkedését*. Mert; valamint a' kû-fal, jol meg melegedvén a' Naptúl, a' Nap felé veri viſzſza azt a' meleget és igy, mint egy ugyan *öregbiti* a' Nap meleg-ét; igy az *Hit*-jo *cselekedetekre* való igyekezéſt ſzerez, mely jó *cselekedetek*, *nevelik* oſztán az *Hit*-tet. Ugy leſzen oſztán, hogy ha (g) *Hitedet meg tartod, futáſodat-is el végezed*. De it, illyen *Ellenvetés lehet*: Hogy hogy lehet meg, az *Hitert* való *Könyörges*? avagy, *könyörögh*et-é Ember-

(g) 2. Tim. 4. v. 7.

Ellenvetés

Hit

ber *Hit* nélkűl? Hiszem, a' ki (*h*) *Hit nélkűl könyörög, nem veszi Istentűl el, a' mit kér*; mert: (*i*) *lehetetlen dolog, hogy valaki, kedves légyen Isten előtt, Hit-nélkűl.* Mi módon lehet hát, *Hitet, Hit-nélkűl* való *könyörgést* tenni?

(h) Jak. 1. 6. 7.

(i) Sid. 11. v. 6.

Felelet. 1. Még az *Hit-nélkűl* való *kiáltás* is szerez néha *testi jót.* (*k*) *Az Holló Fiak, Istenre kialtanak, s-ételt szerez Isten nekiek. A' zugolodó Izrael*, Fűrjet kére, s-ezt monda Isten: (*l*) *Annyit adok hogy orrotokon-is kijű a' szaga, miglen azt meg utályátok.* Az elsőben, semmi *Hit* nincs; ez *utolsókban* is, csak szántikál.

(k) Job. 38. v. 3.

(l) Száml. 11. 20.

2. Ha *Hited* nincsen-is a' *könyörgés előt*; ugyan méltán kiványa Isten az ő hozzá azért való *esedezést*; mert adot vala *Adam*-ban elég jóra való igyekezetet, de el tékozlottad; ad meg *azért az adosság*-ot!

3. Mikor mi, az *Hit-ért könyörgünk*, nem minket tekint meg Isten akkor; hanem az ű *Sz. Lelkét*, ki, az *Hit-ért* való (*m*) *ki mondhatatlan fohaszkodások*-at szerzi.

(m) Rom 8 v. 26.

4. Sokszor vagyon az, hogy a' *könyörgéssel*, egygyűt adatik az *Hit*, mint a ma' (*n*) *bársony áros Aszonynak*-is egygyűt *imádkozván* az *Apostolokkal hűn az Istennek.*

(n) Csel. 16. 13. 34.

5. Nem minden *könyörgés*, *hittel meg elegyitetet könyörgés*; hanem, az *Hit* vételre való *készület*; mely a' *könyörgésben*, meg lágyitya az Ember lelkét, mint a' *viaſzszat*; hogy a' *bűn bocsátás* felől való Iſten *pecsétyét*, bé fogadhaſſa; meg kapálya az ſzivnek földet, hogy a' *jo mag*, belé vetterheſſek.

6. Ha ki, az *Hit-vétel* előt *könyörögni* akar; nem mindenkor ér ez magában az, *meg örökődöt Hitet*; hanem, csak valami. (o) *kisded muſtár magot*, mely azután *nevelkedik fel*; *s ugy leſzen nagy fává*. Igy látok meg, mind a' *Nagy* s-mind a' *kicsiny Hitnek igáz* vóltát; melyre, a' mi *Tanuſságunk* nak, *első* tzikelly-e tanita. Ezt vegyük már elől:

(o) Mat. 13. 31. 32.

Nem minden *Hit* jó *Hit*.

II. *Idvezitő-Hit*. Ezt azért emlitem, mert vagyon oly *Hit*, mely, nem *idvezit*. Ugy mint:

1. Mikor Chriſtuſt nem jol veſzſzük, a' kihez, Hitünk által akarunk menni. A' miképpen cselekedék amaz gazdag Iffiu, ki, Chriſtus Tanitványa akarvan lenni; ezt irja eleiben

(p) Mat. 19 v. 21.

Urunk: (p) *Menyel ad el minden marhádat*, *s ugy kövess engemet*. Ezen, *megſzomorodik* az Iffiu, s-dolgára megyen. Azért, ki a' Chriſtuſ-

hoz

hozakar igázán menni; ha Isten ugy kiványa, kész legyen Christusáért, *mindenét el hadni.* Egy *irás mag yarazóis*, szintén igy jára; ki, hihető, hogy földi jokért akarja vala Urunkat követni; de, igy szola Christus néki: (q) *Nincsen az Ember-Fiának helye, hol fejét le hajcsa.* Az az: Jol meg gondold, mi végre jůsz hozzám; mert még magamnac sincsen nékem emberségem szerént világi kincsem, nem hogy néked adnéc affélét. Urunc szavai ezek: (r) *A' ki tornyot akar epiteni, meg számlálya előszer a' költséget, ha lészen é pénze, annak el végezesére.* Igy cselekedgyék az-is bár ki Christushoz akar menni. Jól eszében vegye, mit kiván tůle a' Christus: (s) Hogy *meg feszicse testét, minden indulatival, s-kivanságival egyben.* Hogy néki a' (t) *Christusért, sok háborúságok-on kel által menni.* Vaj ki sokan mondák ezt elsőben Christusnac: (u) *Aldot a' ki jöt az Urnak nevében!* De az után, csak nagy hamar igy szollánac: (x) *Feszics meg, feszics meg ůtet!*

(q) Matt. 8. ℣. 15.

(r) Luk. 14. ℣. 28.

(s) Gal. 5. ℣. 24.

(t) 2. Tim. 3. ℣. 12.

(u) Matt. 21. ℣. 9.

(x) Matth. 27. 22.

2. E sem *idvesseges Hitt*, mikor félelembůl, s-nem szeretetbůl, veszi Ember a' *Christust.* Mivel ez, csak ideig való; s-ollyan, mint

Pharaho

Pharaho; ki, a' *Menydörgéſtül való félelemnék* miatta, fel fogadá, hogy (y) *el-bocsáttya a Sidokat*, de meg-ſzűnvén à ſzörnyű csattogáſok, megént (z) *meg keményiti ſzivét*. Illyen vala, amà *bolond Szűzek*nek-is, illyen bé-kéredzéſek: (a) *Vram nyiſd-meg nékünk*! mely, nem vala *ſzeretetbül* hanem, a' *ki-rekedéſtül-való félelembül*. Effélékrül, panaſzolkodik igy Iſten: (b) *Nap eſtig le hajtyák fejeket*. Az az: mikor rajtok vagyon a' ſanyargatás, ideig álázatoſságot mutatnak. Csak ollyak ám effélék mint a' melly Főſvény Ember, nehéz betegſégben eſik, s-ollyankor, nem kémélli pénzét a' *Doctortúl*. A' vagy, a' tengeren kereskedő Kalmár; tarván az el-merűléſtől, s-életét meg-akarván tartani, nem ſzánnya drága marháitt, a' tengerben hánni. Nem haſznos efféle *Hitt*!

(y) Ki-jőv. 9. v. 28.

(z) v. 34.

(a) Math. 25. v. 11.

(b) Eſ. 58. v. 5.

3. Hogy némellyek csak a' *külső jokért* akarnak a' Chriſtusban *hinni*, és nem *magáért*, à Cr ſtuſt venni, ez az *Hitt* ſem javallandó Mert eff léknek mihelt meg-telik markok, meg-ént hadgyák á Chriſtuſt. Nem jó, csak gazdagsá ért meg-házaſodni, mert azt à véghet ſok Er berek el-érvén kevés gondot viſelnek az ut

Ház

Házas-társokra. Efféle Emberek, csak azért válaztyác magoknak á Chriſtust, hogy (c) *megtölcse haſokat.* De nincsen arra gondgyok; hogy az Iſten képét hellyre igyekezzék állatni ſzivekben, s-Iſtennek, ſzent élettel kedveskedgyenec. Nem nézik à Chriſtus *méltosagat,* ſem ſzép *ſzemelyét*; hanem, csak nyerekednének ű vélle, s-gyönyörűſégeket űznéc ha lehetne. Bezzeg né igy néz á lelki *Menyaſſzony,* édes vőlegényére; hanem, igy dicsiri ſzeméllye-ért (d) *Oh én Chriſtuſom! bezzeg ſzépek à te ſzemeid! mint á tëjbe megmoſattatott Galambóknak ſzemei.* Es *Uram! á te drága jo illatú kenetedért, ſzeretnek tégedà Szűzek.* Az az: Nem ugy ſzeretnek téged, mint ki csak *külső javát* nézi, Házaſság-béli Társának, hané mint *lelki Szűzek*; mivel azok Szentec, s-te hozzád buzgó ſzeretettel gerjedeznec.

(c) Jan 6. ỳ 26.

(d) Enek; 5. V. 12.

4. Nem kel azt-is *jo Hit*-nec tartani, melyel az Emberek, Chriſtushoz akarnac menni, minek előtte magokat megnem *alázták*, s-ſziv ekben meg nem *törődtenek.* E'-penig az oka; mert, ki Chriſtuſt ugy akarja venni; nem tartya űtet mind végyig meg. Elsőben kel azért, (e) *környűl-metéltetni á ſzivnek, s-azután kel ſzeretni az Iſtent.* A'

(e) Törv. 30. v. 6.

ki azért addig, a Christusban akar *hinni*; minek előtte az ő szivét, az Isten törvénye meg nem

(f) Mat. 18 v. 34. *tőrte*; s-ugy (*f*) *tömlőczben* nem vetette, magát; hogy mind *batkárul batkára meg-fizessen*; ollyankor, nem mehet végben a Christusban való *hitel*. Mivel, szokása ez az Istennek; hogy (*g*) *el-bocsássa elsőben Keresztelő Jánost, az eljövendő Christusnak, ut-kiszitisére*; az *ut készités* penig, vajki sok munkával jár! Nem-is szokot Isten-is addig (*h*) *el-jűni*, *vékony*, s vigasztaláft mondó *lassu szoban*; mig az ember szivének, kevély *hegyeitt*, *fel nem forgattya*. Ez arant *Joáb-ot* kel kővetni à szegyény léleknec; à ki, *nem fogta addig*

(g) Jan. 1. v. 23.

(h) 1. Kir. 11. v. 12.

(i) 1. Kir. 2. v 28. meg az (*i*) *oltárt* valameddig, *Salamon* Király haragját, eszében nem vőtte. Igy kel itt-is cselekedni: *Valameddig à poklot, előtted ki nyilt torokkal állani nem látod; mind addig, se folyamodgyál gratia kéresért Christusodhoz.* Ez ám summája ennec csak: *Valameddig Ember rettenetes kárhozátosnak nem tarttya vétkét nem lehet addig, Christusát legh fűveb jonak tartani; és valameddig Ember à Christust, leg-fűveb jonak nem tartya, mind addig, nag yob jot itil még Christus felet; melly dolog ha ugy vag yon; mi kor még Christus felet, legh*

nag yob

nagyoh jót itel csak el-botsáttya à Christust; s-à nélkül lészen.

5. Ne bizd magadat bárit, *à csudákat cselekedhető Hitre*-is; mert eggyik ez, oda vagyon már az, s-meg szűnt. *Másik*; hogy ha (*k*) *csudát cslekedet Judás, s-ördőgőket űzőt-is*; de, ugyan (*l*) *kárhozatnak Fia volt s-ördőg.* Ugy hogy csak ki mondva légyen ez ma (*m*) *Ha az hegyeket hellyekrűl el-vihetném-is; de, ha szeretetem nincsen, semmi.* Ez *Hittel*-is nem bizhatnál azért; ha ma illyen *Hit*-ed vólna-is.

(k) Math. 10. 1. 4.

(l) Jan. 6. 70. és 17. 12

(m) 1 Cor. 13. ℣. 2.

6 Vagyon még egy, csac *ideig tartó Hit*; de, ehez sem támazkodhatol. Mert ez csac oly *gradusok*-at visel magával, mint az *Egyptum*-búl ki-jőt *Sidók utazása* vala, *Canathan*-felé. Kik kőzzűl, némellyec, még ki sem jőttec vala s-már *meg-halának*. Némellyec továb menénec. Valànac ollyac-is; kic, csac kőzel érénec *Canahánhoz*, s-még-is meg emészteténec. Micsoda eszét felejtet Ember, effélé *Hit*-ben; ki, az idvességnec után egy kevessé el-indult; az után jobban mozdult; s-mikor immár csak kőzel vólna a' Meny-ország-hoz: *oleum & operam perdidit*; minden izzadozása, csac hi-

jában való? Csac ollyan effele; mint, ki a' *Kalmár*-túl, drága marhát akar venni, s-nem lévén, se a' vévőnec, az meg-vévéſre, elégedendő *költsége*, ſem az *Aros-Embernek*, az olcsón adáshoz valókedve; csak *üreſſen* megyen ki, a' Bólt-búl. Itt azért, igen meg-rázogaſd jó lélec magadat! s im már láſsahoz, micsoda *ingredientiák* ból állyon az *Idvezitő Hit*.

E' dolgokbúl áll az *id vezitő Hit* s-ez *ingredientiák* vadnak benne.

1. Jó *Fundamentum*-ot kel it vetni az *Hit*-nec. Mert: (n) *Valaki az ű kezét az ekeſzarvára veti és azokat nézi ámell'ek utánnavadnak, nẽ alkalmatos az Iſten országára.* A' ki azért it, jol akar épiteni, meg kel annak bűnénec keſerűſégét érezni mely ben ű fekſzik, mert más képpen, alkalmatlan az Hitre. Eſzében kel annak venni, melly nehéz az ördög *igája*, ki á Chriſtus (o) *édes igája* alá akar menni. Ha (p) *moslékot nem kóſtol vala az tékozló Fiu, nem kivánnya vala az ű édes Attya Házát.* Vaj-ki kevés ál azok kőzzűl meg, kik csac az *Evangeliumi* igiretekben nevelkedtec, a' tőrvénynec ijeztését penig, nem kóſtolták! Mikor igy ſzól Iſten: (q) *Tarcs meg erőſen.* Azt akarja

(n) Luk. 9. v. 62.

(o) Math. 11. v. 30.

(p) Luk. 15 15. 16.

(q) Titk. 2. v. 25.

azzal,

azzal, vadnac némellyec, kik *meg-tartyák*, de nem *erőssen*, hanem, csak ideig. Első *fundamentum* azért it, à *bünnek érzése*, s-à törvénytűl való *rettegés*; ugy következic osztán ebbűl à *Hitt:*

2. Jol meg-kel *világosittatni az értelem*nek-is; hogy à mely Isten igijében való *igiretek*-hez támazkodic à *Hit*, ércse jól meg-azokat elősző; mivel, affele lélek szolhat osztán igy: (r) *Kihez mennék Uram!* (rajtad kivűl) *holot, örök életnek beszéde vagyon nálad?* (r) Jan. 6. v. 68.

3. Ezek után osztán, *hathatoképpen* kel *Christushoz csatlani az akaratot*, ugy hogy, Christushoz, mennyűnk, s-űtet, à mi (s) *lelkűnkben való élésre* kérjűc. Es hogy (t) *mi hozzánk vacsorálni bé jőjjön*; azon esedezzűnk. (s) Gál 2. v. 20. (t) Titk. 3. v. 20.

4. Itt immár, *munkálkódni* kel az *Hit*-nec, mind az *indulatok* ban, s-mind penig, az egész *lélekben*. Ugy hogy, ha már az akarat Christushoz hajlot, kövesse azt, à Christus szereteti, félelme, à Christus meg-bántatásáért, igaz Pœnitentia tartás, s Christushoz-való engedelmesség. Ugy hogy efféle lélek, kész osztán szenvedni, à Christus valláső-ért. Nem illyek ám, a' nem

jól-*Hivók*! mert azok, még csak annyit sem akarnak szenvedni Christusért, hogy (u) *a' Gyülekezetből ki vetteſſenek*; honnan az ű *hitek*, nem jó *hit*. Hol e' négy dolgoc találtatnac az *Hit*-ben; *Idvezitő*, s-*hatható Hit* vagyon ot; s-csak afféle *Hit*-is tetzic Istennec. Mivel afféle *Hit*, a' mely nem *múnkás*, csak *árnyeka* az *Hitnek*, de nem *valoságos Hitt*. Kűlömbőznec ám ezek! mint a' meg-hólt, s-élő Ember. Azokat-is (x) *idvezíti Isten, a kik ũtet szeretik*. Holot penig *munkás hit* nincsen, nem lehet ot *szeretet*. Azonban: Ha a' *munkátlan Hitet*, kedvellené Isten, nyilván szeretné az *ördögöket* is; mert, (y) *azoknak-is vagyon Hitek*, noha, nem a' jora, hanem, az Istentűl való *reszketésre* tartozó. De lássuk, itt e' kérdést:

(u) Jan. 12 v. 42.

(x) 1 Cor. 8. 9.

(y) Jak. 2 v. 19.

Kérdés: Miképpen szokot élni a' Szent Lélec, hogy efféle *Hitt* mi bennűnc *hatható* légyen?

Felelet. 1. Rémitő erőt rejt el a' törvényben, mely az Embert, le verje lábairul. s- (z) *lélekben lelki-szegénnyé* tegye. Bezzeg it már, az *Isten lelkének* keze forog! Ugy hogy, bár mi lelki-Tanitók, (a) *Jakabbal*, s-*Jánossal*, a' törvény átka ki-

(z) Matth. 5. v. 3.

(a Mark. 3. v. 17.

ki-mon-

ki-mondáſával, *Boanergeſ*-ek, s-*menydörgésnek fiai legyünk*-is; de, ha Iſten, maga meg nem *renditi* a' ſzivet, csac hijában munkálkódunk. Ezért-is lőn (*b*) *föld indulás*, ama' *Tömlötz-tartónak meg téréſebẽ*; jelentvén ezt Iſten azzal: hogy a' *ſzivnek, Iſtẽi erő* által kel *meg töretni, a' törvény által.*

(b) Csel. 16. ỳ. 26.

Felelet. 2. Meg mutattya oſztán nékünc, azokat a' jókat, a' Szent Lélec, mellyeket kel, *Hitünknek általa kereſnünk* a' Chriſtusban. Mert, meg-lehet, ezerſzer-is által olvaſni az Szent Iráſt; de, ha az Iſtennek Lelke, meg-nem illeti ſzivedet, annak *lelki édeſségével*, vallyon s-mit haſznál? Azt tſelekedi penig ő felsége, hogy a' *ſzent könyvben*, ne csac *igaſságát*, hanem, *joságat* is láſſuk Iſtenünc ſzent *igiretinek*. Igy ſzol vala Urunc egykor: (*c*) *A' ki engem ſzeret, el-megyek s meg-mutatom magam annak.* Mikor it a' Chriſtus *maga meg-mutatását* igiri; nagyob ám éz annál, mint ha, *a' Sz. Iráſt* haſzon nélkül *olvasná* Ember, vagy *Predikátio-kat halgatna.* Mert ű már ugy, *a' ſzivünket vonnya magához.*

(c) Jā. 14. ỳ. 21.

Felelet. 3. Ezt-is meg cselekeſzi: *A' magunk lelkével hiteti el, hogy az Iſten igireti, réánk tartóznak.* Bezzeg oſztán ollyankor, igy ſzólhatunk

a' Tanit-

(d) Jan. 16 v. 29. a' Tanitványok-val: (d) *Most bezzeg, világoſſan ſzollaſz már és ſemmi példa beſzédet nem mondaſz.* Az az: parancsoltad vóltugyan, hogy el-hidgyem az *igireteket*; de, im *magad hitetted el velem!* Gondolod-é Ember, hogy mikor igy ſzóllot Chriſtus Tanitványinak: (e) *Kőves engemet*; az ű tet *kővetéſre* inditot erő, csac a' kűllő ſzóban lőtt legyen? Nem ugy vólt; hanem, egyben kőttetet vólt, a' *belső ſzóval.* Igy ſzokot Iſten cselekedni, azzal az Emberrel; kinec, *foganatoſſá* akarja, tűle adot *Hitet tenni.* De, láſſuk már, ez *harmadik* dólgot;

(e) Mark. 1. v. 20.

Iſtentűl vagyon ajándékozva az Hit.

III. Mondám azt-is: Hogy az *igaz-s-Idvezitő-Hit Istentűl ajándékoztatik.*

(z Eph. 2. v. 8. (a) Jan. 6. v. 44.

1. Ezt az *Attya Iſten* azoknac *ajándékozza*, csak csupa *kegyelmébűl*, a' kik arra méltatlanok. Mivel az, (z) *nem mi tűlünk vagyon, hanem Iſten ajándéka.* Azonban: (a) *A' Chriſtushoz is, ſenki nem mehet, hanem, ha az Attya vonánga ya.* Azert: nincsen terméſzet ſzerént a' mi ſzivűnkben ollyan *főld*, mellyben illyen áldot *mag* teremne.

(b) Sid. 12. v. 2.

2. Azert az *Attya Iſten* ezt a' *Ieſus Chriſtus*-ban munkálkodgya. Mivel hogy, a' (b) *Chriſtus az Hitnek Ura, és el-végezője.* ű álkőzben, hogy ű általa

ů általa mint *Fů* által, ſzolgáltaſſon *lelki elevenséget* az Attya, a' Chriſtus *tag jainak*.

3. A' *Szent lélek* penig, kivált-képpen való (c) *munkálkodója* az *Hit*-nek. De nē ugy, mint ha az *Hitnek* vévését, a' mi akaratunkra hadnā; hanem, e' végre nyújtya itt ki, az ů hatalmas kezét, hogy bennůnk azt végben vigye. Ha, cſak a' ſz. Lélek *commendálásá*-búl vehetnénk *Hitet*; tehát, mind *Hitet* vőttek vólna amaz (d) *Aſſzon yi állatok*, kiknec a' *folyo-viz* mellet *predikál* vala Sz. Pál; de, csak *Lydiá*-ban mutatá Iſten meg, ez aránt-való kegyelmét. Szintén oly (e) *Iſteni Hatalom* kivántatik bennůnk, az *Hit-ſzerzésben*, a' minémů vólt a' *Chriſtus fel-támaztásában*. Nem tehettyůk azt mi magunk. Ha ki Annya méhétůl fogva, vagy *vák*, vagy *fél-kezů*; azt a' fogyatkozáſt, ſenki hellyére, nem állathattya; hanem csak az, a ki az Ember teſtét a' főldbůl formálta. Ekképen, ſenki nem adhat lelki *kezet*, s-*ſzemet*, hanem, csak az Iſten.

(c) Rom 15. v. 13.

(d) Csele. 16. 13. 14.

(e) Eph. 1. 19. 20.

4. Micsoda inditotta penig, Iſtent arra, hogy minékůnc *Hitet* adgyon; ha kérded: Az ů *kegyelmes ſzabad akaratya*. Mellyel, eleitůl fogva ſzerette azokat, kikben, *Hitet* akar munkál-

(f) Ján. 6. 37. kódni. Ha, (f) *örökké, Christusnak szánta azokat az Attya, hogy adgya*; nyilván *Hit* által, a' *Christushoz* is *mennek*. Es: (g) *azok hisznek, kik az örök életre el vadnak valasztva*. Ezt, lehetetlen dolog, hogy *hatható-keppen* végbe ne vigye Isten, ha hatható-képpen eleitül fogva *akarta*.

(g) Csel. 13. 48.

5. Miképpen *szerzi penig* Isten az *Hitet* emberben; ha ki akarja meg tanúlni; igy vegye eszében: *Elsőben*-is, meg-*világositya annak értelmét*, mert annélkül; hogy hogy *hiheti* valaki azt el, a' mit nem *ért?* Ez a' meg *világositás* penig ollyan; hogy valamint, az okos Léleknek értelme, fellyül haladgya az oktalá állatokét; igy ez *Isten kegyelmenek meg világositása* fellyül haladgya, a' testi keresztyének értelmét. Ollyã-is; hogy annak ember, *nem álhat elenne*. Itt az Emberi elmének, nincsen természet szerént való hatalma, hogy ezt a' meg-*világositást* megvethesse; hanem csak *engedelmeskedni* kel. Miképpen a' vaknak nincsen látásra való hatalma; hanem ha megadgya Isten annak à szemnec világát, annac utána bezzeg, sükséges-képpen látt; igy vagyon, az Ember *értelmével*-is, az Isten cselekedete; nem

hatal-

hatalmaskodik akkor az *értelem*, hanem *enged*. Mikor Isten ezt végben viszi; belé önti az után Emberben, az *Hitnek kegyelmét*, s- meg-gyökereszteti azt. Ugy hogy: valamiképpen à meg hólt Ember, nem kelhet fel ez életre; hanem, ha lelket ád Isten néki; szinten, igy vagyon itt. (*h*) *Meg nyittya Isten á fület, s-nem engedetlenkedik annak az Ember.* (*i*) *Ki veszi Isten, a kő szivet belőlünk, s-hus szivet ád nékünk.* (*k*) *Meg nyilatkoztattya akkor á szemeket.* Egy szóval: (*l*) *Meg nyittya à szivet*, s-akkor ád *Hitet*.

(h) Esa 50. ỳ. 5.
(i) Ezech. 11. ỳ. 19.
(k) Luc. 24. 45.
(l) Csel. 16 v. 14

6. Itt osztán, az Ember is *cselekeszik*; mert *hiszen*; noha Isten készíti el Embert, s- ű hajtya à szivet az hitelre. Isten munkája à meg *világosítás*, Emberé à *látás*. Isten-é, az akaratnak, hajtása; Ember-é, hogy akarjon. Is immár az *Hit* az Ember szivéne kmozgása; noha à *Hit adás*, Isten-é. Mint ki à kereket forgattya, más kűlső mozgató, indittya meg, de az után, maga-is forog, csak nem igy gondolkodgyál errűlis.

7. Mind az által, *rend szerent az Hitet*, az *Isten igéje* szerzi. Mert, az az eszkőz, mely által *hiszünk*. Szintén ugy nem *hihetünk* à nélkűl, mint hogy à dólgot, világosság, s-szin nélkűl, nem

láthattyuk zengés, s-fül nélkül, hogy nem halhatúk Az Isten könyvébé vadnac, az Isten te hozzád való jó-akarattyának *igireti*. Mellyeknek (*m*) *meg-hallása, az Isten igejébül vagyon.*

(m) Rom. 10. ℣. 17.

Itt à *könyörgések*, s-*Sacramentum-ok*, nem az *adando*, hanem à már *adatott-Hitnek nevelői s-meg erősitő-i*. Mind ezeket, csak igy tudgyad: *Noha az Isten igéje eszközképpen munkálkódik az Hit-szerzésben; de azért annak tellyes ereje, à Szent Lélektül vagyon.* Meg ne vesd azért az Igit! mert valamiképpen Isten, az okos lelket, nem à kövekben, vagy fákban önti, hanem, az Emberi-testben; igy az *Hitet*-is, nem adgya, à szent *Igit* meg-vető Embernek, hanem, ki azt szorgalmatossan halgattya. Ezek igy lévén è *negyedik* tzikkely-e már à *Tanuság*-nak előttünk:

IV. *Hit által jár Istennel az igaz hitű Ember.*

Minden-nap, Hit-által jár Isten előtt, az igaz s-Idvezitő Hitű Ember.

I. *Hittel kell vennia'bűn bocsánatot.*

Első uta nékiaz ű *Bűnei meg bocsátásának* vegére melhetősége. Mivel ezeket *igirte* Isten: 1. (n) *A' mi büneink büntetése-ért, kárhoztatot Christus.* 2. (o) *Meg tisztitom üket, minden ű álnokságokból, mellyel vetkesztenek én ellenem.* 3. (p) *En vagyok, én vagyok, ki ei törlöm à te álnokságidat én magamért, és à te büneidrül meg nẽ emlekezzem.* 4. (q)

(n) Es. 53. v. 7.
(o) Jer. 33. v. 8.
(p) Es. 43. v. 25.

4. (q) *El-eöllöttem a' te álnokságidat, mint a' felleget, és mint a' felyhöt, a' te bűneidet.* 5. (r) *meg-gyogyitom azén tűlem való el-szakadásokat s- ingyen valo nagy kedvemben vészem öket.* 6. (s) *Isten! elvészed a'mi álnokságinkat.* 7. (t) *Kegyelmes lészek az ő álnokságoknak, és az ű bűnökről, meg nẽ emlekezẽ többe.* 8. (u) *Ha ezt mondgyátok: Ne tulajdonicsad Isten! az ártatlan vért à te népednek! Nem tulajdonittatik nekiek.* 9. (x) *Meg-bocsátoja az Vr à Bűnöknek.* 10. (y) *Ez az Isten Báránya, ki el-vészi è világnak bűnét.* 11. (z) *A' Bűnnek bocsánattyának, prædikáltatni kel.* 12. (a) *A' Christus által hirdettetik néktek, à Bűnnek bocsánattya.* 13. (b) *Bűnné lőt à Christus, hogy mi lennénk Isten igazsága ű benne.* 14. (c) *En, meg-könnyebbitem, a' ti terheteket.* E' drága, s-ezekhez hasonló *igireteket*, illyen *igaz Hit*által birjuk: 1. (d) *Bűnnek bocsánttyát veszi, a' Christus neve által minden, a' ki hiszen ű benne.* 2. (e) *Valaki hiszen, meg igazúl Christusbã* 3. (f) *Az igaz Ember, Hitből-él.* 4. *Nẽ igazúl meg Ember, az törvénynek cselekedetibűl, hanem, a' Jesus Christusban-való Hit által.* 5. (g) *Meg igazúlunk penig ingyen, a' Jesus Christus vérében való Hitnek által.* Ezeket az *igireteket*, ugy

(q) Es. 44. ỳ. 22.
(r) Hoſe 14. ỳ. 5.
(s) Mich. 7. ỳ. 18.
(t) Sid. 8. ỳ. 12.
(u) Törv. 21. ỳ. 8.
(x) Száml. 14. ỳ. 18.
(y) Jan. 1. ỳ. 29.
(z) Luk. 24 v. 47.
(a) Cselek. 13. v. 38.
(b) 2 Cor. 5. v. 21.
(c) Math. 11. v. 28
(d) Csel. 10. v. 43.
(e) Csel. 13. v. 39.
(f) Rő. 1. v. 17.
(g) Rő. 3. v. 24. 25.

ſzokta el-venni az *Hit*, mint a' kóldús az Alamiſnát, mellyet néki *kegyelembůl* adnak. Vagy: mint az halálra ſententiáztatot *Bůnös*, nem ſzabadúlhat meg kůlőmben; hanem a' Fejedelem *gratiaja* által; igy Iſten-is, csak *kegyelem*-bůl bocsát meg nékůnk, mellyet, midőn az *Hit* eſzében veſzen; (h) *minden világi győngyőrűségeket el hágy, s-meg-veſzi, e' győngyőkkel meg-rakot mezőt.* E' *bůn bocsátáſod* felől való *Hittel, minden nap* kel ám élned, Kereſztyén Ember! Mert, valamiképpen a' gyűmőlcs, mentűl érettyeb, annál édeſſeb; igy, a' *Bůn-bocsátás* felől való *minden-nap*-i elmélkedés-is, drágáb mint ſem, ha csak neha néha cselekednéd. Jób Embernec, egéſségét meg-tartani, hogy ſem a' betegségbůl meggyogyúlni. A' tűzet meg-óltalmazni, hogy ſé ujjobban meg gyujtani. Igy drágáb dolog a' *Bůnt meg-bocsáto* Jeſus Chriſtuſſal való barátſágot, *minden-nap* meg-tartani; hogy ſem, azt elhadni alunni.

(h) Math. 13. v. 44.

II. *Hittel* kel vénniá *meg Szentoleſt.*

II. *Máſodik uta*, az *igaz Hitű* Embernec, az *ű meg ſzenteltetéſe* felől való, *áldot igiretek.* Az hol az *Hit* igy elmélkedik: (1) A' mit Iſten meg-igirt, azt az *Hit* el-fogja. De meg igirte: (i) *hogy az*

(i) Jer. 31. v. 33.

ſzivben

szívben irja Isten bé, azõ törvényét. (k) *A' szívben adja az û félelmet, hogy el ne távozzék û tûle az* Ember. (l) *Azt miveli Isten, hogy azû itiletet meg õrizze* Ember. Nyilván el fogom hát ezeket, *Hitem*nek kezével! (2) A' mit Christus kereset, szabad azt *hinni*; hogy Isten meg adgya. De Christus, kereste ezt: Hogy (m) *meg mosogaßon minket a mi bûneinkbûl, azû vére által.* Hogy (n) *legyünk szentek, a' szeretet által.* Hogy (o) *hijjon minket, à jóságos cselekedetre.* Szabad hát ezeket *hinni*, hogy Isten meg adgya. (3) Ismét: A mit Isten parancsolt hogy kérjük; szabad azt *hinni*, hogy mi el veszszük. De parácsolta ezt kérnünc: hogy (p) *járjunk, minden jó cselekedetekben.* Hogy (q) *meg-szentellyen Isten mindenestûl minket.* Szabad hát ezeket-is *hinnünk*, hogy mi el-veszszük. Ugy vagyon ez! Mert, mit haszonálna nékünk; ha Isten *meg-bocsátaná bûneinket*; azonban, még-is *azokban élnénk*? Csak annyit: mint ki nagy méltoságra emeltetnéc, s elég világi-javai vólnának; azonban penig, mind haláláig tartó, hoszszas betegségben sinlenék. A' vagy efféle Ember, gyönyörködhetnék-é sok kincsében? Nem. Igen kel azért à jó *Hitnek*it magát gyakor-

(k) Jer. 32. v. 40.

(l) Ezech. 36. v. 27.

(m) Tit. 2. v. 5.

(n) Eph. 1. v. 4.

(p) Col. 1. v. 10.

(q) 1. Thes. 5. v. 23.

gyakorlani; mint à szorgalmatos méheknek, kik, jo reggel ki mennek à munkára. Lám tudományunkat, szorgalmatoság által nevellyük; itt-is ugy kel. Mellyet, ha el-követünc: (r) *mentül-inkáb öregbittyük azt, à mit vöttünk, annál inkáb nevelkedik nalunk.* Bizza azért it az *igaz hit*, Mennyei *Doctora* gondviselése alá magát, ha *beteg*; s-engedgye meg, hogy irjon *purgátiókat* s-*dioétákat* nékie, Teremtő Istene; s-nem veszt véle! Csak nézzen az *Hitre* it, s-ne kételkedgyék, Isten kegyelme felől. Mert azért kételkedni; hogy az Isten kegyelme gyenge bennünk; nem egyéb, hanem azért nem akarni enni, mert Embér, az éség miat el-lankadot; holot, ellenben kellene cselekedni.

(r) Luk. 19 v. 26.

III. *Hittel* kel venni az örök életet.

Ez az *Harmadik út*: Hogy az *örök élet felől való Isten igiretit is, Hittel vegyük.* Meg mondatot: (s) *Valaki Christusban hiszen, el nem vész, hanem örök élete lészen.* Ki adatot: (t) *Az örökké való örökségnek, igiretit veszik az Hivek, az közben jaró Christus által.* Tudgyuc ezt-is: (u) *Ez amaz igiret, tudni-illik, az örök élet.* Ez-is előttünk vagyon: (x) *Hivén örök életet vegyetek, à Jesus neve által.* Drága szok ezek-is: (y) *Ez annak akaratya*

(s) Ian. 3. 16.
(t) Sid. 9. 25.
(u) 1. Ián. 2. 25.
(x) Jan 20 31.
(y) Jan 6. 40.

karattya

karattya, aki engem el-bocsátot; hogy minden, valaki hiszen ú benne, örök élete legyen. Ezekbűl az *Hit,* igy erősíti magát: Valaminthogy, szűletésétűl fogva néz à Gyermekre az örőgség; igy, *Hit által* bocsát Isten bé az *örok életben* engemetis à mely enyim, mihelt *hinni* kezdettem. Ezt-is miveli: Valamiképpen az emberek, ha valami jószágot vesznek, *contractus* levéllel szoktákazt meg-erősíteni, az ellenne mondók ellen; igy akarja az *Hit-is, minden-nap* magát erősgetni, az *örők élet-i jus*-ban, az Istennek, *igiretekkel* tellyes *levelébűl.* Ugy kivánnya osztán azt, mint (z) *bújdosó az ő Hazáját.* Könyörög *Hit*-bűl ezért. Mely ollyan, mint à tűzre öntőt olaj, mellynec lángja, fel megyen. Igy az *örők élet* felől-való *igiretek,* reá öntetvén az *Hitre könyörges lángja* által mutattya ki magát.

(z) Sid. 11. v. 8. 9. 10.

IV. *Negyedik uta* az *Hivő*-Embernec: *A' kegyelemben, végig meg-maradás felől való igiretek.* Mert, mikor ezeket olvassa, az *igaz Hitű* Ember: 1. (a) *Mind végig szereti Christus az övéit.* 2. (b) *Az Isten ajándéki ollyanok, hogy soha Isten azokat meg nem bánnya.* 3. (c) *Az en lelkem mely te benned vagyon, soha örökké el nem távozik te tű-*

IV. *Hittel kell venni, a' kegyelemből való meg-maradást.*
(a) ján. 13. v. 1.
(b) Rom. 11. v 29.
(c) Esa. 59. v. 21.

(d) Esa. 54. ℣. 10. (e) Solt. 112. ℣. 6.

te tůled. 4. (d) *Soha az én szövetségem, meg nem tantorodik.* 5. (e) *Az igaz soha meg nem indul; hanem, örök emlekezetben lészen.* Effele szép *igiretek* nem adnak ám a' *jo-hitű* Embernek, *a' vétkezésre való bátorságot* ollyankor; sőt azt cselekeszik; hogy ha ůtet már Isten, illy (f) *igen szerette*, hogy soha *kegyelmebůl Istennek ki nem esik; ů-is szereße Istenét.* Es igy okossan jár. Mint ki egésségit felti, sz orgalmatossan meg-tartya a' *dietá-t.* Ha meg ůti lábát a' kůben, s-el-csiszamodik; ez után, okossabban jár. Es: miképpen hogy a' természet, inkáb kivánnya a' meg-gyógyúlást mikor betegségben vagyon; igy az igaz hitű Ember, inkáb kivánnya a' *szentséget*, ha gyarloság-ból *bűnben esik.*

(f) 1. Ján. 4. ℣. 19.

V. *Hittel* kel venni, az ördög kisirteti *meg-győzése felől való igireteket.*

Eőtödik uta az *Hivő* Embernec; az *ördög kisirtetinek, meg győzése felől való igireteknek, el-hitele.* Mert, *meg igirte* ezt, néki az Isten: 1. (g) *Hogy hamar meg rontya a' Sátant lábai alat.* 2. Hogy (h) *azért jelent meg az Istennek Fia, hogy az ördög cselekedetit el roncsa.* 3. Hogy az (i) *Aszonyi állat magva* Christus által ů-is *meg rontya* e' régi *kigyónak fejét.* 4. Hogy, ha (k) *erőssek leszűnk az Hitben, ellene álhatunk ennek.* 5. Hogy ha (l) *ellene állunk, el-fut tűlűnk.* Nem ollyan ám it

(g) Rom. 6. v. 20. (h) 1. Ján. 3. v. 8. (i) Terem. 3. v. 15. (k) 1. Pét. 5. v. 9. (l) Jak. 4. v. 7.

a *jó-hitű* Ember, mint amá félelmes Viéz: ki, akkor téſzi le fegyverét, á mikor Ellenségével ſzemben kel menni. Elől-veſzi inkább azokat, és igen ki-tanulván á Sátánnak minden igyekezetit; csak azzal-is meg-győzi. Mint á melly Had-i Tanácsnak ſzándékát ki-tanullya Ember, nem igen tart oſztán tűle. (m) *Csak halgat* az *Igaz Hitű Ember* akkor, mikor á *Sátán*, amá *káromkodó Rabſakéval* egygyűt, Iſtentelenkedik, ű azonban, (n) *ki-terjeſzti Iſten elől, ſiralmas leveleit Ezéchiáſ-sal.* Bezzeg oſztán, mikor igy meg nẽ ijed, az *igaz-Hitű* kereſztyén tűle; az *Eördög-is* távul kerűl. Ha pedig meg-félemlik; mint á két ellenſégnek egygyik-e, ha meg-ijed, bátrab ſzivet veſzen á máſik; á *Sátán is*, vér ſzemet véſzen á bátortalan kereſztyén ellen. Azt kel azért it cselekedni, a' mit vég-hez viſzen, á valakitűl meg-ijeſztetet Gyermek; ki az ollyankor-i ſorſban, menten futt Annyá-hoz, igy te, *Hited* által Iſtenhez. Bátor, meg-ſzállya-is ám ollyankor, lelkednec *várát* az Eördög, de minden ſeregével, csak el-futt; mivel el-fogy, minden *peſzmeteje*, s-tábori *profont-tya*. E' penig, el-ſzaladáſának jele; mert valami képpen virratta elől, á ſű-

(m) Eſa. 36. v. 21.

(n) Eſa. 37. v. 14.

rű ſetétſég-nek, jele à virratta; igy (o) *leg-nagyob kiſirteti, azt mutatttya, hogy téged el akar hadni.* Mi meg-történik ez is néha; hogy alig érezzed, effele ſzörnyű kiſértetekben *Hitedet*; de ugyan meg-tartatik azért az; mert né kűlömbé vagy akkor, mint az igen Beteg; ki azt tudgya, hogy már ſemmi lélek benne; maga à környűlötte álló *Doctor*, elég életet tapaſztal még benne. Ugyanis Iſten nem egy aránt munkálkodik Fiaiban, az ű kegyelmével. Kikben az *Hit* csak ugy vagyon néha, mint a' fanak, a' gyökérben ſzállót, gyűmölcsöző ereje télben; s az hamu alat való tűz világa melyek, né mutattyák néha magokat.

(o) Math. 4. v. 10. 11.

VI. *E' világi nyomorúság ſzenvedéſinkben Hitt által kel élni.*

VI. Már az *Hatodik útt*, ez *E' világi nyomoruság ſzenvedéſinkben Hitt által kel élni.* Mellyet az *igaz Hit*, fel-véſzen, effele orvoſságo-kat keres azok ellen, az Iſten igijében: (p) *1. Bőlcseb à mi mennyei lélki Attyánk à dorgalásban, à teſti Attyáknál*; miért nem ſzenvedném hát ezt el? *2.* (q) *Merték ſzerént itili Iſten à lakób csemeteitt, még akkor-is; mikor, kemény ſzáraztó, s nyomorgató ſzél fú reájók.* Miért nem kellene hát ez Iſten kezét el viſelnem? *3.* (r) *Csak egy ſzem pillántásni, azen Iſtenem látogatáſa rajtam.* Miért nem kellene hát

(p) Sid. 12. v. 9. 10.

(q) Eſa. 27. v. 8.

(r) Sóle. 89. v. 5.

ne hát azt, meg-csokolnom? 4. (s) *Szeretetibűl cselekedi Isten velem, az ő látogatáſát.* Miért kellene hát azt meg-utálnom? 5. (t) *Meg-akar Isten engemet, mint az aranyat probálni.* Miért kellene hát nékem-is à vetkemet *tiſztító kohbúl* magamat ki-tudnom? 6. (u) *Kegyelmét akarja Isten meg-erősíteni, én bennem.* Miért mutatnám hát én azt, zugolodáſommal meg, hogy nem vagyok Isten *kegyelmében?* 7. (x) *Idveſségemre ſzolgáltattya Isten nékem, à ſok ſzenvedéſeket.* Miért kellene hát nékem *à Boldogságra* való útat bé-vágnom? Nem cselekeſzem bizony! mert Isten, nem olly tántorgó, (y) *reſzketeges Hittel* áldot-meg! Bezzeg már it az *Hit*, a' ſok ſzenvedéſek vizein, fen uſzó *olaj*! s-csak ugy tartya, az Isten kemény *Flaſtromát* mint az affele ſebes Ember; ki míg ſebet viſelt, *fáj* néki a' *fla*-ſtrõ; de hogy oſztán meg-gyogyult, s-már *ſeb-nelkűl* vagyon; ingyen meg-ſem érzi. Ekképpen; valamely Embernek Isten, *Hit által* meg-gyogyitotta lelkét; nem esik annak nehezen *à Flaſtrom* mivel hogy már az, *meg-gyogyult lelekre* tétetet. Es, ha *keserű*-is az itál; de nem el-veſztéſére ſzolgáló *méreg*; hanem, csak mennyei *Doctor*-átúl

(s) Sid. 18. v. 5. 6.

(t) Sól. 66. v. 10.

(u) Jak. 1. v. 2. 3.

(x) 1. Cor. 12. v. 31.

(y) Sid. 32. v. 18.

bé-adott *purgaló orvoſság*. Bezzeg illyenkor: *ante victoriam triumphat fides*! nem vót még győzödelmet, s-már annak örül *az Hit*. Szintén ugy, mint valamelly Beteg; ki magában, érezvén az orvoſság-ot már munkálkodni örömmel való ſzenvedéſe vagyon, à meg-gyogyulás felöl. A' *kicsiny* ſzenvedéſekre penig, nem-is hajt az *Hit*. Csak *tű ſzurá*ſnak taſztya azokat; mellyeket, nem mindenkor ſzoktak gyogyitani vinni a' Borbélyhoz. A' *kemény kéſértetekre* penig, csak igy ſzóll: *A' kemeny Tél után bűſéges Nyár-ſzokot következni*. Lád-dé hogy az *Igaz-Hitű* Ember, nem ollyan mint a' gyermek; ki itiletiben fogyatkozot lévén; meg-ſzokot, afféle képtül ijedni a' mely útet nẽ bánthatná. Azt tudnok, hogy az *Eſzaki ſzél*, tövestül fel-forgattya a' fat; maga, ſokſzor gyökeret vert-é téſzi. Nem kel effele dologban *lánkadot hitet* viſelni! Hanem ugykel cselekedni; mint à kire réa ég á Ház; s-akkor, ſokkal nagyob láda emeléſeket ſzokot cselekedni; mint ſem a' csendes időben; melyben ſokan mi azt nem cselekedhettük volna; ha a' *tűz miatt* való félelem à Gazdánac, *erőt* nem adot vólna.

Ellenvetés *Ellenvetés*: Lám *Chriſtus*-is meg-lánkadot, ef-

fele

féle szorulásában, s-igy szollott: (z) *En Istenem miert hagyál el-engemet?* (z) Mat. 27. 46.

Felelet. Nincsen ám ollyankor az *Hitnek belső ereje*; hanem csak a' *mellette álló kegyelem vagyon* véle. Nem-is *fogy* akkor el az *Hit*, hanem csak *el-borittatik* a' szenvedésektűl. Ez vala Christusban; ki noha *Attyának el-hagyatását* érzé; de ugyan igy szolla: *En Istenem! En Istenem!* Itt az *Hit*, igy szóll: *En Istenem!* a' természet, ezt beszelli: *Miert hagyál el-Engemet?* Az *Istenség* támogattya vala itt a *Hitet*, mint szintén a' meg-sebesséttetet Embert, hogy más viszi; de, nem ölében, (mivel vagyon még járásra való ereje) hanem, csak kezénél fogva.

Az Embernek, *hetedik uta* ez; hogy támaszkodgyéc *idő szerént való szerencsés állapattya* felől való *igiretihez* Ugy mint: VII. *Hinni kell e' földi boldog állapot felől való igireteket.*

1. *Az hoszszu napok adás felől, ehez az igirethez* (a) *Járjatok azért tűllem parancsoltatot uton s-sok ideig elhettek e' földön.* (a) Törv. 5. v. 33.

2. A' *Betegség* bűl való *meg-gyogyulás* felől, ehez (b) *Meg gyogyittya Isten minden te betegséged et.* (b) Sólt. 103 v. 3.

3. Az *erő*-adásrúl, ehez: (c) *erőt ád Isten, az ű népének.* (c) Sólt. 29. 11.

4. A'

(d) Sólt. 112. v. 3.

4. A' *Gazdagság-rúl*, ehez (*d*) *Gazdagság, s-bűség lészen annak házában, á ki feli az Urat.*

(e) Levit. 26. v. 6.

5. *A' békeség felől*; ehez: (*e*) *Békeséget adok azon á földön; annyéra, hogy mikor el-alusztok, nelég yen, ki fel rettencsen.*

6 Az *ártatlan űgynek*, ki tetzése felől; ehez:

(f) Sólt. 37. 6.

(*f*) *Ki jelenti Isten, á te igasságodát, mint az délt.*

(g) Sólt. 112. 6.

7. A' *jo hirrúl*, ehez: (*g*) *Eőrők emlekezetben lészen az igaz.*

Mikor ezeket olvasa á *jo hitű* Ember nem szorgalmatoskodik felettéb; mert tudgya azt,

(h) Matt. 6. v. 26.

hogy (*h*) *Attya* néki az Isten, ki *az ű szükségérül gondot viśel.* Csak el-jár ű á kegyesség tisztiben mint a' *Scholában* járo Gyermek *tanulásában*; az

(i) 1. Pet. 5. v. 7.

(*i*) *el-táplálásra való gondot penig, édes Attyára hadgya.* Ha ezek kőzzűl, valamellyik nelkűl szűkős; igy *discurál* magában: Ur Isten! *hiszem*, hogy a' *minden joknak fejét*, az Ur Jesus Chri-

(k) Rom. 8. v. 32.

stus-t, (*k*) *én érettem is* adtad; tudom, hogy azt is megadod hár, a' mi *kisseb*; s- meg-tellyesidheted ha dicsőségedre való. Ha penig néha, valamellyik-ét Isten, è *kűlső* áldásoknak el-fogja; magában szál, hogy annak oka, nem

(l) Sólt. 119. v. 67

egyéb, hanem, az ű *vétke*; s-igy szól: (*l*) *Mínek előtte*

AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

előtte meg-aláztatnám, én tévelygek-vala; de ezután, meg-őrizem à te beszédedet. Vagy: Ha Isten meg-búvéti nalá ezeket; mindenkor tart; hogy talám, valamellyik ezek közzül, lelke ártalmára vagyon néki; mint a' Gyermeknek, a' sok *méz, étel*; s-az erős vitéznek, à békeséges idő.

A' *nyolczadik úton*, az az *igaz hitű* Ember jár; ki, *az Istentűl néki parancsoltatot dolgot tehetsege szerént véghez viszi*. Mivel ha azok mindenestől *tökélletesek* nem lehetnec-is mind az által, lehetnek Istē előt *kedvesek*. Mert: (m) *azért kedves Ember: à mi-e vagyō, nem azért, á mi-e nincsē*. Es: (n) *Mindē Nēzetségbē kedves Istēnek, á ki ūtet féli*. Sőt: még csak (o) *á tőrődelmes szív-is kedves Istē előtt*. Ha *vétek* lészen-is; de ha (p) *nem uralkodik az; tökélletes az Ember*, mert Isten azt *tellyesétés* gyanánt tartya. Efféle Isten *parancsolatinak cselekedetit*, tudgya az *igaz Hit*, hogy (q) *Christus igája*; azért az (r) *alá magát*, örömmel adgya. Ha *nem tudgya-is hová megyen*; de még-is *Isten hagyományát meg fogadgya*.

VIII. Kész az *Hit*, tellyesíteni, az *Isten parancsolatyát*.

(m) 2. Cor 8. v. 12.

(n) Csel. 10. v. 35.
(o) Solt. 51. 6. 19.
(p) Solt. 19. v. 14.

(q) Matth. 11. 28.-29.
(r) Sid. 11. 5. 7. 8. 9 és 10.-ben.

E' Kilentzedik út, vagyon már előtte, az *igaz hitű Enoch-nak*: Hogy *az ű kereszтyen tisztit akar melly hivatalban legyen-is, Hitből cselekedgye*.

IX. Kereszтyén *Hivatalūkat*, *Hitből* cselekedni.

(s) Ter. 2. v. 15. Ha Iſten, (s) *kert mivelésre hijja, hitbůl* cseleke-
(t) Ter 3. v. 14. keſzi. Ha, (t) *ortzájának veritekével munkálkodni*
(u) Eph. 4. v. 28. *hadgya.* Ha (u) *kezi munkájával való elésre* on-
ſzollya; mind ezekben, az *Hit*-hez támaſzkodik.
(x) Solt. 127. v. 1. Tudván azt: Hogy (x) *Iſten nelkůl, hiában epit-*
(y) Agg. 1. v. 6. *tetik az Ház s-* à ſok (y) *ſzántás, s vetes-bůl,* csak
kevés l ſzen. mint à reggel éneklő kakas; igy hi-
ja it az Embert az *Hit*, hivatalos munkájára: *Kely*
fel munkadra, mellyre téged Iſten, s-à menten fén-
(k) Sid. 11 v. 9. 10. *lő Nap, hivnak.* Illyenkor, a' *jó hitű* Ember, (k)
fejſzéjét veſzi Noe-val, s- ſok Emberek láttára,
(l) 1. Sam. 18. v. 14. *Bárka csinálni még yen.* (l) *Minden utaiban, eſzeſ-*
ſen viſeli magát Dáviddal, s-ugy léſzen vele az
Ur. Ha à terméſzet, irtoztatná attul hogy min-
den munkája, csak haſzontalan léſzen. Itt az *Hit*
(m) Péld. 16. v. 3. meg-cselekedteti tiſztit ů véle, s-(m) *dolgának*
ki-menetelét Iſtenre hadgya. Tudván azt, hogy,
(n) Matth. 6 v. 32. (n) *jol tudgya Iſten à ſzűkséget,* s- alkalmatos idő-
(o) Phil 4. v. 11. 12. ben, meg-tellyeſiti a' kéreſt. Mind (o) *bűvölköd-*
ni s- mind ſzűkölködni, meg-tanittya ůtet az *Hit*;
s-igy viſzi végben hivatallyát.

X. *Hit* kel az *Igéhez*, s- a' *Sacramentumhoz.*

A' *tizedik út* is *Hittel* végezi el, az *Ige-hal-*
gatáſt, s- Sacramentummal való eléſt. Eſzében
jutattya az *Hivő* Embernek; hogy az Iſten igé-
je (p)

je, (p) *bor es olaj melyben ű penz nélkűl-is vehet* (q) *Zápor esső*, melly à szivnek száraz földét, *termékennyé* teszi (r) *Tej*, melly à szegény lelket *neveli*. Az Úr-Vacsorájának *Sacramẽtumával* való jól élés penig (s) *bűnöket bocsát*. Mellyben, ha *Hited* nem lészen csak ollyan vagy mint affele Ember; mint ki gazdag lakadalom-ban vagyon, de, nincsẽ néki keze, s-egéséges gyomra, hogy ott egyék, igyék, s-jol lakjek.

(p) Esa. 55. v. 1.
(q) v. 10. és 11.
(r) 1. Pét. 2. v. 2.
(s) Matth. 26. 26. 28.

XI. *Hit* kell az *fenyegetesek* meg-fogásához.

Mint az *igéreteket Hittel* veszi az *Hitt*; igy à *fenyegetéseket*-is ugyan azon *Hittel* nézi; s- ugy jár, ez *utolsó úton* az *Hivő*-Ember. *El hiszi* azt hogy ha ű (t) *el-hajol igasságától meg-kel néki* végképpen *halni*. Eszébẽ jut néki ez; hogy (u) *felelemmel tiszteletted kel Istennek kedveskedni; mert az Isten meg-emésztő tűz*. Mikor azért láttya; hogy az ű Mennyei *Attya*, meg-pirongattya gonosz szolgait; (az hitetleneket) fel ű-is, noha *Fiu*. Ha nézi hogy (x) *Ananiás, le dűlt lábárul, s-meg-holt*, ű benne-is *Fiu-i felelem támad*. A' mikor penig, meg-szabadittya Isten űtet à veszedelembűl ô melly, nagy Isten dicsiretire fakad ki! Ugyan à (y) *tenger parton ál*, mellybűl ű megszabadult, s-ugy *magasztallya* Szent Istenét. (z)

(t) Ezech. 18. v. 24.
(u) Sid. 12. v. 28. 29
(x) Csel. 5. v. 5.
(y) Ki jöv. 15. v. 1. 2.
(z) Sóf. 126. v. 1. 2.

Bé telik szája nevetséggel, mikor *á Sion-foglyai meg-szabadulásokrúl*, emlekezik. Igy jára ám a-má második *Enoch* (Keresztyén ember) *Hiti általál*, Istennel!

Miképpen lehet *kedves Isten előtt* Ember, *Hiti* által.

Lássuk már az *utolsó* dolgot; hogy ha lehett-é Ember *igaz Hit-i által kedves*, *Isten előtt*? de hogy nem! még penig így:

I. Ez az *első kegyelme* it Istennek; hogy kinec ű Felség-e *Hitet* ád annac *meg-jelenti*, hogy néki *igaz Hitett* adot, s-már az nála, meg-vagyon. Ez jelekből:

(a) Titk. 3. v. 17.

(1) Az hol az *igaz Hit* vagyó; (*a*) *el-rejtetet mannát*, *s-fejér-követ* keres bár ot, az erre *iratot uj nével* edgyűt! Vajki titkos *édesség-e* ez, á leleknek, mint á *Manna* vala az *Izrael* fiainac! Csak te tudod ezt, s-nem más; mert, csak á *magad szivét* táplállya titkos-képpen. A' *fejér kű* penig, á te drága *meg-igazitatásod*, melyre, ha Isten *uj nevet ir*; á te *Fiuvá való fogadásodat* Kirajszollya; valóban áldot lélek leszen. De, ha ez, meg csalna-is; vegyed è másik jelt!

(b) Csel. 15. v. 9. (c) Mark. 1. v. 15.

(2.) Ha *igaz hited* vagyon; *meg tisztittya szivedet* az; mert: (*b*) *Hit által tisztittatnak meg á szivek*. Egyben vagyon kötve è kettő: (*c*) *Terjetek-meg*

tek-meg-hidgyetek az Evangeliumnak! Hol azért *hittel* való kérkedés vagyon, de *igaz meg-terés* nincsen; nem kel ott, *hitet* keresni. Mint a' lélek à testben, hogy munkálkodó; igy vagyon, à szivünkben, *Hit* által vött Christus; kinec ot léte, nem lehet hogy ezt ne tegye: (d) *Élen bé-nem a Christus.* Ha penig *csemete* lévén, ű belé mint *gyökerben Hit által oltatotnak*, mondod magadat; azonbã, csak meg-fonnyadtz, s-száradtz; ne véllyed bár hogy *Hited által*, Christusodban *oltattál*! Igy szól vala régen *Philep*, à *Komornyiknak*: (e) *Ha tellyes szív-ből hisz, meg-lehet.* Az az: Ha *Hited* által, *mélyẽ gyökeret* versz, à Christusban. Ha azért a' *bort*, a' *meg melegités*-ből itiled *jónak.* Ha a' fát, nyári levele nélkül; alitod rosznak. Ha az aranyat, vagy ezüstöt, az proba kűre való vonásból, tapaztalod hibásnak, vagy hibátlannac; vond *Hitedet*-is próba alá; *igaz*-é, nem-é?

(d) Galat. 2. v. 20.

(e) Cfel. 8. v. 37.

(3.) Meg-ajándékozot Isten, *igaz-hittel*; ha *könyörgésedben való Sz. Lélek vagyon nálad*; a ki, ezt mondattya veled: hogy (f) *Isten Fia vagy* Effele könyörgés, nem à *tudomány*-é, s-*szaj*-é csak; hanem, a' *szivben munkálkodó Szent*

(f) Gal. 4. v. 6.

Lélek-é. Mellyet, bár nagy-*Predikátor*, s-más éles itiletű Ember, formalyon-is ki; de Isten nem tartya azt, könyörgésnec. Mivel, két-féle *à könyörges:*

(a) Rom. 8. 26. 27. Egyik a' (*g*) *Sz. Lélek*-é; másik, à mi testünkbé, Istentül adatott, sokat nyöghö *lélek* é. Az első indit, s-mozgat minket, az ő akarattya szerént való könyörgésre. Mely *Sz. Lélek* ereje, hogy ha nincsen à mi *könyörgésünk* szavában, nem *acceptállya* Isten akkor, micsoda légyen annak értelme; és igy, nem halgattya meg. Jól meg kűlömbőztessed azért à Hitetlenec kiáltásától à te könyörgésedet! mert azok reménkedések felől,

(b) Hos. 7. v. 14. ez adatot ki: (*h*) *Jajgattak á buzá-ert, bor-ért; de nem kiáltottanak szívek szerént hozzám, az ű ágyas házokban.* Veszed-é eszedben, hogy csak *jajgatás* az ű *nem-imádságok*? Csak ollyan, mint à lopó-é; ki, oh, mit nẽ *jajgat* a' Biróelőt, az akasztó-fától való meg-menekedéséért! De te it, ugy meny Istenhez, mint édes *Attyád-hoz* bizván az ő kegyelmes *grátiájá*-ban. Mert, nem nézi Isten à könyörgésnec számát, vagy magános erejét; hanem, azt tekinti meg; hogy ha az, az ű *Sz. Lelkének* munkájától jött-é?

(4) Ha

(4.) Ha *igaz Hited* vagyon azonban; nyilván, *igaz békeséged* is vagyon; è drága mondás szerént: (*i*) *Hitnek által a meg igazulván, békességünk vagyon Istennel.* Ha valaki, sok ezer forint adósságáért, tömlőtzre vettetik à Birótúl; azonban, à summának le tételére, valaki kötelezi magát; ugy teczik, hogy akkor az adós leteszi bánatyát, s-jó reménség-ben vagyon; mivel, a' réa meg-*haragudt* Birónak-is, csendesseb immár indulattya hozzá. A' Christusban *meg békellet* Bűnősnec, szintén igy vagyon ám, Isten előt dólga! De meg tudgyad; hogy az *igaz békeség*, *kemény Hartz* után szokót meg lenni. Által kell azért ennek tudásán menned: Hogy (*k*) *Isten, s-te közötted, felette nagy ellenkezés vólt*; de az után, (*l*) *lekeség következett.* Másképpen: ha ezt meg nem tanulod, hanem, mindenkor csak *békeség*ben vóltál; és hogy à véteknek szörnyűsége után, Isten te veled *meg-békélett*, azt eszedben nem veszed; nem egyebb a' te *lekeséged*, hanem, veszedelmed nem tudása; melly te benned, nem szerezhet *igaz lekeséget*. De, kit Isten ezzel meg-áldott, vagyon annak *idvezitő hiti*, mint (*m*) *Annának*-is; ki meg-tudvan,

(*i*) Rom. 5. v. 1.

(*k*) Esa. 59. v. 2.

(*l*) Rom. 5. v. 8.

(*m*) 1 Sam. 1. v. 18.

tudván, hogy Isten néki *meg-halgatta könyörgését; csak haza ment, ételhez kezdett, s-nem volt az után szomorú ábrázattal.* Effélé, *hitből* származott *békeség*, mondat ám illyen vigasztaló szókat: (n) *Ne féllyetek, legyetek vesztegségben, s-nézzétek-meg az Urnak szabadítását; mert, á melly Egyptombélieket ma láttatok, soha többé azokat nem láttyátok.* Ha *Absolon* előtt szalad-is *Dávid*; s-még *Achitophelnek*, gonosz tanácsa fen-forog-is; ugyan csak ezt mondgya akkor-is, efféle, Istennel frigyet-vetett *igaz-hitű*: (o) *Békeséggel le-fekszem, s-el-aluszom.*

(n) Ki-jöv. 14. v. 13.

(o) Sóltt. 3. v. 6.

(5) Nagy jele az *igaz-hit*nek ez-is: hogy ha, á magános *igiretéket*, mindennap *magára szabja.* Mert ugyan-is: miképpen *hiheti* az el, á *nagy dolgot*, ki á *kisséb*nek, *hitelt* nem akar adni?

(p) Phil. 4. v. 6. 7. Halhatza ezt: (p) *Semmirűl ne legyetek szorgalmatosok; hanem, jelentsétek-meg imádságotokat Istennek*; s-ugy lészen osztán, *az Isten békessége, á ti szivetek erősitője.* Ez ám ennec értelme: *Ha a rész szerént, s-é világi életre tartozó dolgokban, meg nem akartok Istenben nyugodni; jele, hogy nintsen ti bennetek, az Istennek, amá' ki mondhatatlan békessége.* Ez effélé magános dolgokat-is,

NB.

Hittel

Hittel kell ám meg fogni; s ugy à *mennyeiekre* menni! Mivel, Urunk ſzavai ezek: (q) *Ha földi dolgokat mondottam, s nem hiſzitek; mi módon hiſzitek, ha mennyeieket mondándok?* Az az: Ha è földi dolgokrul ſzólló Chriſtuſnac, nem *hihettek*; hogy hogy *hihettek* hát, à nagyobb *igireteknek*, mellyec, az én ſzenyvedéſim, s-fel-támadáſom felől vadnac? Igy *argumentála* ám ama' *Nagy-Hitű Abrahám*-is; kinec, mikor ezt mondaná ſzolgája: (r) *Mi léſzen vallyon, ha á leány, el nem akar én velem jűni?* Arra, csak illyen formájú feleletet tűn: *Avagy véled-é, hogy az az Iſten, á kinékem, áldott magot igirt, nem ſegélmeg, effele* magános *dologban is?* ne kételkedgyél abban jó ſzolgám!

(q) Ján. 3. v. 12.

NB.

(r) Ter. 24. v. 7.

NB.

(ſ) Matth. 15. v. 27.

(t) v. 23.

(u) v. 24.

(6) *Végig meg-is marad az igaz hit.* Mivel, erőſſen ragaſzkodic Chriſtushoz. Mint ama' *Cananea*: (ſ) *Ha Eb vagyok-is, de adgy még-is egy keves morſalékot!* Nagy *végig meg-állás* ám ez, az *igaz hitben!* Holott, tudta azt már: (t) Hogy *Jeſus, az ű könyörgésére, ſemmit ſem felelt.* Ezt-is: Hogy (u) *Chriſtus, á Sidó nemzetből el-tévedett juhokért jött.* De, la' még-is, mint *ragaſzkodék* à Chriſtushoz! Azonban: nem ijed ám

itt meg az *Hit*, az Isten kegyelmének rula le-rázásától; Tudván azt; hogy Isten, semmi *kegyelmét* nem adgya ugy, hogy azt, valami *próba*, ne kövesse. Ha ádi *békeséges-türést*; melle teszi à *keresztet*. Ha à *Christust szeretéssel* meg-ajándékozz; el-veszi jószágodat, s-becsületedet; hogy meg-próbállya; hogy ha à te *szereteted*, kész-é à meg hidegüléstre? Es igy, ha *Hitet* ád-is néked; de, vajki sokat (*x*) *kűzködik veled!* Ugy hogy, sokszor (*y*) *tetteſſe*, *hogy tűled* el-menyen. *Meg-halgattya* azonban *könyörgésedet*, mint a' (*z*) *Danielet*; de annac *bé tellyesedését halasztya*. Bezzeg ha illyenkor, *végig meg-marad Hited*, jó egéſségben vagyon lelked. Hozzá-adom ezt-is: Ha az Isten *kegyelme várása*, el nem fáraszttya az *Hitet*; jól vagyon ackor-is dolgod. Mert: *Várakozik* ű, az *Isten kegyelmeért*, mint (*a*) *Abrahám*, à szűletendő *Isák* után; s-nem hagyittya-el *fegyverét*, mint à félelmes Vitéz, ki el-fáradván, csak halni bocsáttya magát. El-hivén azt; ha Isten *meg-igirte*, hogy véle akar beszélleni; de addig egy kevesé, Mennyei Házában fordul Isten; ki-várja azért jó-akaró Istenét onnan az *igaz Hit*; s-mind addig, az ajtó előtt áll, mig Sz. Istene,

(*x*) Törv. 32. v. 24.
(*y*) Luk 24. v. 28.
(*z*) Dan. 9. v. 23.
(*a*) Terem. 18. v. 10.

Istene, à jó válasz-adásra ki nem jű. *Jó Hit* ám effele!

(7) Azonban: *Négy* hű-szolgác kővetic az *igaz hitet.*

1. Az eggyic, annac *szeretése*, à kiben hiszsz. Mert, azt (*b*) *szeretni*, à kit *nem látunk*, nagy *igaz hitnek* jele. Ugyan-is, ha az *Hit, igaz*; ugy nezi Istent, mint édes Attyát, s-Baráttyát. Christust penig, mint lelkének vőlegényét. Ki, hogy véle, lelki házasságot szerzett; ű is *szereti* olztán űtet; és igy; az egygyic tűz, a' máſikat meggyujtya. Ez à *szeretet* penig, ollyan *lelki vágyódás*; melly által, mindenkor *kiván* à lélek, *Christussával* lenni. *Szereti* ű-is azt, à mit az ő Christusa *szeret*; *gyűlöli* ellenben azt, à mit Christusa *gyűlöl*. (*c*) *Rachelhez* való *szeretetiért*, *hét esztendeig szolgála Jákób*; te-is, ha *szereted* Istenedet, nagy dolgokat el-kővetz érette. Ha *szereted* Istenedet; *szereted* azokat à *Szenteket*-is, kiket Isten *szeret*. Vajki nagy *szeretet* ez! Mivel; százszor könnyebb *szeretni* à Szent Embereket, mint sem Istent; mert (*d*) *az Embereket látod*, *Istent penigien nem szemlélhedd*. Ha azért, mind igy *szereted* Istent; azt se tagadd-el, ha valamit

(*b*) 1. Pet. 1. v. 8.

(*c*) Terem. 29. v. 30.

(*d*) 1. Ján. 4. v. 20.

kíván Isten, maga számára, javaidból tűled.

2. Ide való à *reménség*-is. Melly ugy cselekeszic, mint à *Tutor* keze alatt való Gyermec; ki, noha más gondviseléſe alatt vagyon; de mindenkor *remél*, hogy még, kezéhez veszi ű; à reá maradott örökséget. Mi-is *várjuk* ám a' Menyországot. Mivel; ez áldott *reménség* tartya fenn, a' kisirtetec özönén, a' mi fejünket, hogy el ne merüllyünc.

3. Nem rekeszteticinnen ki, *a lelki öröm*-is; melly, az *igaz hitet* szokta követni. Ugyan-is; mikor ama' (*e*) *Kalmár*, *meg-találta* volna *a gyöngyöt*; *tapsolva méne haza*. Bezzeg ugy vagyon! Mert ki ne *örülne* ackor, mikor a' *jó Hitű* Ember, az ezernyi ezer, vétkec keserűségibűl, *bűn-bocsátás*-felől-való *vigasztalásra*, s-*lelki* nagy *örömére* érkezic? Kit Isten, è meg-becsülhetetlen *örömmel* meg-áldott; a' (*f*) *meg-veszszözetés között-is*, *vigaa az*. Nem illyen ám, az *Hypocritak öröme!* Kik, (*g*) *meg kóstollyák ugyan az Isten igéjét*. Nem ugy, mint ha a' lelki kegyelmekben részt vennénec; azonban azokban, mélyen nem ihatnának. Hanem: Valami *örömet* veſznec ük-is az *Isten beszédébűl*. Azaz: Sok szájok-

(*e*) Matth. 13. v. 44.

(*f*) Csel. 5. v 41.

(*g*) Sid. 6. v. 5.

NB.

szájok-ize-szerént eső dolgoc vadnac az irásban, a' Menyországrúl, Istennec, emberekhez-való szerelmérűl s-több egyébb szép *igiretekrűl*; mellyeket ők halván, nagy *örömnek* tartánac; de, nem igaz *öröm* ez.

4. A' melly dolog, az *Hitet*, *utól* követi; az nem egyébb; hanem, az *igaz alázatosság*. Mivel; bé-hiván az *Hit*, Chriſtusát, lelkénec házában; nem *kevelységgel* kell annac, lelki hajlékját, meg-szemetezni; hanem, illy földre borulva kell, hozzá menendő Isten előtt, szóllani: (*h*) *Szégyenlem cselekedetimet, á porban, és hamuban.* Ismét: (*i*) *Jaj nekem* Istenem! (ha hozzám akarsz jűni) *mert, tisztátalan ajakú vagyok.* Valaki azért, az *igaz Hitnek*, ez *hét* drága *gyűmölcsivel*; s-ki-nyilatkoztatott lelki *jeleivel*, vagyon meg-fűzve; áldott, s-Istennél kedves leleknec tarts azt!

(*h*) Job. 42. v. 6.

(*i*) Esa. 6. v. 5.

II. Ezt-is bátor ugy tarts: Kit a' (*k*) *Sátán*, ugy ki-kért, *az igaz hitnek meg-roſtálására, mint á gabonát*; de, *nem engedi Chriſtus, hogy az á Hit, el-fogyogyon*; mivel, *kőnyörgött* azért. Lássuc azért, ez *ezer Mesternek*, az *Hit* kőrnyűl való, illyen *roſtálásit!*

(*k*) Luk. 22. 31. 32.

Sátán. Micsodás *kegyelmet* ád Isten, mikor a' *Sátán, Hitünket rostallya.*

(1) *Sátán:* Hogy merednek magadhoz azt elhitetni; Te, minden fertelmes bűnöknec, megveszett Hajlékja; hogy néked *Hited* vagyon? Nem veszed-é eszedben; Istennec, az affele vétkes Ember ellen, mint te vagy; szörnyű haragját, s-kemény boszszú-állását?

Igaz Hitt.

Igaz Hitt: Az én *bizodalmomnak fundamentoma*, nem a' magam *érdeme*, s-*méltósága*; hanem, Istennec, a' Jesus Christusban tött, szabados *igireti*, mind azokhoz a szörnyű bűnösökhöz; kik magokat, undokabbaknac isméric lenni, az utzán való bűdös sárnál. Ez-is öregbiti, Istenem Szent dicsőségét; hogy illy alávaló, s-meltatlan Embernec tötte az *igireteket*, minémű én vagyoc. Vallyon s-mikor az Halálra sententiáztatott Ember, láttya a' Királynac pecsétes levelét, meg-szabadulása felől; nem *bizik é?* Ugy vagyon ám az én dolgom!

Sátán.

(2) *Sátán:* Hit miért vagy olly felelmes; hogy *el-választ*ásod felől, alig legy *bizonyos?* Bizony, nem effele *reszketés*nek tétettek-ki az *igiretek!*

Igaz Hitt.

Igaz Hitt: Bezzeg ez, Isten szent beszéde ellen vagyon! ki, nékem-is igy szóllott: (*l*) *Valaki*

(*l*) Ján. 3. v. 15.

laki hiszen Christusban, örök-élete leszen. Ismét: (m) Ragaszkodgyál Hit által, az örök-élethez. Nem kell ennekem néznem, Istenem, örőckéváló el-választásának könyvét; hanem az ő kiadott, s-szép igiretekkel meg-rakott, szent igijét. (m) 1 Tim. 6. v. 12.

(3) Sátán: De, még-is ezt mondom: Sátán.
Nincsen Hited; mivel örőcké ketelkedel.

Igaz Hitt: Nem következic a' ketelkedésből; Igaz Hitt.
hogy semmi Hitem ne légyen; hanem ez: Vagyon Hitem, de gyenge. Melly, ha magas grádicsra nem lépett-is; de: igaz. Vallyon s-a' mellý küldús, reszketeges kézzel veszi-el, a' Királytúl nyújtott Alamisnát; kellé azért, az afféle Nagy-Méltóságnac jó-akarattyában ketelkedni? Semmiképpen nem. Nem az Hitnek erejében kell bizni; hanem, Istenben; a' kit az Hit, megfog. Mert: valamiképpen, hogy a' gyógyúlásnac ereje, nem a' Sidók szemében vala; hanem, a' (n) fel-emeltetett érez-kigyóban. A' táplálásra való erő-is, nem a' kuldúsnac, Elemosynát el-fogott kezében; hanem, magában, az Alamisnában. Igy szintén; nem az én Hitemben vagyon itt az erő; hanem, áldott Jesus Christusomban, s-az ű meg-másolhatatlan igiretiben. Es, ha sandal (n) Számi. 21. v. 9.

szemek-

szemekkel nézek-is, a' *fel-emelt érez-kig yóra*; de, ugyan *gyógyúlást* veszec azért! Mivel: Ha valamelly jó Barátom, *igiretet* teszen nékem arrúl; hogy valamikor akarom, szabadossan, s-minden *félelem-nélkűl*, mehetec Házához; s-le-űlhetec kész Asztalához; vallyon s-itt nékem kellene-é tartanom, az ollyan *meg-hitt* jó-akarómhoz való meneteltűl? Semmit sem. Sőt inkáb, annac jó-akarattyához kellene támaszkodnom; ha szintén arra, méltatlan vólnék-is! Elégec nékem az *igiretek*; mellyeket, ha *gyengén* fogok-is el, de ugyan *el-fogok*.

Sátán. (4) *Sátán:* Vajki sokszor *nem érzed* te a' te *Hitedet!* olly csalóka *indulat* is vagyon te benned, à mellyet te *Hitnec* tartasz; hogy néha, látzic ugyan, hogy vagyon *Hited*; de, *hamar meg-változik az*; s-az után, csak *rettegésben*, s-*kétélkedésben* esel.

Az Hitt. *Igaz Hitt:* Nem az *Hitnek álhatatosságában* ál az én *idvességem*; hanem, Istenemnec, megmásolhatatlan *igiretiben*. Osztán: Nem mindenkor *fogy* ackor el az *Hit*; mikor annac *érzése el-fogy*. Sőt ezt-is mondom: Hogy az *Hitnek*, nehai ollyan *el-fogyásának* érzése jele ám annac,

annac, hogy vagyon még *Hitem!* Mint à ki, nehéz betegségben vagyon, s-csak alig léheg piheg; de ugyan, gyenge *lélegzet-vétele* megmutattya, hogy nem hólt még meg, azaz Ember. Afféle állapatomban, ugy cselekeſzem én; mint à kis Gyermec; ki, lábra akarván indúlni, rendre fogdogallya à ſzékeket, s-ugy kiſirti-meg járását. Mi nem mindgyárt gyógyúl-meg à Beteg! kinek-is; désával omlik-el egéſsége, s-cseppen-ként megyen viſzſzá. Nem menten leſz az óltovány nagy fává. A' buza-vetés-is; vajki ſok égi-háborúkat ſzenved, minek-előtte meg-éric! Igy kell gondolkodni az *Hitrűl*-is. Melly, mikor, illy nagy *lankadtságban* eſic; magunc ejtyűc abban; mivel: vagy tunyán járunc el tiſztűnkben; vagy, ſokáig élűnc, valamelly bűnben; melly miatt, gyanuságban hozza a' *gyenge lelki-iſmeret*, elébbeni életünket. Iſten is azt cselekeſzi: *ne hidgyük-el magunkat*; hogy kárhozatos állapatunkbúl fel-vévén; nem emelmenten, mennyei bóldogságra bennűnket.

(5) *Sátán:* Terméſzete ez az *igaz Hitnek*; hogy ki azt, Iſtentűl el-fogja; az, *magát*, *jól meg-próbállya*. Te penig, nem cselekedtél ugy, *sátán.*

mikor Istentől az *Hitet* vötted. Mit dicsekedel hát azzal?

Igaz Hitt. *Igaz Hitt:* Ha mit találtam itt véteni; fogyatkozásomat meg-ismérvén; kész leszec ez után-is azt, *meg-jobbitani.* De, nem jó ám; egy rothatt gerendáért, az egész épületet el-rontani. Lám à Christus *Tanitványi; világi tisztességért követik* vala ideig Urunkat; de azután, meg-ismérvén *tévelygéseket*; szorosabban *ragaszkodának*, édes Idvezitő,ökhöz. Nagy *Istени bölcseség* ez; hogy *elsőben*, nem rakja Embernec szeme eleiben; derék *fogyatkozási*; mert *erőtelenségek* miatt, el csüggednénec, bűnöc *terhe* alatt. Mint à Gyermekre, hogy csak annyi *terhet* raknac szüléi, à menyit el birhat. Igy szokott Isten mi velünk-is bánni.

Sátán. (6) *Sátán:* A' melly Embernec Isten, *Hitet* ád; az ollyant, az *Hitnek el nyerésére: lelke-ismereti meg-rettenésének utánna, viszi az Hitre.* Te penig, nem érzettel, affele *meg-rettenést.* Hogy mered hát még-is, *Hitedet* hánni?

Igaz Hitt. *Igaz Hitt:* Talám nékem, nem használt vólna, affele *meg-ijedés*; s azért nem cselekedte Istenem. Nem ád à *Doctor*, az ű orvosságában,

annyit

annyit à Gyermeknec, menyit az öregnec. Isten-si, mi hozzánc szabja magát. Avagy: Ki bánná vallyon azt; ha az ű sebes lába, *fajdalom-nélkűl* meg-gyógyúlna? Ezt-is: Ha Isten valakit, *rettegések*-nélkűl idvezit; ki irigyelheti?

(7) *Sátán:* Soha *nem erzetted*-meg te, az *Hitnek*, benned való *erejet*; és, ha az előtt, valami *gyengén érzetted* is magadban; de most, ugyan *semmiré sem érzed.* *Sátán.*

Igaz Hitt: Meg-vallom; hogy ez az egy-gyic *kisirtet*, mellyben Isten, azokat engedi esni; kik, *maga-hitségek*, s-*háládatlanságok* miatt, nem táplállyác ottan ottan, Istentűl, à nékiec adott *kegyelmet.* Mind-az-által, nem kell ezért, *kétségben esni*; hanem, à *fogyatkozást*; nagy magunc *meg-alázásával*, s-*könyörgésünkel*, kell meg-jobbitani. Mint mikor, testűnc valami részénec nincsen egéssége; ackor, nem teszszük-le, életünk felől-való reménségünket mindgyárt; hanem inkább, *Doctort* keresünc. Mert, ha szabad azoknac (o) *Istenhez meg-térni, kik* ű*tet, Bálványozásokkal meg-bántották*; azoknac sem tilalmas: kik, csak *erőtelenségben* estenec. *Igaz Hitt.* (o) Jer. 3. v. 1.

(8) *Sátán:* Ugy vagyon; de: *Tellyesség-* *Sátán.*

gel meg-szűnt benned, az á jó indulat; melly az előtt nálad vólt.

Igaz Hitt. *Igaz Hitt:* Nincsen az, természeti ellen az *Hitnek*; hogy *valami részében*, s-*ideig*, meg ne *szűnnyék*, néha náloc, az Isten *kegyelme*. Mert, noha *meg-igirtetett*; (*p*) hogy á *pokolnak kapui nem vehetnek hatalmat* ugy ő *rajtok*, hogy á *kegyelemnek gyökere*, meg ne maradgyon náloc; de affelől, *nincsen igiret*; hogy mindenkor megtartatsséc, *cselekedet-szerént-való munkája*, *az Hitnek*. Vagyon az *Hivek Hitinek*, *tele*; mint az *Hó alatt* lappangó, s-el-temettetett *szőlő-tűnek télben*. Mint á Tenger-vize néhol, hogy el-megyen, s-meg-viszsza tér; igy vagyon, az *Idvezitő Hitnek-is*, *érzése*. Mert, ha mindenkor, egy-arányú vólna; magunkénac itilnőc azt á *kegyelmet*; melly, Istennec munkája. De, ha meg-vonnya-is néha Isten, á nálunc való, valamelly *kegyelmet*; ugyan máſtád, annac helyében. Meg-tartoztattya, az ű irgalmasága felől-való *lelki örömet*; hogy inkább fénlyéc nálunc, az *alázatosság* gyakorlása.

(*p*) Matt. 16. *v.* 18.

Sátán. (*9*) *Sátán:* Szály csak magadban! s-magadat, ugyan jól meg-*examináld*-is; de, ugyan nem érezheted-meg *hitedet*.

Igaz

Igáz Hitt: Meg-lehet az én bennem; hogy az Isten *kegyelme*, *ne mutassa-ki magát*; s-az ő munkálkodáſit, *meg-érzés-képpen*, ne vigye végben. Mint à kicsiny Gyermec, hogy *el* Annya méhében; de ő azt, nem veszi eszében, hogy ő ott *ell*. Vagy, csak ollyan, mint az hirtelen fűben űtött Ember; kiben, az értelem, okoság, s-érzékenység, meg-szűnnec. Maga: Mint a' szörnyű kemény szelektűl háborgattatott *fa*, noha *tel* vagyon, de *ell*. Vagy: az hamuval bé-boríttatott *tűz*, ugyan *eleven szén*; noha annac, se világa, se melege. Igy vagyon az *Hítnek*-is dolga. Ide való azonban ez-is: Még à Szentekben-is néha, ugy (*q*) *lappang* à vétec, hogy ők azt, *eszekben ne vegyék*. Igy, à Szent Lélec *kegyelme*-is, nem mindenkor *tapasztalható* beñec. (*q*) Sol. 19. ℣. 12.

(10) *Sátán:* Nagyoc à te *vétkeid*, s-rútac; mellyeket Isten, se *meg nem bocsáthat*, *s-nem-is akarja* azokat meg-engedni. *Sátán.*

Igaz Hitt: Efféle *kísírtet*, azért vagyon rajtam; mert talám régen, én-is igy gondolkodtam: hogy *à bűn-bocsátást el nyerni, csak igen könnyű dolog*. De, hiszem, hogy affelől-való *igiretet*; sem helyhez, sem időhöz, nem kötött Isten. *Igaz Hitt.*

Meg-alázom azért, az el-múlt vétkeim, *bocsánattya*-felől-való kérésért magamat; s-meggondolom Chriſtuſom vérének, *végetlen erdemét*; az Iſtennec, à *bűn-bocsánat*-felől, ſok ſzép *igiretit*; s-mind azokat à *bűnösöket*; kiknec Iſten, *vétkeket meg-engedven*, ingyen kegyelmében vött, igen előttem tartom.

Sátán. (11.) *Sátán*: Hogy mered, mind ezeket állatni? hiſzem meg-tapaſztalható-képpen veheted eſzedben; *az Iſtennek, te ellened való haragját. Hiſzed*-é hát még-is, *hogy Iſten ſzeret?*

Igaz Hitt. *Igaz Hitt*: *Az igaz Hit*, nem az *érzéſen*, vagy *látáſon fundáltatik*; hanem, az *Iſten igéjen*. Sőt, mikor à *látás* meg-ſzűnik-is; ackor viſzi, tiſztit, leg-inkább végben, az *igaz hitt*. (r) *Meg mutatván azt, à melly nem látzik*. Mikor Iſten, ugy mutattya magát neki, mint egy *Ellenség*; ű akkor, ugy megyen Iſtenhez, mint *édes Attyához*. A' *rettegés*ben, *békeség*et; s-à *csapás*ban, drága *vigaſztaláſt* ſzedeget, minden máſat *dictáló érzékenség*-kivűl. Mivel, igy gondolkodic: Ur Iſten! bizony nem jároc moſt, az *érzékenség* után; mert az, meg-csalattathatic, à *lelki dolgokban*; de, à te beſzededben le-tött *igiretek*, ſoha meg nem

(r) Sid. 11. ℣. 1.

csal-

csallyác, à te *benned bizókat!* Ugy tetzic, többet *hiszünk* a' *Doctornak*, mikor Beteg-ágyban vagyunc, hogy sem magunknac; támaszkodgyál inkább te-is, az Isten *beszédéhez*, mint sem az *érzékenséghez*. Mert, meg-lehet; hogy Isten, *Atyai* indulatot mutassón hozzád, ha szintén az, *nem látzik* is. Mivel: ha a Nap, nem tetzik-is meg éjfélkor; de, nem következic onnan; hogy semmi Nap nincsen. E' földi haragos *Atya*-is; ha bizonyos ideig, vétkeért nem bocsáttya, Fiát eleiben; avagy, gondolkodhatiké, illyenképpen Gyermeke: hogy soha ûtet, édes *Atya* nem szerette, s-ez után sem kedvelli? Nem kell ezt mondani. A' Mennyei *Atya*, *fiai* felől penig, ezt vegyed eszedben; hogy úk, sokszor azt tudgyác; hogy az *Isten haragja*, merő (*s*) *Oroszlán szaggatás* rajtoc; de még is; kirekeszti-é ezeket Isten szent *kegyelmébűl?* Nem lehet az, senkitűl is.

(*s*) Esa. 38. v. 13. Solt. 22. v. 1. 2. Jer. 20. v. 14. 15. Sátán.

(12) *Sátán:* Jut-é eszedben; menyi ideje annac, hogy az *igaz Hitnek*, *eszközeivel élsz?* de még is, *semmi lelki vigasztalást nem vehetz.* Mit teszsz hát az *Hittel?*

Igaz Hitt: Mert, talám valami vétec, va- *Igaz Hitt.*

gyon

gyon még kebelemben; mellyet, ô ki nehéz nékem-is el-bocsátanom! Avagy, azért cselekedte, jó Istenem ezt velem; hogy hozzá-való indulatomat, fel-gerjeszsze; s-az ű gazdag *kegyelmének*, felette nagyra-való becsűllését, velem tételesse. Mert eléggé (t) *verte szivem ajtaját*, minek-előtte, *be-bocsátottam* vólna űtet *hozzám*; nem kell hát csudálni, ha engemet-is várakoztat, miglen derekas *kegyelmét* velem, megkostoltattya.

(t) Titk. 3. ℣. 20.

Sátán. (13) *Sátán:* Haszontalan, minden magad igazitása! mert, meg-lehet az; hogy, *szörnyű nagy vétkekben eshetel*; s-hol tapasztalod ollyankor meg, az *Hitet* nálad?

Igaz Hitt. *Igaz Hitt:* Tudom, hogy ezà *kisirtet*-is arra való; hogy meg-tudgyam, melly gyarló vagyoc, ha *magamnak* hagyatom. Mind-az-által; olly *igireteket* adott Isten ki; mellyec, az én, Istentűl, *tellyességgel-való el-szakadásomat*, nem hogy állatnác; sőt inkább, igy erősgetic: (u) *A' ki el-kezdette bennetek à jó dolgot; ugyan az, el-végezi, mind à Jésus Christusnak*, itiletre-való el-jövetelinec *napjáig*. Ismét: (x) *Ha el-esendik-is az igaz ember; de, meg nem rontatik; mert,*

(u) Phil. 1. ℣. 6.

(x) Solt. 37. ℣. 24

az Ur

az Ur tartya ůtet kezeivel. Ugy tanultam-meg: Hogy, mentůl nagyobb à mi *erőtelenségünk*; annál ſzorgalmatoſſabb Iſten, à reánc való vigyázásban. Sőt; olly kőz ez, az *erős hitűekkel*, mint ſzintén az *erőtlenekkel*; mert ha Iſten, (y) *el-rántya erősitő kezeit*, amaz oc alúl; *el-eſik az erős*; de, ha támogattatic az *erőtelen*; ugyan *meg-marad* ů. (y) Solt. 104. v. 28. 29. 30.

(14) *Sátán:* Ugy látom én, hogy te, *a' békeségnek idején, felette hideg, s-hamar csiſzamodó vagy*; bátor melletted légyen-is az Iſten *kegyelme*. Mellybůl, ezt gondolhatom: Hogy ſoha te *Hitedben meg nem állaſz*, ha valami erős *perſecutiód*, vagy kiſirteted léſzen. *Sátán.*

Igaz Hitt: Az Iſten *kegyelme*, s-az én *igaz Hitemben* való *végig meg-maradás*; ſzintén ugy az Iſtentůl fůgg; mint azoknac dolgoc, kik az *igaz Hit eſzkőze*-nélkůl élnec. Ha Iſten, mindenikůnkét meg *nem áldgya*; mind két-féléc, csak *nyomorultak* leſzůnc. Magam *erejében*, nem bizhatom; hanem, csak az Hatalmas *Iſtenében*. Tudom azonban ezt: hogy (z) *mentůl inkább háborgattatnak az Iſten Hivei*; *annál erősſebben áll mi mellénk, á mi Jehova Iſtenůnk.* *Igaz Hitt.* (z) Solt. 16. v. 8.

Sátán. (15) *Sátán:* Hiában! mert, még sem tehetz eleget nékem! Avagy, à te *sok ezer szenvedéſid*; s *Iſten külsö ajándekinak-is*, *környülötted való nem letelek*; nem lehetnek-é, elég erösség vételedre-való *argumentumid*; hogy tégedet, *nem ſzeret* az Iſten?

Igaz Hitt. *Igaz Hitt:* Bezzeg, é vala, à *Sátán tüzes-nyila*; mellyet *Jóbra*, *Felesége*, s *Baráti* ſzájoc által *lö* vala! mellyet à jámbor, mind *hittel győ-ze*-meg; s-csak igy ſzólla: Hallyátok-é? (a) *az Hitnek gyökere*, *vagy von én bennem.* Ennec meg-orvoſlásáért azért; à mi *Iſtenünk erkölcsét* kell ki-tanulnunc. Ki: 1. *Alhatatos* ſzokott lenni természetiben, s *igiretiben.* 2. Csudálatos *gondviſelésében*; s-az ö *Hiveivel* való társalkodásban. 3. Ackor *ſzereti* inkább ö azokat; mikor leg-keményebben bánic vélec. 4. Mikor à mi külsö állapatunkat, *meg-változtattya*; ackor ö mi hozzánc, *meg-változhatatlan.* 5. Az ö, minket érdeklö veſzſzeje; *lelkünk orvoſsága*; s-nem arra valóc, hogy Iſtenünc ſzerelme felöl *kételkedgyünk*; hanem, hogy bünéinkért magunkat *meg-alázzuk.*

(a) Joh. 19. v. 28.

Sátán. (16) *Sátán:* Nyilván, *meg-vetett* fia, s-leánya

leánya vagy te Istennec; miképpen lehetne hát még-is *Hited?*

Igaz Hitt: Csak egy vétekből tudhatni azt meg derekasan; hogy tellyesseggel, *ki-rekeszti* Isten, Embert, *Menyországból*; ugy-mint; ha (*b*) *Szent Lélek ellen vet*; melly-is, *meg bocsáthatatlan bün.* Tudom azt-is; hogy è *kisirtés*, szintén ollyan; mint ki, *féleimes* álmot lát, s-abból fel-serkenése után, *szive dobogva* vagyon. De, avagy ezért nem kell-é, Isten *igiretihez* támaszkodni? Hogy à Betegnec, nincsen *szájaizint* az étec; avagy kell-é ezt abból ki-hozni; hogy soha már ű, meg nem gyógyúl? Holott néha; olly igen el-hatalmazic à betegség; hogy kevesse teheséc à tagoc, az ű tiszteket; s semmi ne légyen egyébb már hátra; hanem à leleknec, testétül való el-szakadása; de azonban, à természetnec *titkos ereje*, s-az *életnek szikrácskája*, megmaradván; el-űzic à betegséget, s-*erősebb egésséget* szoktac adni, mint vólt az előtt. Igy szokott lenni à dolog, è *rettegtető kisirtetben*-is! Vajki sokszor, meg-vagyon à *külső erzékenség*; mikor mi, azzal való élést, *nem érezzük!* Neha az *erős hit*; aratáskor virágzic; tavaszkor éric; s-tél-

Igaz Hitt.

(*b*) Matth. 12 v. 31. 32.

ben zöldellic. De à *gyenge*; à *buza nevelkedése*, s-*aratása ideje* után jár. Miért kell hát *rettegni* à *téltül?* Melly *kisirtet tele-idejekor*; hogy Istent, szorgalmatossabban keressüc; ugy szokott ü Felsége tülünc félre állani; mint az édes *Anya*, hogy el-szokta Gyermekétül, magát kevessé *vonni*; hogy ütet az, inkább *sohajcsa*. Illyenkor, à nagy *szelben*, még édes Barátunc kiáltását sem hallyuc. De, è szomorú ügyben; magunkat, à *Mennyei Doctorra* kell, itt is *biznunk*; mivel, meg-betegedtünc, s-*szájunk ize*, *meg veszett*; kivánnyuc azért, ennec meg-orvoslását. Ugy tetzic; itt-is, *kedvében* lün *Istennek*, az *igaz Hitü Ember!* Es, ha már tüle kértienéd: (*c*) *Vallyon à te Isteneá, à kinek szolgalsz; meg-tartott-é tégedet az Orosztánoktul?* (à *Sátánnak*, è tizenhat *tüzes-nyilaitúl?*) Nyilván igy felelhetne: örökké ély Mennyei *Király*! *Az én Istenem*, *el-bocsátá*, frigyénec *Ang yalát*; *s-be zárlá az Oroszlánoknak* (ördögöknec) *szájokat*, *s-nem árthatának nékem*.

(*c*) Dan. 6. v. 20. 21. 22.

III. Az *Igaz Hitet*, meg választani, a' *nem igaztúl*; nag' *kegyelme* Isteňek.

Nagy *kegyelmében* vagy Istennec megént; ha meg-tudod azt *külömböztetni*; Istentül, néked adott *ajándék* által: mellyic légyen az *igaz*, s-mel-

mellyic nem, a' *nem-igaz Hit*. Mivel, è kővetkezendő dolgoc, nem javallandóc:

(1) Az Ember *præsumptioja*, *s-maga-hitsége*; mellyel, *el-hiteti* magával, hogy vagyon *Hitt*. De ez, csak ollyan: mint az (*d*) *ehező Ember, ki álmában, jól lakik; azonban fel serken, s üres hassal vagyon*. Effelec; nem veszic ezeket eszekben: 1. Hogy (*e*) *nem jött Christus az igazakért*; hanem, à magoc vétkét érző *bűnősökért*. 2. Csak hiában-való dolog, ezt mondani: (*d*) *Mi Abrahám magva vagyunk*. Es: (*e*) *Nálunk az Isten Temploma* 3. Haszontalan dolog, à *külső szerencsés* állapatból-is, *igaz hit* felől vélekedni; mivel: nem tudgya Ember affelébűl-meg; hogy haű, (*f*) *szeretetre vagy gyűlölségre melto-é?* 4. Nem jó ez-is; ha azért cselekeszi Ember à vétket; s-azért halasztya, Istenhez való meg-térését; és igy, az *Hit nem-szerzést*; mivel Isten *irgalmas*; s-valami im-mel, ám-mal, *segitségre hihattya* Istent, *derekas szorulásában*. Mert, (*g*) *nem minden, ki ezt mondgya: Uram! Uram! megyen bé Menyországban; hanem az; à ki cselekeszi, à Mennyei Atyanak akaratyát*. Es ollyankor: (*h*) *bár segitségűl hija-is*

(*d*) Esa. 29. v. 8.

(*e*) Matth. 9. v. 13.

(*d*) Ján. 8. v. 33.

(*e*) Jer. 7. v. 4. 9.

(*f*) Préd. 9. v. 2. 3.

(*g*) Matth. 7. v. 21.

(*h*) Préd. 1. v. 28.

Istent, Ember; *de, nem halgattatik-meg*. Ha azonban, Isten irgalmas; miért hát, hogy annyin mennec pokolra? 5. Irtalmas ez-is: ha illyen itiletben vagyon valaki; hogy *meg-térhet, ámikor akar*. Nem ugy Ember, nem! Mert;

(*i*) 2. Tim. 2. v. 6. (*k*) Luk. 11. v. 21.

vajki nehéz, az (*i*) *ördögtöl meg szabadulni, az Isten akarattya cselekedésére!* (*k*) *Erös fegyveres* az őrdög; s-à melly *várat* egyszer el-foglalt; vajki *nehezen* megyen abbúl ki!

Az *igaz Hit*, s-Embernek, *maga-hitsége* között való különbség.

Igy tégy azért külömbséget, az *igaz Hit*, s-à *magad hitsége* között: 1. Az Isten *igéjéhez* támaszkodic az *igaz Hit*; de, Embernec *maga hitsége*; *kevelysége* álmából származic. 2. Az Isten *igéje tudásából* származic az *igaz Hit*; à *magad-hitsége* penig, ollyan: hogy mentül *tudatlanabb* vagy, az Isten törvényében; *Evangeliumában*; Istened szent természeti; s-magad nyavalyássága ismérésében; annál nagyobb erött vészen rajtad. 3. Maga *meg-alázásával* jár, az

(*l*) Luk. 18. v. 11.

igaz Hitü Ember; à *maga-hitt* penig; sajat (*l*) *igazságához* való támaszkodással. 4. Nehezen nevelkedic az *igaz Hit*; s-az Isten *igéjében* való, sok lelki *eszközök* által; a' *maga-hitség* penig, olly

(*m*) Jón. 4. v. 10.

hirtelen nő, mint a' (*m*) *Jónás tök-szála*. 5. Sok

kétel-

kételkedések habjai között hányattatic az *igaz Hit*; a' *maga-hitség* penig, nem tud affféléhez; sőt, csudálkozic rajta; hogy némelly Emberec, *nem hihetnek*. 6. Az (*n*) *igaz Hit*, *szíveket tisztit*; de, a' *maga-hitség*, szintén ollyan; mint a' *Magistratusnak suppúcáló* lopó; ki, csak azért könyörög, hogy el-bocsáttassék; de azonban, nem gondolkodic, élete meg jobbitásárúl. 7. Sok szép sereg követi az *igaz Hitet*: *Istent*, s. *Emberek szeretetét*; azonban: más drága *jó cselekedetek*. De a' *maga-hitség*, nem tündöklic effféléckel. 8. Meg-ismèri az *igaz hitt*, *erőtelen* vóltát; s. annac meg-erősitésére, *eszközökkel* él; a' *maga-hitség* penig; mentűl inkább nem gyakorollya *Isten igéjét*, annál nagyobb *erőt* vészen a' bűnös Emberen. 9. Meg-ál az *igaz hitt*, az erős *kisirtetekben*; de a' *maga-hitség*, csak a' *gyengében*-is, *kétségben* esic.

(n) Cse 15. v. 9.

(2) Mivel penig az igaz hitt; szintén ugy vagyon: a' *maga-hitség*, s. *hihetetlenség* között; mint (*o*) *Christus Urunk*, *á két latrok között*. Azért; è *két* erős kű-szikla között; akarván el-evezni, az *igaz hitt* Hajója; hol eggyikhez, hol a' másikhoz útközic. Hol *nem hiszi* azt; melly

(o) Matth. 27. v. 38.

felől

felől Isten, *igiretet* tőtt; hol penig, azt *hiszi*; melly felől, semmi *igiret* nincs. Ez *első*-is azért; (*p*) *ellensége az Hitnek*; mert (*q*) *Istent*, *hazugá* teszi; nem adván *hitelt*, Isten *fenyegetésének*, s-*igiretinek*. Noha: (*r*) *csak egy pontocska-is, nem mulik el, az Isten beszédében.* Avagy, nem ezért *veszének*-é el, a' (*s*) *Lóth Veji?* A ma' hihetetlen (*t*) *Hop Mester?* Es: nem ezért, (*u*) *nem mehete-é be Canahánban Mózes*-is? Kérlec è kűsziklában-is meg ne űtközzél!

(*p*) Sid. 10. v. 38.
(*q*) 1. Ján. 1. v. 10.
(*r*) Matth. 5. v. 18.
(*s*) Ter. 19. v. 14.
(*t*) 2. Kir. 7. v. 19.
(*u*) Száml. 20. v. 24.

(3) Igen jól reá vigyázz, erre-is. Megtudván ezt: Micsoda *bűnökkel lakhatik egy gyűtt*; s-*micsodákkal nem*, *az igaz hitt?* Mert ezeckel, *békessége* lehet: 1. Az *Eredet szerént*-való *véteknek*, bennűnc maradott *szennyével.* 2. A' *nem szánt-szándékból* esett bűnőckel. 3. Az (*x*) *erőtelenségből* történt vétkeckel.

(*x*) 1. Kir. 8. v. 46.

E' következendőckel penig; rész-szerént *meg-álhat*; de rész-szerént, *nem.* Ugy-mint: Ha valamelly *igaz hitű* Ember, lelke-ismeretit sértő, nagy bűnőkben esic; mellyekért, nem vonattatic ugyan (*y*) *vég-képpen* meg, attúl, Isten *keg yelme.* Mind-az-által; azért való, Isten haragja érzésében esic; és az ű *Hitit*, ugy megsérti;

(*y*) 1. Ján. 3. v. 9.

sérti; hogy az ű *szive tisztaságának*, sok *grádicsirúl* esséc alá. Ugy hogy; ha sockáig, abban a' vétekben él; sem gyakor *lelki őrömet*, nem érez lelkében; sem *lelki-ismeretiben*, nem lehet *békessége*; s-nem-is *biztathattya* magát addig, Isten szép *igiretivel*.

De, mind keserveſsebb ez: hogy némelly vétkeckel, nem *békélhetik*-meg az *igaz hitt*. Ugymint: 1. Ha à véteknec, *tellyes uralkodása* alatt vagy. Mert: mi-módon hihatod Istent, *segitségűl* ackor; s-hogy hogy támaszkodhatol az ű *igiretihez*; à mikor, nem te parancsolsz à véteknec; hanem, ű, tenéked? (z) *Nem akar Isten, annak az Embernek kegyelmes lenni; ki, szive gonosz gondolattyában jár; s-még is azt mondgya: hogy békessége leszen.* 2. Nem illett, à *bűnben-való végig meg maradás, igaz hitű Embert.* Mivel (a) *à ki Istentűl születtetett; nem vétkezik* (abban mindenkor meg-maradó bűnnel) Ez illyen dolgokat; ha Isten *tudtodra* adgya; avagy nem *kedves-é, Istennel-való járásod, Hit által?*

(z) Törv. 29. v. 19. 20.

(a) 1. János 3. v. 18.

Kételenec lűnk, az *Igaz idvezitő Hit*-felől-való *tractát*; ennyire terjeszteni. Mert, igy hozá; nem csak è *Meltóságos Halotti-pompa*; ha-

nem; az egész *Magyar* keresztyénségnec; sok keserves ügyében; valami *Antidotum*val; s-könnyebitő, lelki orvossággal-való, meg-vigasztalása, kivánása. Lássuc *Hasznait!*

I. *Oktató Haszon.* Első *Haszon* ebből, ez: Valaki vagy! ismérd-meg, è drága *Idvezitő Hitnek*, illyen megbecsülhetetlen *hasznait*. Ugy-mint:

I. *Hit hasznai.* (1) Mindenekben, az (*b*) *Isten igazmondásához*, támaszkodic az *Hit*.

(*b*) Sid. 6. v 18.

(2) Az Isten, (*c*) *mindenható hatalmát*-is, előtte viseli az *Hit*.

(*c*) Matth. 9. v. 28.

(3) Igen reá vigyáz, az Isten (*d*) *kiváltképpen-való szerelmére*-is.

(*d*) Ján. 3. v. 16.

(4) A' mit penig (*e*) *Isten igirt néki*-is; igen előtte forgattya azt.

(*e*) Rom. 4. v. 20.

(5) Mindenec felett; à Menyországot nézi, s (*f*) *Christusát*, lelki ki-nyilt *szemével*.

(*f*) Job. 19. v. 25.

(6) Nem fel à *jó hitt*; à leg- (*g*) *derekasabb halálban*-is.

(*g*) Job. 23. v. 15.

(7) Olly *erős férfi* módon viseli magát, (*h*) *mint ha látná azt, à ki láthatatlan*.

(*h*) Sid. 11. v. 27.

(8) Nem indul-meg az (*i*) *ellenkező dolgokon*.

(*i*) Sid. 11. v. 33. 34.

(9) (*k*) *Meg-útállya è világot*.

(*k*) v. 20.

Ki tud-

Ki tudná ennec, minden *haſznait* elől-beſzélleni? Ollyan ez; mint à veſzedelemben helyheztetett Gyermec; ki, Annyához fut a' meg-maradhatásért. Avagy; mint az igen meg-terheltetett Szekér; mellynec vonására, ſockal nagyobb erő kivántatic, mint ſem mikor üreſſen vagyon. Igen meg-kivánnya ű, ez *öt* dolgot: 1. Hogy Ember *elsőben* meg-*pirullyon*; s-*ſzivet* bűneiért, *meg-törje*. Bé-rekeſzti ez, Embernec, maga nyavalyáſsága *meg-iſmérését*. 2. Hogy, *kételkedes-nelkűl el-hidgye*, *az Iſten igiretit*. Itt ád ű becsűlletet, az Iſten *igazmondásának*. 3. A' Jeſus Chriſtus *érdemehez* kell néki támaſzkodni. E' *bizodalom*, az *Hivő* Embert; éppen az Iſten kezében ajánlya. 4. *Becsűletet* kell tenni *Iſtennek*, s-az ű *parancsolatinak*. Itt vagyon már, à *gonoſzbúl*, à *jóra*-való által-menetel! s-kivántatic; az *elmének* is *meg-erősődése*, à ſok ezer *kiſirtetek* ellen.

Avagy; ſzükséges: 1. Hogy *betegek* legyűnc; s-meg-érezzűc, hog' *el-kárhoztunk*; mert è kereſtet ám velűnc, *Doctort!* 2. Hogy è ſzörnyű *nyavalyánkban*, *Chriſtuſunkhoz mennyünk*; mint à *méhek*, à méz gyűjtésért, à fűvekre; s-a'

vas, a' *magnest* követésre. Mig valaki, *elégséges* magának; nem folyamodic máshoz. Mint a' (*l*) *tékozló fiú*; kinec, mig *etele* vala; nem *keresé*-meg addig, édes *Attya Házát*. Igy; ha à mi *nyavalyáſságunkat* meg-mutató *törvény*, nem vólna; vajki, kevésre becsülnöc à Chriſtuſt! De, à teſzi nagygyá előttünc. Mivel az, meg-mutattya: hogy Iſten, s-miden ũteremtett állati, minékünc ellenségine; fegyvert fogván ezek-is ellenünc; mint à jó Vitézec, Kapitányoc mellett. Szerencsés állapatunc, azonban, minket meg-ől; nyavalyáinc, nem gyógyúláſunkra, hanem mereg vételünkre vadnac. Az Iſten igije penig; melly máſoknac, (*m*) *életnek illattya*, *az életre*; nékünc, *halálnak illattya*. A' *Sacramentomok*-is; mellyec másképpen, *hitünket* ſzoktác vólna *meg-erősíteni*; inkább (*n*) *ſzívünkben* hozzác à *Sátánt*; s-veſzedelmünket, és az Iſten rettenetes haragját, hamartattyác. Láddé, hogy kételen à *Chriſtushoz* kell, *kegyelemért* menned! 3. Melly Chriſtushoz való *menetelben*; igen előtte forgattya ezt, az *igaz hitt*; hogy: valami *haſznos* dolog találtatic ám è világon; de, mind övé az. Sajáti, az Iſten Orſzágában

(*l*) Luk. 15. v. 16.

(*m*) 2. Cor. 2. v. 16.

(*n*) 1. Cor. 31. v. 29.

gában lakó (o) *Ang yalok*; s-à *Lelki-Tanitók*-is è földön; kik, az ů ajándékjokat, csak ů érette vettéc Istentůl. Csak ugy tartya ů; az Istentůl reá bocsáttatott *próbákat*; mint az ollyan szélveszet; melly az Hajót, hamar az partra viszi. (o) 1. Cor. 3. v. 22. 23.

Látod-é! hogy minket, Lelki-Tanitókat; efféle izeneteckel kůld ám Isten, az *utakra*; hogy az Embereket, *ige-hirdetésůnkvel*, igy kénszeritsůc: (p) *Jertek*; *mert meg-ölette à* Nagy-Gazda, *barmait*, *s-égi madarait*; *tölteti Borát*; *s-el készitette tejet*. *Jertek*, *jertek*, *à lakodalomban!* (p) Matt. 22. v. 4.

1. *Ellen-vetés*: Ha én, *igaz hitemnek* általa, à *Christushoz meg yek*; ki kell nékem, (q) *jobb-szememet vájnom*; *s-el kell jobb(kezemet vágnom*. Az az: minden *világi gyönyörűségimet*, *el kell hadnom*; mellyec, szinten olly kedvesec nékem; mint *jobb-szemem*, *s-kezem*. *Ellen-vetesek.* (q) Matth. 5. 29. 30.

Felelet: Ugyan-is; nem cselekednéd-é-meg? [illegible]: (r) *jobb*, *hogy egy*, *à te tagaid közzűl el-* [illegible]; *hogy sem mint*, *az egész tested*, *pokolra* [illegible]*essek*. Te dolgod; ha à Menyországnac, fényes szép dicsőségét, meg-veted, *egy szemedért*, *s-kezedért!* Am tarcs-meg hát, mind à kettőt! de, meg tudgyad: hogy minden bizonnyal, *veszedelem* követ! (r) ỳ. 29.

2. *Ellen-vetés:* Miképpen lehetne, az Istenért az meg? Hiszem, meg-kellene ugy, (s) *magamat feszitenem.* Avagy, meg-kellé Embernec *ölni* magát?

(s) Galat. 5. v. 24.

Felelet: Nem *magadat* kell *meg feszitened*; hanem, à te gonosz *bűneidet*, s-lelki *betegségedet.* Hiszem, mikor à *nyavalyát* el-rontod; meg-éppited az *egésséget*! mikor *meg-ölöd* az *ô Embert*; *meg-elevenited* az *újjat!*

Kérdesek.

1. *Kerdés:* Ha; illyen drága *Hasznai* vadnac az *Hitnek*; miképpen lehet még-is az meg: hogy egy felől az *Hit*; az Isten *kegyelmehez* támaszkodic; más felől penig, *fel* az Isten *haragjátúl?* avagy lehet-é ott *igaz Hit*; holott à *félelem* vagyon?

Felelet: Meg-lehet. Mert; valamiképpen az *igiretek*, hegyes ősztőnőc, à kegyes életre; igy à *fenyegetések*, erős zabolác, a' vétkektűl való meg-tartóztatásra. Azonban: (t) *világi bűntetésekkel*; inkább meg-szokta Isten, az *öveit* látogatni; hogy sem az *Hitetleneket.* Mellyekben esni, ki ne *félne?* Es: Micsoda esz-nélkűl-való Gyermec vólna az; ki, tudván azt; hogy noha, nem tagadgya űtet ki az őrőkségbűl, édes Attya; még-is

(t) Amos. 3. v. 2. 2. Sam. 12. v. 14.

még-is ellene járván, minden nap; bottal-való veréseket, szerezne magának?

2. *Kérdés:* Miképpen vagyon ez-is: Hogy ennyi sok *czélra* mutat az *igaz Hit*; hol az *Isten igéjére*; annac *hatalmára*; ismet, *irgalmasságára*; hol penig a' *Christusra*, s az ő *erdemére?*

Felelet: Szintén igy; miképpen a' testben-való *lélek*; *hall á fülben*; *lát á szemben*; *emészt á gyomorban*; de, az ő *kivváltképpen*-való tiszti, az *okoskodás*. Ecképpen; bár, a' szent irásban kiadott *dolgok* környül forgolódgyék-is az *Hit*; de *Christus*, s-az ő *erdeme* környül, nagyobb munkát tészen.

3. *Kérdés:* Szükséges-é mindenkor, az *Hitnek* meg-szerzésére, az *Isten törvényetül-való felelem*; ugy hogy, valamelly Embernél ez, nem vólt; ne-is mondassék: hogy annac, *Hiti* vagyon?

Felelet: Igaz ugyan ez; hogy az *Hitetlenek* közül, kik è szörnyü *rettegest* érzic; vagy *kétségben* esnec; vagy penig; *musikáltatással*, s-temérdeki *bor-itallal*; szoktác magokrúl el forditani. Világi, haszontalan szorgalmatosságokat-is, szoktac végben-vinni, s- (*u*) *Cain után* járni; kit l-

(*u*) Judás. v. 11.

(x) Terem. 4. v. 15. kit Isten, (x) *meg-billyegezvén*, s-kezeinec, és lábainac, sőt minden teste tagjainac reszketésétűl,

(y) v. 17. szabadulni akarván; (y) *Város epitéshez kezde.* Ezernyi ezer Ember vagyon ma illyen; ki, è szörnyű *törvényes reszketéstűl*, irtózic; sőt, sok

(y) Jer. 7. v. 31. *millio* Emberec, egyben-gyűlnec; s-hogy (y) *ne hallyák*; *à tüzes*, *Moloch Bálvány* ölében *szorittatott apró gyermekeknek*, *sikoltásokat*; *nagy sipolás*, *s-dob szó halgatással*, *üzik-el*, *felelmeket.* Jaj az illyeneknec! Több-is vagyon még, efféle, az *Hitetlenek* kebelében. Mert nékiec; ha valaki, igy szóll: *oda vadnak Feleségid*, *Gyermekid*, *s-minden javaid*, &c. *meg-retten* ettűl; de ha, illy szót hall: *Nincsen részed*, *amaz örökké-való jóban*; bezzeg ettűl, *nem fel.* Azaz: ha felettébb-való, sok *külső terhet* raknac vállára; *el-dűl* alatta; de, ha az Isten *törvénye sullya* ingattya; még meg sem mozdúl miatta. Maga: még az *oktalan-állatok-is*, mikor magoknál, erősebbet látnac; meg-*ijednek* tűlőc; de, nem ez illyen Emberec. Mi az oka, vallyon?

Mert némellyec; sem a' *törvényt*, sem az *Evangeliomot*, nem halgattác; némellyec penig; mind a' *törvényt*, s-mind az *Evangeliomot.* Kik,

csak

csak a' *törvényt*, az *Evangeliom* nélkül halgattác; felette igen meg-szoktac *ijedni*; a' kiknec penig, csak az *Evangeliom prédikáltatott*; mivel hogy többire, a' *törvényrül*, semmit sem hallottac; magoc veszedelmére biznac, *a magános Evangeliomban.* NB.

Nem ugy Keresztyén Ember, nem! Meg-kell elsöben, a' *törvény* által, Istennec (z) *füledet fúrni*; hogy ugy *halgathasd* az *igit*, idvességessen. Mert, miképpen a' viaszszat, meg-szoktác elsöben lágyitani, s-ugy a' pecsétet reá-nyomni; igy szokott Isten-is, az *Hit-adásban* cselekedni; hogy meg-*ijedven Saulus*, igy szóllyon: (a) *Mit akarsz Uram, hogy cselekedgyem?* Avagy; ama' *Tömlöcz tartóval*, igy tudakozzéc: (b) *Mit kell nékem cselekednem, hogy idvezüllyek?* Vajki nehezen fogják-meg, a' (c) *Nöstény vad Szamárt*! Az (d) *Unicornist*-is, ki *kötheti-meg gyeplü-nélkül?* Illyen meg-szelédülhetetlen ám Ember-is; valameddig, à *törvény* által, meg nem *retten.* A' *Lelki-Tanitók* azért; ha akarjác; hogy Isten, *igaz Hitet* adgyon *Halgatójoknak*; mindeneknec elötte; à *törvénnyel* kell meg-*ijesszteni* az Embereket; mivel, ez az által-út, az *Hitre.* NB.

(z) Sol. 40. v. 7.

(a) Csel. 9. v. 6.

(b) Csel. 16. v. 30.

(c) Jer. 2. v. 24.

(d) Job. 39. v. 13.

E' *meg-rettenés*; cselekeszi ám osztán azt; hogy az *Hitet* vejendő Bűnős; *tőrje*, s-*faggassa* magát, *vétkei* miatt; itt *haragszik* magára, hogy Istenét, ugy *meg-bántotta*. Noha à *kűlső bánattúl*, igy kűlőmbőztetik-meg:

A' *belső*, s-*kűlső bánat* közőtt való kűlőmbség.

1. Mert à *kűlső bánat*; magunc *kűlső* kárán; vagy jó-akaróinknac halálokon szokott esni; de ez; à mi *cselekedett bűneinknek*, meg-gondolásán.

2. Ha à *kűlső bánatot*, őrőm kőveti; meg-szűnic az; de à *belső*, mind halálunkig tart. Ugy hogy; nem *bánod*, ez előtt, husz esztendővel való betegségedet; de *bánkodol* azon, hogy ennek-előtte, husz esztendőkvel, Istenedet meg-bántottad.

A' *Tőrvény meg-ijesztése*; s-a' magunk *Bűnein való tőrődés*, kűlőmbőznek egymástúl.

De; még à mostan emlitett; *tőrvény-béli meg-rettenéstűl*-is; igy kűlőmbőz, è *bűnért* való, magunc *faggatása*:

1. A' *bűntetestűl* vagyon, à *tőrvénybéli félelem*; de, ha semmi *bűntetés* nem vólna-is; meg-marad ez, az Hivekben.

2. A' *tőrvénybéli rettegés*; csak olly kevessé változtattya-meg à szivet; mint mikor à kemény kűre, betűt metztzenec; mind-az-által,

a' kű,

a' kő, meg-tartya az ű keménységét; ez a' *rettegés* is; el-veszi az Ember szívének, valami (e) *dagállyát*; de, à *bűnön*-való *törődés*; mind az (f) *egesz szivet* meg-olvasztya, s-változtattya.

(e) 1. Kir 21. v. 27.
(f) Csel. 2. v. 37.

Még à *Hypocriták*, bűnökön, *ideig*-való *bánkodás*oktúl-is, igy külömbőz: Mert azoké, csak ideig-való; s-el-fogyattya bennec, è világi mulandó örőm; mint szintén; hogy az harmat, oda leszen à Naptúl. Vagy ollyan; mint à fának ágacskája, melly meg-hajol, à keménnyen fuvó szélnec; de ha az, meg-lassodic, újjobban fel-emeli magát. Nem illyen ám, à *Bűnön*-való *bánkodás*; hanem ez, mindenkor tartó.

Más az Hypocriták bánattya; s-meg *más, az Hívéké.*

Drága *Győngy* azért, ez effele *meg-törődés*! Mert:

1. Ugy meg-lágyittya à szivet; hogy fohászkodást, s-sirást, csepegtessen-ki; igy beszélvén Ember, magában: Istenem! ha en, ugy meg-bántottam vólna az Embert, mint Felségedet; csak ebnec vetett vólna. Oh! s-miért cselekedtem hát, te veled ezt!

A' *Bűnön-való meg-törődesnek* gradicsi.

2. *Bűnei*-felől való, előbbi itiletit-is, leteszi, az ollyan Ember; mivel, à melly vétkeit; meg-*törődese előtt*, ugy tartotta, mint kenyerét,

mézét, s-jó barátyát; most azoc ű előtte, csak *ganaj*, epe, s-méreg; ugy hogy: igyenessen felálhatott az előtt, minden vétkei alatt; de most, csak egy-is, ugy meg nyomta vállait, hogy eldűllyön alatta.

(g) 2. Sam. 24. v. 10. Solt. 73. v. 22.

3. Szörnyen (g) *haragszik* azonban magára, az affele *meg-törődött* lélec; hogy elein, Istenét igy meg-bántotta.

4. Igy-is *disputálódic* magában: (1) En Istenem! hogy *hihessem én azt él; hogy én, é veszedelmes pokolból, ama' boldog Menyországban emeitessem?* Segitségére jű, à *meg-törődött* lelekhez, ollyankor az *igaz Hit*; s-igy felel: Miért nem mehetnél te-is ugy, mint máſoc? hiſzem: ha Isten tégedet, nem akart vólna *fel-magasztalni*, nem-is akart vólna *meg alázni?* (2) E' réſt-is, által-töri: *Oh! s-hogy hogy fogadna Isten hozzá; holott engemet, mind nagyok, kicsinyek, sőt rokonságim-is útálnak!* De itt az *igaz Hit*, igy veti-meg erejét: (h) *Te, mindenektűl meg-vetetett Ember! hiszsz é az Istennek Fiában?* Ha ollyankor, igy felel à *Contritio*: *Hiszek Uram!* elég néki ez. Mivel tudgya azt; hogy ha ű; Emberec előtt, *el-vetésre* ki-tőtt, meg-szakadozott ruha-

(h) Ján. 9. 35. 36. 38.

ruha-is; de Isten, (i) *nem utálya meg, á meg-rongyollott szivet-is.* (3) Ha; illyen *akadék* lehetne-is azonban; á szivét *meg-tört* Emberben: Hogy ûtet, *á kegyelem vevéstûl, szinten ugy viszszá-veri, á maga méltatlansága; mint á Király Ajtón-állója, á szegény Koldúst; Urához, supplicálásert, s-Alamisna keresért való meneteltûl.* De, meg-gondollya ezt ollyankor: Azért alázta Isten, ûtet ez által meg; hogy minden *méltósága* meg-gondolásának magasságárúl, nyakra, fûre, vesse alá. Mivel: ha *meltó* vólna á *kegyelemre*; soha nem adná néki Isten, irgalmasságának *kenyerét.* Istennek-is, nem tetézödnéc ugy fel, irgalmasága; ha tégedet, *méltóságodért* magasztalna-fel. Te-is azonban; miért kivánnád, Isten irgalmasságára való *méltóságodat?* hiszem, még az (k) *Angyalok sem tisztak ú előtte!* (4) De, talám, *nagy bûneit* forgattya, á *törödött* lélec? Meg-lehet ugyan az! de, miglen Isten *Orvosa*, soha nincsen addig, gyógyúlhatatlan nyavalyája. Néki sincsen nagyobb vétke; mint kik, (l) *á Christust meg-feszitek.* Ha azért láttya, hogy a' *nagy* adósság, meg-engedtetett; miért *kételkednék*, az annál *kissebben?* Mivel; azt sem nézi

(i) Sok. 51. v. 17.

(k) Iob. 4. v. 18.

(l) Csel. 5. v. 15. 17.

Isten, mi vólt ű az előtt; hanem, mi leszsz ez után. Isten-is penig; mivel, Nagy Fejedelem; nagy ajándék-adás-is illeti ű Szent Felségét. Azért; szegény *meg-törődött* lélec! ha még sem *futhatz* Christusodhoz; kérlec, *ballagj*; ha nem ballaghatz; *csúszszz*, s-*mászszz*; ha ezt sem mivelhedd; *hijjad* csak útet, s-menten kész te hozzád menni.

4. *Kérdés:* Miképpen vagyon az; hogy *Hit* által, *hiszszük* magunkat, Isten *kegyelmében* lenni; még-is, minden-nap *imádkozunk*; hogy *engedgye*-meg Isten *bűneinket?*

Felelet: (1) Mert: senkit Isten, nem tészen *bizonyossá*, szent (*m*) *kegyelme*-felől; hanem azt, a ki *imádkozik*. (2) Minden-nap vétkezűnc; azért, minden nap-is kell, a *kegyelem érzésének kérése*. (3) *Könyörögnünk* kell azért-is; hogy bennünc *el-kezdett kegyelmet, tartsa-meg Isten, mináv végig*. Mint *Urunk*-is; Tudá ugyan azt; hogy az ű (*n*) *Juhai el nem vesznek*; de, még-is (*o*) *könvörge*, *meg-maradásokért*. Bizonyos vala affelől; hogy Isten, (*p*) *nem hadgya útet az Halálban*; de még-is (*q*) *imádkozek* azért.

(*m*) Zach. 12. v. 10.

(*n*) Ján. 10. v. 28.
(*o*) Ján. 17. v. 11.
(*p*) Solt. 16. v. 10.
(*q*) Ján. 17. v. 5.
Sid. 5. v. 7.

5. *Kérdés:* Szabados-é, keresztyén Embernec, az *eszközökben bizni?*

Fele-

Felelet: Az Isten *gondviselése* légyen itt, minden *eszközök*-felett, támaszod! Melly, ott-is munkás; hol, semmit affélét, nem lát Ember. Nézhetze, ama' (*r*) *Sunemi Aszszonyt*! Ez; *Elíseus Própheta* intésébűl, à *Philisteusok* földére méne, az *hét esztendőkig* tartó *drágaság* előtt; s-mikor azoc el-mulván, haza tért vólna; szintén ackor esée a' *Királyra*, elébbi *jószágának visszakéréséért*; mikor, az *Elíseus Gehazi* nevű szolgája, à *Király* előtt állana; s-ezt-is beszéllené: *miképpen támasztotta, ez Aszszony Fiát fel, Elíseus, az ő Ura.* Kit midőn *Geházi*, igy mutatott vólna újjal: *Uram Király! ez Aszszonyi-állat az! mindenét meg-adatá a Király.* Szemlelhedd ám itt, az Isten *gondviselését*! Melly Isten, ackor mutat gyámolt, mikor Ember, ingyen sem várhatná. Juthat eszedben az-is: Mikor (*s*) *Assuerus, Haman* ingerlésébűl; fegyverre szánta vólna a' *Sidókat, Mardocheussal* eggyűtt. Illy alkalmatosságot szolgáltata Isten, meg-szabadulásoc felől: hogy a' *Király*, éten-étzaka, *nem alhatek*; hanem, *Országa Kronika* könyvét, *olvastatván* Inasával; *irva találák*; hogy a' Király életét, *Sidó Mardocheus* óltalmazta-meg; hogy *két Hop-Mesteri*

NB.

(*r*) 2. Kir. 8. v. 1. 2. 3. 4. 5. 6.

(*s*) Esth. 6. v. 1. 2. 3. 4. 10. 11.

ſteri, meg ne *étetnék*, *à Királyt*. Felette nagy *gondviſeléſe* vagyon itt-is Iſtennec; melly, még *écza-ka*-is, munkálkodic! s nem támaſzkodnál-é ehez?

Ellen-vetés. *Ellen-vetés:* Tudom ugyan mind ezeket; de, ez-is előttem vagyon; hogy Iſten, *eſzközök által* ſzokott munkálkodni; ma penig, nem ſzokott *csudákat* tenni; hogy hogy *kiſircsem* hát Iſtent, ha az *eſzközöket* nem látom?

Feleſet: Jút-é eſzedben, az igy ſzólló *Acház:* (e) Eſa. 7. v. 12. 13. (*t*) *Nem kérek jelt Iſtentűl, s-nem kiſirtem ű Felségét.* Az az: Az én meg-ſzabaduláſom felől való *igiretet*, nem bizom én, *eſzközök-nélkűl* Iſtenre; mert ugy Iſtent *kiſirteném*. *Iſtent boſzſzontás* vala ám ez! holot Iſten, *meg-igirte* vala a' *jelt*. Azonban: Noha Iſten ma, nem cſelekeſzic *csudákat*; de, cſelekeſzic, *csudálandó* dolgokat. Mert, moſt ſem (*u*) *rövidűltenek meg az ű karjai*, hogy azokat, affele dolgoknac végbenvitelére, *ki ne nyújthatná*. Ugy-é, hogy nem egyſzer ſzabaditot-meg, ſok veſzélyidből; kikben, azt tudtad már, hogy oda léſzſz? Az *eſzközök* felől penig, igy gondolkodgyál: Nem azoc az *eſzközök*, ſzolgálnac néked, meg-ſzaba-

NB.

(u) Eſa. 59. v. 1.

dulá-

dulásodra, mellyeket te el-gondoltál; hanem, mellyeket Isten, *el-végezett*. A' (*x*) *Syriai Náman*, azt tudgya vala; hogy *ki-menne ű eleiben*, *Elíseus Prophéta*, *s-segitségül hivván Istent*, *ugy illetné meg az ű belpokloſságát*, *hogy meg gyógyúlna*. De, nem a' vala, Isten *el-végezett tanácsa*; hanem: (*y*) *ferednék-meg hétſzer*, *á Jordán vizében*. Azt ſzoktuc mondani néha: Vajha, ez, s-ez a' *Doctor* jelen vólna; menten meg-gyógyúlnéc! de ollyankor, máſt ſzokott Isten válaſztani, a' te meg-orvoslásodra.

(*x*) 2. Kir. 5. v. 11.

(*y*) v. 10.

Eleget ſzóllánc, az *igaz hit*nec *haſznai*rúl. Immár; ezt-is, igen eſzünkben vegyük:

II. Nagyobb eggyik *Hit*, á máſiknál.

Nagyobb egygyic *Hit*, a' *máſiknál*. Ugyanis: meg-láthatz valamit, *etzaka*-is a' gyertyánál; de, fel-jövén a' Nap; inkább meg-ſzemlélhedd azt. Csendes lévén a' tenger; megyen ugyan valamit az Hajó; de, jó erős ſzél következvén; ſebeſſebben vitetic. Igy vagyon ám az *Hit*! Sz. *Péter*nec, vala *Hite*; mert másképpen, nem bocsátotta vólna a' *tengerben*, ſillyedező nehéz te ſtét; mind-az-által, csak è mondatéc néki: (*z*) *O kicsiny Hitű*! *s-miért eſel kétségben?* Nem tagadhatnád-ki, *Dávidot*-is, az *igaz hit*bűl; ki,

(*z*) Matth. 14. v. 31.

mind-az-által, csak ezt mondgya vala: Ugy látom, hogy (a) *egy nap*; *el kell veſznem, à Saul kezei miatt!* Vajki, nagy *reſzketeſſel* mene, (a) *Eſther* Aſzſzony; *Ura*; *arany-veſzszejének*, reá nem bocsátáſa tartalékja miatt, à *Királyhoz!* meg-cselekedé mind-az-által. Igy ſzemléld az *igaz Hitet*; néha *gyengébb*, s-néha megént, *erőſſebb* korában!

(a) 1. Sam. 27. v. 1.

(a) Eſth. 4. v. 16.

III.

A' leg-nagyobb *Hit*, ſem *tökelletes*.

Mind ezekből, ezt-is eſzedben veheted: Hogy, még az *leg-erőſſebb Hit* is; nincs ez életben, mindennemű *tökelleteſségben*. Mivel, ottan ottan, kiſirtetec alá vettetic; mint a' (b) *Jóbé*; (c) *Móſesé*; (d) *Illyésé*; s- (e) *Abrahámé*. Kiknec *hitek*rűl, ugy kell gondolkodni; mint a' fának gyűmőlcserűl. Nem mondom; hogy az nagy *Hit*, nem *igaz*; hanem, nem mindenkor *egyenlő*; hol (f) *árad*, s-hol (g) *apád*. Oka penig ez; mert, egy Ember ſincs è világon, ki, ugy iſmérhetné Iſtent, (h) *a' mint vagyon*; s- ez az oka; hogy nem *bizhatik*, olly *erőſſen* Iſtenben, a' mint kellene. Többire, majd, ollyan *ſzemeink* vadnac, mint ama' *vaknac*; ki, csak (i) *ugy láttya vala az Embereket, mint à fákat*. Mint a' Gyermekec; csak keveſet tudunc elsőben, s-

(b) Job. 3. v. 3. 8.

(c) Száml. 20 v. 10. 11. 12.

(d) 1. Kir. 19. v. 4.

(e) Terem. 15. v. 2.

(f) Solt. 3. v. 5.

(g) Solt. 31. v. 22.

(h) Ki-jöv. 33. v. 20.

(i) Mark. 8. v. 24.

annak-

annak-utánna tanuldogalunc. Meg-engedi Isten, a' velünc szűletet *jegyet*; hogy meg-ismérjük, micsoda vagyon bennünc.

IV. Felette nehez, igaz Hitre szert tenni.

Erre-is emlekeztet, è mi szent *Tanuságunk*: hogy, *nem kicsiny dolog legyen, az Idvezitő igaz Hitre, szert tenni.* Mivel; (k) *á mezőben el-rejtett kincshez jutni; s-azt el-rejteni; és azert, minden marháját*, à jó léleknec *el-adni*; nem könyű *fáradság!* Azonban, ennec *meg-találása*, illyen dolgokban-is áll: (1) E' *lelki-kincs meg-szerzésének kivánságában.* Mint, à ki meg-mardosztatván à *Kigyótúl*; negyven, vagy ötven mértföldnire-is, olly *Orvost* hal; kinec, à *Kigyó-marás*-ellen-való *olaja* vagyon; avagy, nem *kivánè* attúl *gyógyúlást* venni; ha még fenn-vagyon-is à daganat? (2) Ezt à *kivánságot* azonban, (l) *supplicálással* viszi véghez; mivel, nem lehet à nélkül. (3) Tartván attúl-is; hogy tűle ez, meg ne tagadtatséc; felette, nagy *szorgalmatossággal forgolódik*; s-szintén ugy őrzi, csak à *kicsiny kegyelmet*-is; mint; ki, a' drága metsztzet *Kristály-üveget*, kezében tartván; félti az *el-ejtéstűl.* (4) Felette igen *örűl* azonban, annac *meg-találásán.* Mint (m) *Jonathán*, à kicsiny *mézkósto-*

(k) Matth. 13. v. 44.

(l) Luh. 18. v. 13. Es: 15. v. 19.

(m) 1. Sam. 14. v. 29.

kóstolásán; mellytűl *szemei*, *meg-világosodának*.

(n) Mark. 10. v. 50. (n) *El-veti örömében felső ruháit*, (kész el-hadni világi javait) ama' *vakkal*; *s-futva megyen à*

(o) Luk. 19. v. 6. *Christus után*; s-akkor-leszen, à (o) *Christust*, lelke *házában*, *örvendezéssel fogadott Zacheussá*.

(5) Ez-is ahoz járúl: Mikeppen affele Ember, à ki halálban *szomjuhozik*; nem adna, sem

(p) Bir. 15. v. 18. aranyon, sem ezűstön, egy (p) *ital-vizet*. Igy szintén affele lélec; ugy kivánnya a' Christus Jesus *vérét*; hogy, nagy világi javain sem cserélné azt el; ha annac, bár csak egy cseppecskéjét meg-nyerhetné-is.

Veszed é eszedben; hogy, *nagy munkával* jút Ember, az *igaz hithez*? Mivel; miden *jó* dolog, *nehéz* dolog. Valóban ez-is az! Mert, szoros út ez, az Egre. Eppen, magunkévá tészi ez à Christust; s-vajki nagy dolog, à Christust alá hozni az Egből! Vedd-fel à *Királyságot*; de, még sem lehetz, *világ-biró* Nagy *Sándor*; de az *igaz hittel biró* Ember, az ám! Bár ne mondgyad

NB. azért ezt: *Ha Isten, beteg-ágyban ejt*; *akkor-is, el-vehetem az Hitet*. Mert Halálod órája, nem *Hit szerzésnek*; hanem, annac ki-adásának, s-azzal való elesnec ideje.

Oh!

Oh! s-miért nem becsüllöd hát meg, Istentül vött *Hitedet?* s-miért nem adcz Istennec *hálákat* azért; hogy te benned, oly *nagy munkát* vitt végben; mellyet se szüléid; sőt, egész è világon való *Lelki-Tanitók*; a' mi nagyobb, az egész *Angyalok*, meg nem cselekedhettec vólna? Altal-mentél ám teackor, szegény bünös lélec! a' sürü kü sziklás tengeren: mellyen, sok ezeren, Hajó-töréſt szenvedtec! Mivel: mikor az Isten *törvénye*, te benned munkálkodott; szomszédgyában lakál hiszem, *a kétségben-való esésnek*; s-el-kellene-é ezt veszтegetned, melly, ennyi költségedben állott? De, igen eszes légy itt! Mert:

V.

Az *erős Hit, gyenge lehet.*

(q) Luk. 10. v. 30.

Lehet az *erős Hitbül, gyenge Hit*; s-meg-*erötelenülhet* az; mellyet, *erősnek* tartottál. Mivel; (q) *Jerusálembül, Jerichóban* mégy. Az az: abbül az helybül, az holott à *kegyelem eszközei* bővölködnec; más sikeretlen földön, telepedél-meg; holott: mind az *ige, gyümölcstelen*; à *Sacramentomok*, nem *szolgáltatnak erejekben* ki; s-à jó kereszтyén Embereckel való *társaságod*-is, nem lehet. Vajki nehéz ám ez, à jó léleknec! Mint szintén, à kedvére tartott Ember; ha elébbi ál-

NB.

bi állapattyából ki-esic; oh! s-ki nehezen szenvedi! igy szintén; ki minapi vigasztalásától meg-foszlatic. S-Istenem! melly szive szakadva sohajtya à régi jót, affele Ember!

VI. Igen szükséges az igaz Hit.

Ládd-é továbba; hogy nem *mindenütt* találod-fel, az *igaz Hitet!* Sok Embernec, (r) *nem találtatik Izraelben ollyan Hiti; mint, az egy Századosnak.* Mivel: (s) *Nem mindeneké az Hit.* Kérd-meg errûl, az igy panaszolkodó lelki-Tanitókat: (t) *Kicsoda* hiszen, *á mi predikálásunknak?* ugy *hiszem*, ûk sem tudnac, ennél egyebet mondani. De; mégaz igy szólló Christus-is: (u) *mikor az Embernek Fia el-jövend; á vagy, talál-é* Hitet *e földön?* Vedd-ki csak à Városokból, s-Udvarokból, à fellet életû, s-*Hypocrita* Embereket; s-meg látod mi marad!

(r) Matt. 8. v. 10.
(s) 2 Thes. 3. v. 2.
(t) Esa. 53. v. 1.
(u) Luk. 18. v. 8.

VII. Nagy szükségünk vagyon az *Hitre.*

Forogjon ez-is, igen előttünc: Hogy minékünc, ollyan nagy *szükségünk* vagyon az *Hitre*; melly *nélkûl*; se (x) *Istennek nem tetzhetünk*; se jövendőben, (y) *nem idvezülhetünk.* Ha ez nem lészen nálunc; nem (z) *elhetünk lelki életet.* Nem (a) *szeretyük Istent*, s-*Felebarátinkat.* Nem lészen, (b) *ördög*; s- (c) *világ-győző lel-*

(x) Sid. 11. v. 6.
(y) Ján. 3. v. 16.
(z) Ján. 15. v. 5.
(a) 1. Ján. 4. v. 19.
(b) Eph. 6. v. 16. (c) 1. Ján. 5. v. 4.

ki fegy-

ki fegyverünk. Nem (*d*) *mehetünk è nélkûl, à Bárány lakodalmában.* Sôt ha è nem leſzen; (*e*) *el-alſzik lámpáſunkban-is à gyertya.*

(*d*) Matt. 22. v. 13.
(*e*) Matth. 25. v. 8.

Be nyomorult lélec hát az; melly, è drága *kegyelem*-nélkûl vagyon! Minden *Lelki-Tanitónak*, azon kell azért lenni; hogy azokat à dolgokat, rakogaſſa, *Halgatója* eleiben; mellyec által, ſzokott az *Hit* formáltatni. Mivel; az *Hit formáltatása* elôt; valakit, à *jó-cselekedetekre* inteni; nem egyébb; hanem, *fundamentom*-nélkûl épiteni akarni. Vagy à (*f*) *meg-ſzakadozott ruhát, új poſztó foltval be-földani.* Hogy lehet penig, a' *santát. futni*; s-a *vakot látni* kérni?

NB.

(*f*) Mat. 9. v. 16.

Im látod azért, ez *Hit-nek*; meg-becsûlhetetlen drága haſzna-it! Ugy hogy:

1. Ha Király, vagy Csàſzár vólnál is.

2. Ha, a' *Salomon Bölcſeségevel* birnál is; ugy hogy; bár (*g*) *a' Cedruſtúl fogva, mind az Iſópig irnál-is.*

(*g*) 1. Kir. 4. v. 33.

3. Ha a' (*h*) *Csillagok-at, meg ſzámlálhatnád* is.

(*h*) Terem. 15. v. 5.

4. Ha az (*i*) *Eget oda fel, meg-mérhetnéd-is.*

(*i*) Ier. 31. v. 37.

5. Ha olly *csudákat cselekednel-is*; hogy (*k*) *az Hegyeket, hellyek-bûl, ki vehetnéd-is.*

(*k*) 1. Cor. 13. v. 2.

6. Ha

(l) Matth. 7. v. 22.

6. Ha (*l*) *ördögöket úznél-is.*

(m) Matt. 10. v. 4. 7.

7. Sőt, ha drága (*m*) *Predikátiókat,* Chriſtus nevében tennél, *s-ugy Próféталnái is.*

(n) Luk. 4. v. 24.

8. Ha Chriſtuſt a' (*n*) *magad Házában, tanitani hallottad vólna-is.*

(o) Matth. 9. v. 10.

9. Ha, ű Felſégével, (*o*) *egy Aſztalnál, ettél s-ittál vólna-is.*

(p) Luk. 11. 27. 28.

10. Ha a' *Jeſus karjain ſzülettél*; *sőt* ő Felſégének, (*p*) *edes Attya, s-Annya vóltál vólna-is.*

(q) 1. Cor. 13. v. 2.

11. Ha, (*q*) *minden tudományoknak ajándéká*; ſőt, à *könyörgés*-ben való *ékeſſén ſzóllás nálad volnanak*-is.

(r) Ki-jöv. 9. ỳ. 27.
(s) 1. Sam. 24. ỳ. 18.

12. Sőt, ha (*r*) *vetkeidet Pharahó*-val (*s*) *s-Saul*-al meg vallod-is.

(t) 1. Kir. 21. ỳ. 29.

13. (*t*) *Achab-bal magadot meg-alázod is.*

(u) 2. Kir. 10. ỳ. 16.

14. Bátor (*u*) *Jehúval, buzog j*-is.

NB.

(x) Száml. 23. ỳ. 23.

15. (*x*) *Bálam*-val az *Iſten népét, meg-áldg yad* is.

(y) Mark. 6. ỳ. 20.

16. Sok *jokat* (*y*) *Herodeſſel, meg-cselekedgy-is.*

(z) Csel. 5. ỳ. 3.

17. Sok (z) *javaidat, Ananiáſſal, s-Saphirával, az Eccleſiának hadnád* is.

(a) Matt. 19. ỳ. 20.

18. Sőt, az (*a*) *Iſtennek, minden parancsolatit-*

csolatit-is, Iffiuſágodtúl fogva, meg-tartottad vólna-is; de, ha mind ezec, *Hit nélkűl* vólnánac; nem vem vihetnéc végben, *iáveſségedet.* Im hallod, melly nagy *ſzűkſéged* vagyon az *igaz Hitre!*

II. *Inteſnek Haſzna.*

Ennec à *Tanúságnak*, másodic *Haſzna* már; à jó lelket, illyen dolgokra inti:

I. Minnét Ember *munkálkodgyék az Hit megſzerzéséért.*

Valaki vagy azért ô Ember! ki, egygyetlen egy lelked idvesſégét ſzereted: *munkálkodgyál ſzorgalmatoſſan, à meg-ſzerzendô Hitért.* Ugyan-is; azért jűnec mi hozzánc az (*b*) *Iſten követi*; à *Lelki-Tanitók*: hogy minket, az (*c*) *Iſten Fia lakodalmában hijanak.* Ha *Hitűnk* által, oda nem megyűnc; (*d*) *ellenségévé* teſzen Chriſtus minket; s-*maga előtt*, *meg-ölet.* Mert; noha, (*e*) *nem óltya ugyan el, à tűſtölgő gyertyabelet*; mind-az-által: (*f*) *kemenczében égő*, nehéz *lábai-is vadnak*; s-*ſzájából két-elű tőr még yen ki.* Es: à miképpen; hogy az ű (*g*) *rajta epittetett Hiveknek, ſzegelet-kőve*; igy ellenben; (*h*) *azokat, meg-rontó kű-is*; *valakik űtet meg-vetik.* Az itilet napján-is csak à (*i*) *Chriſtus meg-vetéſe*, hozatic elől.

(*b*) 2. Cor. 5. v. 20.
(*c*) Matth. 22. v. 3.
(*d*) Luk. 19. v. 27.
(*e*) Matth. 12. v. 20.
(*f*) Titk. 1. v. 15.
(*g*) 1. Pet. 2. v. 6.
(*h*) Matt. 21. v. 44.
(*i*) Matt. 11. 23. 24.

Kérlec azért, s-Iſtenért-is kérlec: Ne veſd-meg az Idvezitő Urat; hanem, *vegyed* űret *Hitel!*

tel! bizonyos légy benne; hogy meg-*ajándékoz* tégedet, az útet *követendő hajlandósággal.* s-ugy mégy osztán ű utánna; mint à Vas à Mágnes ű-tán. Ha valamelly Nagy Emberhez felve mennél; s-azonban, valaki meg jelentené; hogy à te Nemzetedbűl házasodott az; avagy, nem vennél-é itt, vér-szemet, s-bátorságot? Azért *bizunk* mi à Christusban; mivel ű Felsége, a' mi *testünkben* öltözött. Es: ha nékünc, tisztünc az; hogy hozzánc tért (*k*) *felebarátunknak, meg-bocsássunk, hetvenszer-valóhétszer*; az az: *egy nap, négy-száz kilenczvenszer.* Avagy, nem tovább terjedhet-é; Istennec, minde-nap, hozzánk-való *irgalmassága?* Mellyhez képest, csak ollyan à mienc ahoz; mint az *Oceanus* nagy-tengerhez képest, egy *csep víz.*

(*k*) Matt. 18 21. 22.

II. Nevelkedni kell az *Hitben.*

Nevelkedgyél hát, minden-nap az *Hitben*; ô Istennec élni, magadat el-szánt lélec! Még penig ecképpen:

1. Minden-nap, *erősebben*, s-*hathatósbban* ragaszkodgyál, à Szent irásban le-tett Isten *igéretihez.* Mert, ha azt cselekeszed; közeleb mégy à Christushoz; s-nagyobb mértékben veszed ûtet.

2. A' *kicsiny dolgokrúl, nagyobb dolgoknák el-hitelére menny!* La! hogy (*l*) *Mosesnek*, à *nehéz* dolog *el-hitelére, Hiti* nem vala; s-meg-*ûté á kûsziklát*; ám à *Canáhánban-való bé-menetelnek* tiszteſségében-is, meg-fogyatkozéc; de (*m*) *Abrahám, erős Hittel lévén, igiretet veſzen*, s-à (*n*) *minden Hivők Attyának* tetetic. A' ki efféle nehéz dolgokat el-hiſzen; Chriſtus-is, ezt mondgya annac, *Nathanaellel*: (*o*) *Hiſzsz é? ezeknél nagyobbakat látz! Nagyobb* dolgoknac *el-hitelére*, kell hát magunkat adnunc! Es; mivelhogy, mind erőſſebb, erőſſebb kiſirtetec jűnec reánc, hogy ſem mint, *Hitünk* kezdetiben vóltac. Ha nem *nevellyük Hitünket*; hogy hogy álhatunc azok ellen? Azonban: mentűl *erőſſebb* az *Hit*; annál *hathatóbb* à *könyörges*-is. Mivel, az *Hit* ád erőt à *könyörgésnek*; hogy (*p*) *Iſtennel küzködvén, ű rajta, hatalmat veg yen.* Szokáſoc ez, az Iſten *kegyelmeinek*-is; hogy elsőben, csak (*q*) *muſtár-maghoz*, haſonló *kicsinyek* legyenec; de az után, *nagy fa nőjjön belőlők.* Az *Hitnek*, *legkiſſebb* réſzecskéje-is, drágább az *egész világnál.* Hát ha *nagyobb Hitté* léſzen? Kicsoda akarná hát, à ſzegénységet ſzeretni; holott, Gazdag lehet?

(*l*) Száml. 20. v. 8. 11. 12.

(*m*) Terem. 22. v. 16.

(*n*) Rom. 4. v. 16.

(*o*) Ján. 1. v. 51.

(*p*) Terem. 32. v. 28.

(*q*) Matth. 13. v. 32.

het? mindenkor csak gondal élni; holott, békeségben élhet? örőcké bánkodni; holott, vigadhatna? Egy szóval: ollyan az erős *Hit*, minémű à Gazdag Ember; ki, menten szaporitathattya az étket, ha akarja. Fűvebnél, fűvebb bort hordathat asztalára; hoszszú útát, számos lovaival, végben viheti; és, ha más meg-szorúl; azt-is segélheti. A' *nagy Hitnek* is, sok *Haszná*t vészi, kit Isten azzal meg-áldott.

III. Nem kell azt mindénkor *Hinni*, kik azt mődgyák; hogy *nincs Hitek.* (r) Matt. 21. v. 28. 29. 30.

Nem kell itt azonban; azoknak-is, mindenkor *Hinni*; *kik arrul panaszolkodnak; hogy is nékiek, nincsen Hitek.* Mivel, nehá, ollyan à Keresztyén lélec ez aránt; mint amaz *Evangeliomi* Embernec, (r) *szőlőben küldött, két fiainak dolga; kik közzül, meg-igiré az egygyik, hogy el-megyen; nem mene mind-az-által el; á másik azt mondá: hogy ű nem megyen-el; mind az-által, el-mene meg-is* Mi-is; az *Hitnek erejére* nézve, itillyünc az *Hit* felől. Ha valaki azt mondgya; hogy *is néki nincsen Hiti*; azonban, szereti az Isten Szenteit; akarja meg-tartani, az Isten törvényit; nem marad bűneiben végig meg; kedvelli a' Szent igit; bezzeg, azt mondhattyuc afféle Ember felől; hogy, *vagyon annak Hiti.* Mert; à miképpen;

pen; az hol füstöt látunc, s-meleget érzünc; valami kicsiny *tüzecskét*, tapasztalunc ott. Te-is, à *cselekedetekből* itily az *Hit felől*. Ellenben: Ha ki azt mondgya; hogy néki *Hiti vagyon*; azonban; nincsenec *jó-cselekedeti*; hogy ha csendes lelki-ismérettel vagyon mindenkor, s-soha bűnei miatt, meg nem háborodott; igy itillyünc affelől; hogy, *nincsen még annak igaz Hiti*.

IV. Az adott *Hitről gondot kell viselni.*

Ez-is intésünkre vagyon itt: *A' melly Ember, Istentül egyszer Hitet nyert; igen nagy gondot viselljen arra; s-jól meg-őrizze!* Ezért penig; mert, minden igyekezetivel, azon vagyon à *Sátán*; hogy az *igaz Hitet, meg-erőtelenitse*. Ha Házunc, le akar dűlni; meg-támogattyuc. Ha valaki, jószágunkban meg-háborit; mindgyárt leveleinket *producállyuk*. A' ki azt akarja; hogy az óltovány; meg-fogonnyéc à sovány földben. Es; ki a' nyers fában, tüzet akar tartani. Az ollyan-is; ki, viz ellenében, vonnya fel-felé hajóját; ezeknec némellyikét, gondal járó kert-miveléssel; másikat, gyakor fel-fuvással; ezt penig, nagy munkával, kell cselekedni. Az *Hit élezgetést* sem adgyác könnyen. Ha meg-

bántódic jó egéſségünc; menten az *Orvos Doctorhoz* esünc. Az *Hit* környül-való dolgokban penig; ô melly *gyengék* vagyunc minden-nap! Ugy viſellyünc azért arra gondot; mint à drága kincsre. A' *jó-cselekedetek erôſitik* ezt meg; mivel, az *Hit ſzülte* azokat. Ugy ſzolgálnac azért, à *jó-cselekedetek*, az *Hitnek* itt: mint à jó ſzófogadó *leányok*, édes *Annyoknak*; kik, kezec láboc gyanánt vadnac, nékiec. Minden-nap, elôl, s-meg elôl hordgyuc, az Iſtennec, ſok ſzép *igiretit*; s-ugy *hitetünk* oſztán *erôſſebben* azoknac. Mint à melly Ember, ottan ottan, *meg-erôſiti*, nékünc adott *igiretit*; inkább *hiſzünk* néki; igy cselekedgyél te-is, Iſten beſzédével!

V. Az a' *cselekedet jobb*, mellyben *több Hit* találtatik.

Azonban; ezt-is, jól eſzedben tarcsad: *Ne azokat à cselekedeteket, tartsuk mi jóknak; à mellyek, leg-fényeſſebbek; hanem, à mellyekben, leg-több Hit, találtatik.* Halhatza, ez *Abrahám* felôl-való mondáſt: (*s*) *Látyátok-é; hogy az Hit vólt, à jó-cselekedeteknek, ki-ſzolgáltatója!* Azaz: A' mikor *Abrahám, ôlni vitte Fiát*; ha az ú *Hiti*, nem igazgattya vala *cselekedetit*; nem vólt vólna Iſten elôtt kedves az. A' (*t*) *Cananeának* ſem emliti Chriſtus, *jó-cselekedetit*, buzgó *imád-*

(*s*) Jak. 2. v. 22.

(*t*) Matt. 15. v. 26. 27.

gó *imádságát*; *ördög*-ellen-való *harczát*; vagy *leányához*-való *szerelmet*; hanem, *Hitirűl* szóll igy: *Oh Aszonyi állatt, nagy áte Hited!* Látod! hogy Isten, az *Hitből* mérsékli, à *jó-cselekedeteket!* Ugyan-is; nem ollyan Isten, mint az Ember; ki *az adót*, *az ajándékért szereſſe*. Nem ugy Isten; mert ű: *az adóért kedvelli az ajándékot*. Ha mit az adó, *Hitből* ád; azt szereti Isten. NB.

Megént: Tegyünc ollyan *Hitre* szert; mellynec; *ne legyen csonkasága*; *hanem*, *legyen munkás*. A' Vitéznec, abban vagyon az ű jósága; ha dicsiretessen csatázic. Mutassa-meg, *jóság* által, az *Hit*-is magát! mert; ha è (*u*) *girájat Istennek*, *el-áſſuk*; számot a dunc jövendőben rúla. Mutassuk-ki azért, *ez által*, *Istennel*-való *járásunkat*; mint ha, tova, az *Eg-felé* vólnánc, a' szeleken túl. S-csak ugy tartsuc osztán, è világi, leikeket győtrő keserűségeket; mint az igen fen járó Sas-keselyű; melly, nem gondol à verebeknec csirippelésekel, olly magassan viseli magát. Szóllyunc mi-is igy: *Ha az Isten, én Istenem; mi végső kárt vallokén; leg-derekassabb szerelmesemnek-is halálában?* Es: ha az én *igaz Hitemnec*, *jó izeneti* vagyon az *Eg*ből; micsoda

V I. Munka által kell az *Hitnek* kimutatődni.

(*u*) Matth. 25. v. 30.

gonosz

gonoſz vólna hát az, melly engem è *földön meg-rémithetne?* Mivel; valamiképpen, hogy el nem fárad, az fül az hallással, s-à ſzem, à látáſſal; még annál-is, el-lankadhatatlanabb, Iſtenemnec, hozzám-való kegyelmes ſzerelme. Ugyan-is: Ha, Iſten *frig yén-kivül*-való Ember vagyoc; miért kell nékem *hinnem?* De, ha a' *frig yben* vagyoc; miért nem kellene tökélleteſſen *biznom?* Holott ollyankor; mind maga Chriſtus, s-mind az ů javai, enyimec. Melly *frig yet*, nem ronthatnak-el, az én *gyarlóságbúl* eſett vétkeim; hanem, ha az Iſtent, tellyeſséggel *meg-tagadnám*; s-ů helyette, *más Urat* válaſztanéc.

VII. Az *Hit, Elet vezére.*

Azért; minden Kereſztyén Embernec: *élete vezérenek kell iſmérni az Hitet.* Illyen dolgokban:

1. Meg-lehet néha; hogy Iſten minket, világi életünkben; (x) *ne hordozzon à Philiſtæuſoknak után*; (miképpen hogy, az *Egyptombúl* ki-jött népet-is, nem akará, azon vezetni) hanem, *à békeségnek, s-jó ſzerencsének úttyán*; de az után, meg-lehet az; hogy ideig; *à Philiſtæuſok útára, engedgyen minket térnünk.* Az az: *üldözé-*

(x) Ki-jöv. 13. v. 17.

ſekre,

ſekre, ſzorongatáſokra, s-*gyalázat viſeléſekre*. Illyenkor kell ám à *Vezető Hit*! Hogy mikor *békeségben* vagyunc; ne *hivalkodgyunk*; hanem, á mi *Hitünket*, mindenkor *élezgeſsük*; hogy az ű *erejét* el ne hadgya. Ha oſztán, *bal-kézre* viſzen Iſten, à kereſztec altal; örömmel cselekedgyűc; s-azokban-is, *hittel* éllyűnc. Igy él vala *Eſther* Aſzony *békeségben*, Ura Udvarában, *Hit* által; s-mikor el-jöve oſztán, à *ſzerencsétlenség* is; ugyan azon *Hitt* által, ſzólla igy: (*y*) *Bé-mégyek á Királyhoz, ha el kell veſznem is!* Igy *Abrahám*, édeſdeden gyönyörködic vala, oda Haza, egygyetlen egy Fiában; *Hit által*. De mikor Iſten, véle *meg-áldoztatná*; ugyan azon (*z*) *Hit által*, örömeſt cselekedé. Ezenképpen; kedveſen lakic vala, (*a*) *Móſes-is Hit által, Pharaó udvarában*; de, meg változván dolga; inkább akará: hogy *az Iſten népével eggyűtt nyomorgattatnek*; *mint ſem, a bűnnek, ideig-való haſznával elne*. Teis jó lélec! *ſzerencsés* állapatodban, *neveld Hitedet*; hogy mikor oſztán Iſten, *kedvetlen* dologgal látogat; leheſſen jó *vezéred* az *Hit*!

(*y*) Eſth. 4. v. 16.

(*z*) Sid. 11. v. 17.

(*a*) ℣. 24. 25.

2. Ha Iſten, meg-vonnya kegyelmét; meglehet az: hogy (*b*) *te ſe vallyad à Chriſtuſt*; *a*

(*b*) Ján. 12. v. 42.

Gyülekezetből-való, ki-vettetéstől tartván. De; ha jó *szerencséd* idején, az *Hittel* élsz; itt-is, inkább válaſztod, à *ki-vettetést*; hogy ſem mint, *Chriſtuſodat ne vallyad!*

3. Meg-lehet ez-is: *Igir tenéked valaki jószágot; csak hadgyad-el igaz Vallásodat.* Bezzeg; à kinec itt, igaz *Hiti* nincsen; csak azt cselekeſzi, à mit *Saul:* Ki (*c*) *mikor látta vólna, az Amalechiták kövér barmait*; kéſzebb lűn, *az Iſten parancsolattyát meg-vetni*; hogy ſem à jelen-való haſznot el-bocsátani. Miért? Mert, nem vala *igaz Hiti.* Mint ſzintén *Bálámnak*-is. Ki; (*d*) *nem akar vala* ugyan elsőben *el-menni, à Nep meg-átkozására*; de az után, *el-méne*; mert (*e*) *à jövendő-mondáſnak jutalmát néki meg-vitték vala.* Ez-is à veſzendő *penzért*, el-árúla Iſtenét; s-meg-ſzegé parancsolattyát. Nem illyen ám, kit az *igaz Hit* vezérel; hanem az; *igaz Vallásáért*; (*f*) *meg jószágának sákmánlását-is, nagy örömmel veſzi; tudván, hogy néki: drágább jószága leſzen, az Egben.*

(*c*) 1. Sam. 15. v. 9.

(*d*) Száml. 22. v. 18.

(*e*) ℣. 7.

(*f*) Sid. 30. v. 34.

Ellen-vetéſek.

1. *Ellen-vetés:* Ha abban à gonoſzban eſem, à mellytől félec; s-az én Iſtenben-való *bizodalmam, meg nem tart engemet*; mit tegyec az után?

Fele-

Felelet: Néha mi Emberec; kelletinél, hamaréb le-teſzſzűc, Iſtenben-való *bizodalmunkat.* Azt tudgyuc; hogy immár, csak veſzedelemben, s-minden ſegitség-nélkűl vagyunc; azonban; koránt ſem ugy vagyon még. Ki tudgya: talám ha el-merűlűnk-is; de, még-is ki-uſzhatunc; s-belé nem halunc à vizben? A' jó Vitéz, két', s-három ſebeket-is veſzen; de, még-is ű à nyertes. A' régi Szent (*g*) *Atyák*; *ſokáig vóltak à kőd alatt*; *s-meg-kereſztelkedtek à tengerben*; de, még ſem hóltac à miatt meg! Szokáſa ez Iſtennec; hogy (*h*) *az hegyen viſéllyen gondot*; s-akkor jűjjőn-el à ſegitségre; mikor már, (*i*) *erőnktűl is meg-foſztattunk.* Azonban: tedd-fel bátor ezt; hogy *meg-léſzen áz, à mitűl félſz.* Es: mondgyad bár ezt *Eſther* Aſzſzonyval: (*k*) *Ha el-veſzek, el-veſzek!* Holott; nem azt akarja ű mondani; hogy ha űtet *meg-őlétt*, *Aſſuerus* Ura; tehát *el-kárhozik.* Hanem ezt: Ha *életemtűl meg foſztatom*-is; ugyan még ſem léſzen *Hitem*, *jutalom*-nélkűl; hanem, *meg marad nékem az őrők élet.*

(*g*) 1. Cor. 10. v. 1. 3.

(*h*) Terem. 22. v. 14.

(*i*) Törv. 32. v. 36.

(*k*) Eſth. 4. v. 16.

NB.

2. *Ellen-vetés:* Kicsoda vallyon ollyan Ember; à ki azt, meg-cselekedheti?

Felelet: Magad az eggyic; ha ez okot meg-

gondolod: *Hogy valamenyi veszélyekben, az Hit vezérlése által eshetnél; de azok, mind jok teneked.* Halhatza ezt: (*l*) *Oſtoroztatunk; de, nem életünk-meg. Ollyanok vagyunk, mint meg-hóltak; maga, imé élünk. Bánkodunk; maga mindenkor örvendezünk. Semmink nincsen; maga mindennel birunk.* Az az: Minden ſiralmas dologban; vagyon ollyan; melly minket támogat, hogy el ne merüllyünc.

(*l*) 2. Cor. 6. v. 9. 10.

3. *Ellen-vetés:* Semmit ſem látoc ollyant; melly én velem, el-viſeltethetné azt; à mellytül én félec.

Felelet: Vaj, à melly te rajtad eshetnék-is; illyen jó dolgokat találhatz benne:

1. *Soha nincsen olly gonoſz, s-kétségben-ejthető dolog; hogy azt Iſten, meg ne orvoſólhaſſa.* Tedd-fel bár; hogy: *minden becsülleted el-veſzett az Emberek előtt.* De ezt Iſten, *helyre állathattya még!* Példád *Jóſeph*; kit (*m*) *Iſten fel-magaſztala.* Tedd-fel ezt-is: Hogy *ſzegenységre jutottál.* Itt ſem eshetel *kétségben*; mert: (*n*) *ſzárnyai vadnak à gazdagságnak*; s-viſzſzá repülhet még hozzád! Igy találá ám, újjab ſzálláſt (*o*) *Jóbnál*, az el-mulandó Jóság!

(*m*) Teré. 41. v. 14.

(*n*) Péld. 23. v. 5.

(*o*) Job. 42. v. 12.

2. Oſz-

2. Osztán: *Soha nincsen olly nehéz dolog; mellyet, az igaz hitű Ember, el nem viselhet.* Nézd-meg *Dávidot:* Mikor néki egykor, minti *Feleségét*, s-*Gyermekit el vitték* vólna à Pogányoc; és *csak hat száz Vitézi* maradtanac vólna; azok-is penig, *meg-akarnák ůtet kővezni*; ez iratic felőle: (p) *Es meg-erősíté Dávid magát, az ů Urában Istenében.* Az egéséges, s-vastag Ember, vajki nagy *terheket* viselhet-el! A' *sebre* tétetett flastrom; fajdalmat szerez; de, ha az *egéséges* tagra teszed; semmit sem árt. Az Embernec *épp válla*; sokat el-birhat; de, ha *sebes*; csak igen keveset. Igy; az igen *meg-törődött* szív, nem igen viselheti-el à *kereszteket*; de, ha el-készíti Isten az *Hitet*, à kemény *kísírteteknek* hordozására; semmi ám ollyankor à *tömlöcz*; à *betegség*; s-máshul-való *gyůlöltettetés.*

(p) 1. Sam. 30. v. 6.

3. Ide-való ez-is: *Soha nincsen olly alá-való dolog; hogy à jó Hitű Ember, abban bóldog ne légyen.* Mert; akar micsoda légyen az: de, (q) *semmi el nem választhat téged, Istened szeretetitől.* Akar *ördögök*, s-akar *Emberek* legyenek-is azoc; nem tehetnec tégedet olly alá-valóvá; hogy Isten ne *szeretne.*

(q) Rom. 8. v. 35.

4. Ne maradgyon-el ez-is: *Soha nincsen olly gonosz dolog; melly teneked, hasznos ne lehessen.* Ki tudgya, ô Isten! mit nem csinálna Felséged ellen, az Embernec *csalárd szive*; ha, vagy betegség, másnac gyûlöltetése; vagy szerelmesinknec Haláloc, nem vólnánac!

4. *Ellen-vetés:* Nem halgattya Isten meg, az én imádságomat.

(r) 1. Tim. 3. v. 19.

Felelet: Mert Isten, (r) *csak maga à bölcs Király.* Ha gondolnád; hogy *csak egyedûl, Isten à bölcs Király*; igy könyörögnél: Ur Isten, talám *én csalatkoztam* meg; mert Felséged, *Bölcs Király* vólna! Lássad Uram! azt cselekedgyed, à mi leg-jobb; mert, *egyedûl* vagy *Bölcs Király!* Azonban: talám még, nem *alkalmatos* vagy arra; hogy Isten, *kegyelmét* közöllye veled? Tudod é, hogy (s) *harmadik bûjtöléseck után, halgattatának-meg az Izraelitak?* Se *Dávidnak*; se *Jósephnek*, nem adatéc addig *Ország*; miglen magokat, meg *nem alázák*; mint Isten-is; hogy (t) *à kegyelem vétel előtt, alázatosságot kíván.* Talám ennélkûl vagy még; s-azért nem halgattattál-meg?

(s) Birák. 20. v. 26.

(t) 1. Pet. 5. v. 5.

5. *Ellen-vetés:* Mi haszna annac; hogy én Isten-

Iſtenben *hiſzek*; holott; à kik *Iſtenben nem biznak*-is; *jobban* vagyon azoknac dolgoc; mint ſem az *enyim*?

Felelet: Igaz ugyan az, mivel, az (*u*) *Irás mondgya*. A' Szentek-is penig, ô menyi, ſok keſerves próbác között vadnac; még azokban a' dolgokban-is, mellyeket Iſten nékiec, végbenvinniec parancsolt! Urunc hagyá; hogy *Tanitványi* ſzállyanac (*x*) *Hajóra à Tengeren*; s-még-is, menyi ſzörnyű *ſzél-veſzeket ſzenvedének, éten éczaka! Péter*-is, à (*y*) *Chriſtus parancsolattyára ſzálla-ki az Hajóból*; s-még-is, *el-kezd vala merülni!* Szent *Pál* penig, (*z*) *Iſten küldé; hogy menne más helyről, Macedoniában.* Mellyet, meg-cselekedéc ugyan; de még-is, *keveſebbeket téritheté* ott meg; hogy ſem máſutt. Ha penig *okát* tudakoznád; miért cselekeſzi Iſten ezt, mind az *Hivekkel*, s-mind az *Hitetlenekkel*? Meg tudgyad: (*a*) *Iſten, à gonoſz ſzerencsét, à jónak, elleneben helyheztette; hogy, ſemmit ű utánna, ne találhaſs.* Az az: eſzében vegye, mind az egéſz világ; hogy az ű útai, s-cselekedeti, végére-mehetetlenec. Ugyan-is: Ha à *jóknak*, csak *jót* adna; à *gonoſzoknak* penig, csak *gonoſzszal* fizetne

(*u*) Solt. 37. v. 7. Jer. 12. 1. Pred. 8. v. 14.

(*x*) Matth. 14. 24. 25. Mark. 4. v. 35.

(*y*) v. 29. 30.

(*z*) Csel. 16. 9. 10.

(*a*) Préd. 7. v. 14.

zetne Isten; könnyen végére-mehetnél ezaránt, az ő útainac; de, a' *gonosz szerencsét*, *a jónak*; *ellenében helyheztette*; az az: azért jár két úton; hogy senki eszében ne vegye, vagy ne lássa, az ő lábainac nyomdokit; sőt, mindenec (*b*) *álmélkodgyanak*, *az ő ki-mondhatatlan bölcseségén.*

(*b*) Rom. 11. v. 33.

Azonban; gondold-meg csak: Ha valaki Házat épitene; de mig azt el-végezné; sok gondal, s-fáradsággal jutna ahoz. Vallyon s-*meg-itilnéd-é*, azt az Embert azért? nem kellene! sőt inkább; az Háznac, *végben-menetelet*, kellene meg-várnod. Igy; ne tégy *itiletet* Isten felől-is addig; mig az ő *munkáját el nem végezi*. Mivel; ha az *végben-megyen*; meg-látod: (*c*) *Minémű végét adta Isten, a Jób nyomoruságának!* Ellenben penig: (*d*) *fegyvereben erőszkedet Saul*, s-ugy *veszett*-el.

(*c*) Jak. 5. v. 11.

(*d*) 1. Sam. 31. v. 4.

Eszedben vegyed ezt-is: Bár *jól* légyen is, az *Hitetleneknek* dolgoc; mint a' *jóknak*, hogy *gonoszul* vagyon. De, az *Hitetleneket*, meg-sérti az a' *jó*; miképpen az *Hiveket*, hogy az ő *gonoszok*, elől-mozdittya. Igy; *szerencséjek* valánac, *Phineás, és Hophni.* Miért? mert, (*e*) *megakarja vala, az Isten őket ölni.* Ha penig ellenben;

(*e*) 1. Sam. 2. v. 25.

ben; *haſznodra* vadnac néked, à te *gonoſzid*; miért kell magadat, tőrnőd s-faggatnod?

Ellen-vetés: Mert ám, igen *nehezek* azoc; s-*nem viſelhetem*-el!

Felelet: Azért vagyon ſzükséged, azokra à *gonoſzokra*; hogy *haſznodra* legyenec. Szivednek-is veſzetsége, ſok-fele; nem haſznál azért, csak egy *kemény kereſzt*.

Tudd-meg még-is ezt: Ha az *Hitetleneknek*, *jól* vagyon-is dolgoc; az *Hiveknek* penig, ellenben; mind-az-által, az *Hiveknek* ſok *keſergeſek*, ſzolgál nékiec, annyi *javokra*, menyire, az *Hitetleneknek* az ű *becsületek*. Mert: (*f*) *az igaznak kevés jóſzága, jobb az Iſtentelenek gazdag kincseknél*. Az az: Az *Hivek*, nagyobb *lelki örömet* veſznec az ű *keveſekből*; hogy ſem az *Hitetlenek*, az ű *vagyonokból*. (*f*) Solt. 37. v. 16.

Ezzel rekeſztem-bé: Ha ideig, *jól* vagyon-is dolgoc az *Hitetleneknek*; de, ha el-jű az *Had*, *rabság*, s-egyébb *keſerűség*, mind az *Hivekre*, s-mind az *Hitetlenekre*; bezzeg ackor, ezeknec, ſzenvedéſi, mutattyák-meg, az *Hiveknek*, s-*Hitetleneknek kűlőmbségeket!* Mert az Hitetlenec ackor, (*g*) *ugy meg-emésztetnek; mint à Bárányokban való kőverség*. (*g*) v. 20.

Ellen-vetés: Micsoda *kůlömbség* lehet, afféle *nyomoruságos* állapatokban, az *Hivek*, s-*Hitetlenek* között; holott ollyankor, mind csak *egyenlő veszélyekben* vadnac?

Felelet: Ugy vagyon, mind à *fegyver*ben, *rabság*ban, s-*betegségben*-is; mind à *két-felék*nek, jút ugyan. Mivel: mind az *Hivek*, s-mind az *Hitetlenek*, (*h*) *két kosárok*ban, soktac ollykor, *á fogságra vitettetni.* De; (*i*) *à jó kosárban való figéket; viszszá hozza Isten, s meg-epiti ůket.* Es: *ugy meg-tériti magahoz; hogy ů népei legyenek.* A' *rosz kosár*ban valóc után penig; (*k*) *fegyvert, éhseget, s-dőg-halált bocsát.* Osztán: (*l*) *Hirtelen leszen, az Hitetleneknek, az ů veszedelmek*; melly *hirtelen*-való *veszedelem*, csak ůket nézi, s-nem az *Hiveket.*

(*h*) Jer. 24.
(*i*) ỳ. 5. 6. 7.
(*k*) ỳ. 8. 9. 10.
(*l*) Péld. 1. v. 27.

Ellen-vetés: Lám néha, az *Hivek*-is; *hirtelen*-való *Halállal halnak-meg!* Nem csak az *Hitetleneké* hát, az ollyan *Halál!*

Felelet: Nem ugy. Mert; nem az, à *hirtelen*-való *Halál*, melly *hirtelen* lészen. Hanem; à melly, ackor lészen; mikor még: *el nem készitette magát*, az à személy arra; hogy abban a' *veszedelemben szenvedgyen.* Ha penig *el-keszitette*; an-

NB.

te; annál jobb, ha hamarébb reá-következic. Ugy szokott az *Halál*, jűni az *Hitetlenekre*; mint à (*l*) *tőrr*. Melly *Vadásznak*; vagy *Madarásznak tőreben*; ackor szokott à *Vad*, vagy *Madár*, esni; mikor attúl, ingyen sem *tartana*. Nem igy szokott Isten bánni, az *övéivel*! Mint kiket: Nem *gyökerek*ben; hanem, *ágak*ban vér. (*m*) *Isznak* ugyan à *Poh*árbúl; de nem à *seprejébűl*. Ha (*n*) *el esnek-is*; *meg nem rontatnak*; *mert az Ur tartya űket kezeivel*. Végre penig; mind lelkestűl, testestűl, (*o*) *meg-dicsőiti*.

(*l*) Luk. 21. v. 35.

(*m*) Solt. 75. v. 9.

(*n*) Solt. 37. v. 24.

(*o*) Solt. 91. v. 15.

Applicatio. VAlóban nagy haſznát vévé ám, az *Igaz Idvezülendő Hit*nec, ez *Iſtennel járó* maſodic *Enoch*-is; Tekintetes, s-Méltóságos GROF, RHEDEI FERENCZ URAM. Ki, noha itt már többé túlúnc, *meg nem találtatik*: (mivel, *által-vitte* már ůtet *Iſten*, lelkére-nezve) mind-az-által, ů néki-is, mondatéc ez: (*a*) *A' ki én bennem hiſzen, ha meg-hal-is, él.* Nem hervadott hát ugy meg teſte, hogy ne *élne* lelke!

(*a*) Ján. 11. v. 25.

(*b*) Préd. 12. v. 3.

1. Ez *Igaz Hit* által; (*b*) *emlekezet* vólt meg, még *Iffiúságában*, Szent *Teremtőjérůl*. Tudván azt; hogy ha, *Iſten*évei-való *járását*, csak meg-élemedet idejére halaſztya; olly *eſztendőkre* jútt ackor; mellyec felől ezt mondgya: *Nem ſzeretem ezeket.* Mivel: ackor (*c*) *ſetétedik meg a' Nap*; (Embernec két látó *ſzemei*) ackor (*d*) *mozdulnak meg, az Háznak őrizői*; (reſzketnec, az egéſz teſtet óltalmazó *kezek*) ackor (*e*) *nem birják magokat az erőſſek*; (tántorognac à *lábak*) ackor leſznec oda, az (*f*) *étel őrlői*; (ki-hullanac à *fogak*) ackor (*g*) *virágzik-meg, à mondola-fa*; (el-érkezic a' kedvetlen *őſzség*) ackor (*h*) *rővi-*

(*c*) ℣. 4.
(*d*) ℣. 5.
(*e*) Ibid.
(*f*) ℣. ib.
(*g*) ℣. 7.
(*h*) ℣. 8.

rövidül-meg, *az ezüst kötel*; (Embernec *Hátagerincse*) ackor (*i*) *romol-meg*, *az arany palaczkocska*; (meg-erötelenedic a' *szív*) ackor *törik* végezetre, (*k*) *a kerék el a kútnál*; mikor a' *tüdö*, nehezen veszen lélegzetet. Ez igen unalmas időre, nem hagyá ám csak ez Idvezült UR, *Istennel* való *járását*; hanem, még (*l*) *Ifjúságában*, *az Isten igája viselésehez* szokéc! Nem egyszer hallottam, ama Nagy emlekezetü, Tekintetes, Fejedelmi Embertül, Idösbic BETHLEN ISTVÁN UR-tul, ezt: *Bár Isten, egy Atya, s Anya leányát-is ne áldgya-meg igyenessebb erkölcsvel, mint* REDEI FERENCZ-*et*, *Ifjúságára-nézve*, *meg-áldotta!* Példa vólna ám effele, az *Ifjú* Magyar Uraknac!

(*i*) Ibid.

(*k*) Ibid.

(*l*) Sir. 3. v. 26.

2. Ez ü *Istennel*-való *járása* penig, nem vala csak *külsö*; hanem, ügyan (*m*) *szivet-is adta*, mennyei Szent *Attyának*. Tudván azt: hogy nem az, a jó Hajó, mellyet *kivül* meg-aranyaztac: hanem az, melly a vizet *belöl*, bé nem bocsáttya. Azért: miképpen az (*n*) *Isten szekrénye*, melly; mind *kivül belül ékes* vala. Vagy, mint a (*o*) *Bárka*, mellyet, mind *kivül belül*, *meg-enyvezének*; ü néki-is, *külsö belsö*, Istenis-

(*m*) Péld. 23. v. 26.

(*n*) Ki-jöv. 25. v. 11.

(*o*) Terem. 6. v. 14.

szólgálattya, *Hiti* által, igy tündöklic vala.

(p) a. Tim. 4. v. 8. 3. E' mondás-szerént penig: (p) *Hitemet meg-tartottam*; igaz *Religio*ját, ô melly igen, mind *végig* meg-tartá! Nem vala *Lysimachus*; ki meg-szomjuhozván; egy ital-vizért, el-adá Országát. Csak sohajtott inkább ollyankor; à mikor hallotta: hogy Nagy Uri Rendeket, è világi dicsőségnec, magas *Hegyére*, vitte-fel a' *Sátán*; s-ez igiretivel: (q) *Mind ezeket néked adom; ha le-borulván, tiszteledesz engemet*; el-ejtett, meg-csalt; s-igaz Valláſokat vélec, el-hagyatta. Aldott légyen Isten érette! nem vólt ő illyen. Hanem, *Hitivel* ehez, erősſen támaszkodott: (r) *Légy hű mind haláliglan, s-néked adom az élet Koronáját!*

(q) Matth. 4. v. 9.

(r) Titk. 2. v. 10.

(s) Sid. 11. v. 24. 25. 26. 4. Olvaſtam illyent-is, az *igaz Hit* felől: (s) *Hitnek általa, nem akart Móses, mikor immár öreg vólna, Pharaó leányának fiának hivattatni. Mivel hogy, ezt választá magának, hogy az Isten népével egygyütt, nyomoruságokkal illettetnek, hogy nem mint a bűnnek, ideig-való haſznával élne. Ugy mint, ki nagyobb Gazdagságoknak itilné lenni, a' Chriſtusért-való gyalázatot, hogy nem mint, az Egyptombéliéknek kincseket, mert néz vala, à jutalomnak*

lomnak fizetésére. Drága jó *Hitnek* jele ám az; mikor Embernec, à maga *Meltósága* óltalmazása, hatalmában vagyon; még-is, inkább válaſztya, az alacsonabb állapatot; hogy abban Iſtent, *ſziveſſebben* ſzolgálhaſſa. E' (t) *Szent Lelek Temploma* vala am az! Ki, inkább válaſztotta, à (u) *maga ſorsával-való meg-elégedésben, az Iſteni ſzolgálatot*; hogy ſem, az *Erdélyi* Méltóságos *Fejedelemségben*-való lételt; akarván inkább, egy Embert meg-tartani; hogy ſem mint ezert, meg-ölni. Bizonyára, elég *Nagy Hitnek* jele vólt ám ez-is!

(t) 1. Cor. 3. v. 16.
(u) 1. Tim. 6. v. 6.

5. Irják; hogy *Alphonſus*, az *Hiſpániai* Király; *tizen-negyſzer*, *olvaſta* légyen, által à *Bibliát*. Elég nagy ſzeretéſe vólt ez, az Iſten könyvének! De, nem tudom; hogy ha, vólt-é *Hittel* meg-elegyitve! De, ez Iſten *edénye*; à *Bibliának*, ſokſzori által olvasásában, igen meg-*jedzegette*, à *fenyegetéſeket*, az *igiretéket*; s-mind azokat à dolgokat, mellyec ſzoktác az *Igaz Hitet* ſzerezni; mellyet Iſten ű vele, azért cselekedtetett; hogy űtet, *Igaz Idvezűlendő Hittel*, meg-ajándékozza. Es, ha mit abban *homályoſſan* értet; nem ſzánta (x) *ſzekerében* venni, s-néha *mellé* ültet-

(x) Csel. 8. v. 31.

ültetni, à *Komornyik*-ként *Philepet*; (Lelki-Tanitóit) hogy néki azt, *meg-magyarázza*. Ez, mind az *Igaz Hit* gyümölcse!

(y) Jak. 2. v. 26.

6. Mivel penig: (y) *A' jó-cselekedetek-nélkül-való Hit, meg-hólt állat*; ô mint mutogatta itt-is, *Igaz Idvezitö Hitit!* Nem vólt az ű Kapuja, bé-zarva; à szegény, kóldús, s-meg-keseredett szivű Ember elótt. Nem vólt ű, (z) *Assuerus* terméſzetű; kihez; *nem vala senkinek szabad bé-menni, gyász ruhában.* Beszélhetett ű véle az ügye-fogyott; nem ugy mint *Nábállal*; ki, (a) *olly gonosz Ember vala; hogy néki senki nem szólhat vala.* Nem kapott ű, más Ember *jószágán*; hanem; meg-elégedett à magáéval; tudván azt: hogy (b) *semmit nem hoztunk è világra; kétség-nélkül, semmit ki sem vihetünk è világból.* Allyon elől bár, leg-kisſebbic *jobbágya*; kit minden ok-nélkül, meg-nyomoritott vólna! Es, ha most nyelve, szabados lehetne; s-à *Samuellel* egygyütt, ezt mondhatná *Jobbágyinac*: (c) *Tegyetek bizonyságot én ellenem az Ur elótt; ha én valakinek ökrét, vagy szamárát el-vettem; és, ha valakin, erőszakot cselekedtem; ha valakit meg-rontottam; vagy valakinek kezéből*

(z) Esth. 4. v. 2.

(a) 1. Sam. 25. v. 17.

(b) 1. Tim. 6. v. 7.

(c) 1. Sam. 12. v. 3.

jutal-

jutalmát vöttem; hogy azért szememet, ű rúla, el-forditottam vólna; és viszszá-adom tinéktek. Mondom; ha igy beszélhetne nékiec; igazán, s-helyessen, felelhetnénec igy: (*d*) *Nem cselekedtel mi rajtunk erőszakot; sem meg nem rontottál minket; sem penig, valamit más kezebűl, el nem vöttél.* Igy *jár* vala ű, *minden-nap* az *Istennel!* Sőt néhánkor; ha mikor, valami *Emberi gyarlóságbúl;* (mivel ez, meg-esic à Szentektűl-is) kedvetlenűl szóllott-is, valamelly *Szolgájának;* menten meg-bánta; s-többire, maga járt utánna. Es, ha el-találta-is; (*e*) *à Saul felső-ruhajának szárnyát metztzeni;* de, *mindgyárt meg-esett Dávid-dal, szive rajta.* Egy szóval à *Jóbbal:* (*f*) *Nem őtte-meg, étkének falattyát, csak maga;* hanem: *jutatott abbúl az árvának.* Es: (*g*) *Gyermekségetűl fogva, mint Attyánál, ugy nevelkedet az árva.* (*h*) *Nem csak nezte ű, á ruhátalan veszendő szegényt; hanem, ruhát adott à szűkölködőnek;* (*i*) *s az ű juhainak gyapjával melegedet-meg, á mezitelen árva.*

(*d*) ℣. 4.

(*e*) 1. Sam. 24. v. 5. 6.

(*f*) Job. 31. v. 17.

(*g*) ℣. 18.

(*h*) ℣. 19.

(*i*) ℣. 20.

7. (*k*) *Hittel kell, a Szent iginek*-is azonban, *meg-elegyitetni.* Mivel; ott szokta Isten,

(*k*) Sid. 4. v. 2.

az *Hit* fáklyáját meg gyújtani; hol à Szent (*l*) *Igire*-való, *figyelmetes halgatás* vagyon. Itt-is tűndőköltette *Igaz Hitit*, ez az Isten *Szente!* Mellyet, csak azzal-is meg-mutatott: Hogy: (*m*) *Abrahámmal* egygyűtt, az *Ige-Hirdetőknek, mindenebűl tizedet adott.* Olly kész-is vólt az *Ige vevésben Corneliussal*; hogy az *Ige* kisáfárlóinac, ugyan igy szóllyon: (*n*) *En az Isten előtt állok; hogy meg-halgassam mind azokat, mellyeket Isten nékem, ti általotok mondánd!* A' *kőnyőrgésben* penig, olly módot tartott: hogy soha addig Istent, meg nem kereste *imádsagával*; valameddig, az Isten szivénec, hozzá-való hajtására; ha csak (*o*) *sétálva*-is; serkengető *matériakat, ki nem gondolt Isákkal.* Udvarában penig, ugyan (*p*) *Sóltár Eneklőket*-is, tartott *Dávid*dal. Es igy: Nagy lelki-nyereség vólt előtte; ha az (*q*) *Isteni-tisztelet* felől, megkérdezhette *Udvara-Nepet, à Nagy Abrahámval.*

Igy mutatá meg, ez Idvezűlt Ur, hogy *minden-nap Enoch-kal, Igaz Hiti* által *Istennel járt!* Lelki (*r*) *lélegzet-vétel* vala lelkében;

(*l*) Csel. 16. v. 14.
(*m*) Terē. 14. v. 20.
(*n*) Csel. 10. v. 33.
(*o*) Terem. 24. v. 63.
(*p*) 2. Sam. 19. v. 35.
(*q*) Csel. 18. v. 19.
(*r*) Gal 2. v. 20.

vala

vala azért, *lelki elete.* (s) *Világoskodik* vala; vala azért *Napja.* (t) *Melegíte*; vala azért *tűze.* Mellyre nézve; *öten-négy* esztendőkig tartó, Világi bujdosási; s-közel, *három esztendőket* töltött, *orvoslhatatlan* nyavalyái után; à gonoszból, jót; à mérges Vipera testébűl, orvosságot; à keserű méh-fűbűl, mézet; à meg-(u) *sántitás*búl, *áldást*; s-Szent (x) *Pál vakságá*búl, *szem gyógyitást*, hoza-ki, à Mennyei Nagy-Orvos. Mert ű-is: (y) *Az Urban hála-meg.* Az az: Követé à *meg-halásban*, *Urát*, s *Christusát.* Mivel az ű *Christusa*, ezeket cselekedte vala *halála* előtt:

(s) Matth. 5. v. 16.
(t) Luk. 24. v. 32.
(u) Terem. 32. 25. 29.
(x) Csel. 9. v. 8. 18.
(y) Titk. 14. v. 13.

1. Még ellenségének, (z) *Judásnak* is, *meg-mosta lábait.* En el-hiszem, hogy è *Jesus* Tanitványa-is; nem engedte, hogy à (a) *Nap le-mennyen haragján*; mellyhez, nem-is szokott vala.

(z) Ján. 13. v. 5.
(a) Eph. 4. v. 26.

2. Mindenekben, Szent (b) *Attya akaratyára*, *bizta* vala *Urunk* magát. En el-hiszem; hogy ez Isten *Simeon*nya-is, acképpen cselekedett.

(b) Matt. 26. v. 42.

3. Az ű kinnyaiban, csak egy békételen

szót sem szól vala, az ű *Ura*, s-*Christusa*. En el-hiszem; hogy ha azont nem-is; de, csendes halgatással-való dolgot követet, ez ű *Nemes tagja* is. Meg-gondolván azt; hogy ű Ember vólt, s-bűnös vólt; à mellyért, érdemelhette-is, Isten Attyai látogatását; de az ű Christusa, nem vólt bűnös; mellyért affélet érdemelhetett vólna.

(c) Luk. 23. v. 46.

4. Szent (c) *Attya kezében ajánlotta*, az ű édes *Ura*, *lelket*. En el-hiszem; hogy, e' veszendő világon bújdosó *Lelek*-is; Isten kegyelmes (d) *markát* kereste-meg; ugy-mint, a' mellynec, (e) *senki kárt nem tehet*. Ekképpen végezé-el, mulandó Világi életét! Igy osztogatá-ki, *Igaz Hiti*-nec gyümölcsét! Mellyeket halván; bizony fel-kiálthat minden jo lélec, s-ezt mondhattya: (f) *Hallyon-meg az én lelkem, ennek az Igaznak halálával, s-legyen az én végem ollyan, mint az övé!*

(d) Solt. 31. v. 6.
(e) Ján. 10. v. 28.
(f) Szám. 23. v. 10.

Nékünc; sok *Ecclesiák*-nac, s'-*Scholák*-nac; elég nagy kárunc lűn, ez Idvezült Urnac halálában; ha meg-tekintyűc, közzű-

lűnk-

lünk-való ki-esését. Még à Pokolnac *ördögi* seregi-is, mind *bánkodnak* ezen; hogy ennec, *jó-cselekedetek*-kel fénlő *Igaz Hitit*, s-*lelkét*; magokévá nem tehettéc. De, soha egyszer, nagyobb *örömök*, nem vólt, az Isten *jó Angyalinak*; mint, hogy ez áldott *lelket*, magoc seregében állithattác.

Miért törnéd, faggatnád, hát te-is magadat; ô sok keserűségeknec ki-tött Tárdgya! TEKINTETES, BETHLEN DRUSIANA ASZSZONYOM! Holott: megtanultad azt, nem most: Hogy à *Nagyobb Hitű Ember*, *bár nagyobb próbát várjon.* Most tetczik-meg; hogy ha az erős fa, el-szenvedheti é, a' kemény Eszaki-szélnec fuvását? Hánkodó Tengerre szállitott Isten; hogy *Kormányossá* légy, azon hányattatott Hajónac. Es az Isten harczán, *Vitézi módon meg-ally.* NB.

De talám azt mondod: Nem Aszszonyi állatot illett az; mert ű, erőtelenebb a' kemény kereszteket el-szenvedhető *erős* Férfinál. Ellen-vetés.

Felelet: Mind csak *kűlső* ez! De a' *lelki-ekben*, vajki sok *erős* Férfiac nem érnec, az (*g*) *erőtelen edényekvel*! Sok ezer *Férfiakat*, hátra-hagyott Urunc; de, egy *Aſszonynac*, még penig, *Pogány Nemzet*-bűl valónac; *Hiti* után, illy dicsiretet nyújta: (*h*) *O Aſszonyi-allat! nagy à te Hited!* Bizony mind azért cselekedte Iſten veled ezt; hogy annál inkább, ű hozzá ragaſzkodgyál! Es: Mint az Annyától, el-eſni engedett Gyermec, édes Annyához ſzokott futni; Te-is, csak ezt mondgyad, Szent Iſtenednec: (*i*) *Uram! taros-meg!* Mint *Nagy Hitű* Iſten *edényénec*, minden-nap; à *Nagyságod* elméjében, teddegelic ezt le, a' *Nagyságod*, Jó lelki-iſméretű, s-Tudós *Lelki-Tanitói:* Hogy à mi *Lelki Jóſephűnk*, az *Ur Jeſus Chriſtus*; azoknac (*k*) *Lelki edényekben*, rejti-bé, *vádoló*, de mind-az-által, *arany poharát*; à kiket ű ſzeret. Es: *meg-ſanyargattya* azokat *Atyai* veſzſzeivel, hogy à (*l*) *Pokolbéli, Héher kezeiben, ne eſſenek.*

(*g*) 1. Pet. 3. v. 7.

(*h*) Matth. 15. v. 28.

(*i*) Matth. 8. v. 25.

(*k*) Teré. 44. v. 2.

(*l*) 1. Cor. 11. v. 32.

Tudom

Tudom ugyan azt; hogy az erőtelen teſtnec, nehezen eſnec efféle mondáſoc: (m) *Add-el mindenedet, s-ugy kőves engemet.* Iſmét: (n) *Valaki en érettem, nem gyűlöli, Attyát, Annyát, magzatit, sőt á maga lelkét-is; nem lehet én Tanitványom.* Mind-azáltal; nem a' teſtnec ſugallását; hanem, az (o) *előttünk menő Jehovát, kell követnünk*; s-még ſaját (p) *életünknek*-is, *nem kell drágának lenni*; ha Iſten ugy kivánnya. Efféle dolgokban; igen elménkben forgaſſuc azért ezeket: Ellen-vetés.

(m) Matt. 19. v. 21.

(n) Luk. 14. v. 26.

(o) Ki-jöv. 13. v. 21.

(p) Csel. 20. v. 24.

1. A' mit én velem az Iſten cſelekedett, (q) *moſt én azt, nem tudom; de ez után, meg-tudom.*

(q) Ján. 13. v. 7.

2. A' mi én rajtam eſett; azt én velem, nem Ember (r) *cſelekedte*, hanem *Iſten*; meg-*némulok* hát az ű kezei alatt!

(r) Sol. 39. v. 1.

3. Nagy *Hegyre* kell, világi ſzenyvedéſinkben, *fel hágnunk*; s-ſzintén ackor ſegél Iſten oſztán meg bennűnket, mikor annac á

tetejé-

(s) Terem. 22. v. 14. *tetejére* érûnc; mivel: (s) *Az Urnak hegyén, viſelnek gondot.*

4. A' ſegitség-vételre, nem hozhattyuc elől, à nékûnc tetztzô *órát*; hanem, az Iſtenénec kell járúlni; e' mondás-ſzerént: (t) *Aſzszonyi-állat! nem jött még el az én órám.* Es igy: (u) *A' ki hiſzen, nem ſiet az.* Hát? Békeſség-es tûrô lèleckel várakozic, Iſten-e ſegitség-e után. Mivel: A' ki itt (x) *Benoni*; (*fajdalomnak* fia, leánya) *Beniamin.* (*Jobb kéz*) A' ki itt (y) *Mara*; (*keſerüség*) *Naomi* (*ſzépség*) léſzen az Eg-ben. Várjuc azért ezt; mint à munkás, az eſtvét; a' bújdosó, Hazáját; a' fogoly, ſzabadulását; a' Bárány, el-téveztett Annyát; s'-az Hajóſoc, az csendes ki-kötô helyet.

(t) Ján. 2. v. 4.

(u) Eſa. 28. v. 16.

(x) Teré. 35. v. 18.

(y) Ruth. 1. v. 20.

Ellen-vetés. *Ellen-vetés:* Mert ám; egygyic nyavalya a' máſikat, ott éri rajtam; s- (z) *a' nyomoruságnak egygyik mélysége, a' máſikat követi.*

(z) Solt. 42. v. 8.

Fele-

(s) Terem. 22. v. 14. *tetejére* érûnc; mivel: (s) *Az Urnak hegyén, viſelnek gondot.*

4. A' ſegitség-vételre, nem hozhattyuc elől, à nékûnc tetztző *órát*; hanem, az Iſtenénec kell járúlni; e' mondás-ſzerént: (t) *Aſzszonyi-állat! nem jött még el az én órám.* Es igy: (u) *A' ki hiſzen, nem ſiet az.* Hát? Békeség-es tûrő léleckel várakozic, Iſten-e ſegitség-e után. Mivel: A' ki itt (x) *Benoni*; (*fajdalomnak* fia, leánya) *Beniamin.* (*Jobb kéz*) A' ki itt (y) *Mara*; (*keſerüség*) *Naomi* (*ſzépség*) léſzen az Eg-ben. Várjuc azért ezt; mint à munkás, az eſtvét; a' bújdosó, Hazáját; a' fogoly, ſzabadulását; a' Bárány, el-téveztett Annyát; s'-az Hajóſoc, az csendes ki-kötő helyet.

(t) Ján. 2. v. 4.

(u) Eſa. 28. v. 16.

(x) Teré. 35. v. 18.

(y) Ruth. 1. v. 20.

Ellen-vetés. *Ellen-vetés:* Mert ám; egygyic nyavalya a' máſikat, ott éri rajtam; s- (z) *a' nyomoruságnak egygyik mélysége, a' máſikat követi.*

(z) Solt. 42. v. 8.

Fele-

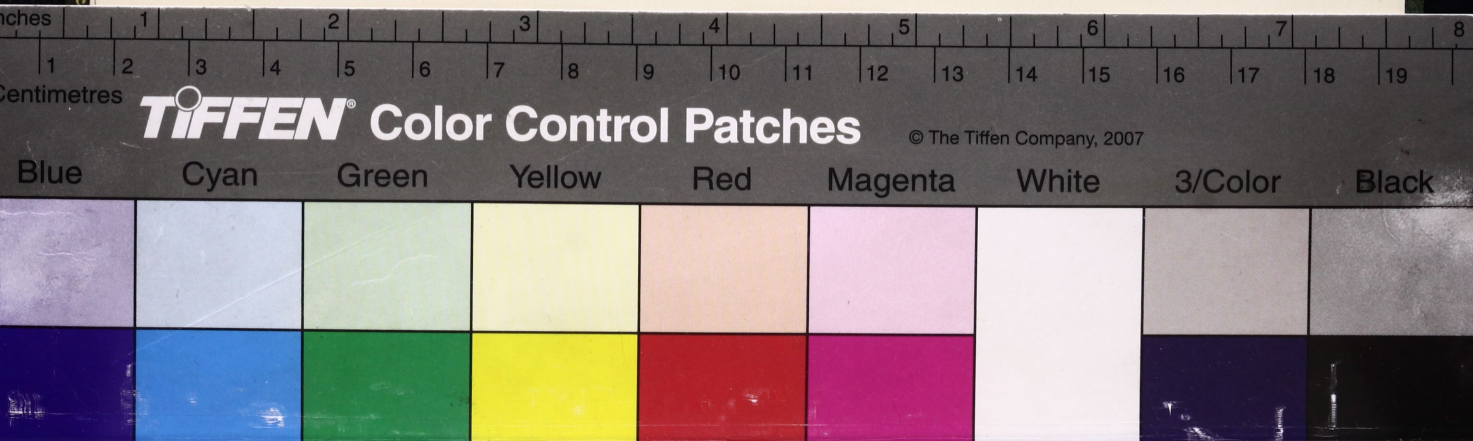
nches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

